STRATEGIA ROZWOJU GMINY GODÓW DO ROKU 2027

grudzień 2021

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie 3
1. Założenia metodologiczne 5
2. Diagnoza strategiczna 7
2.1. Demografia i procesy społeczne 7
2.2. Zagospodarowanie przestrzenne 11
2.3. Samorząd 14
2.4. Finanse 17
2.5. Gospodarka 21
2.6. Rynek pracy 23
2.7. Bezpieczeństwo 25
2.8. Ochrona środowiska 36
2.9. Ochrona zdrowia, pomoc społeczna, świadczenia rodzinne 41
2.10. Oświata 43
2.11. Kultura 45
2.12. Sport 47
2.13. Turystyka 49
2.14. Infrastruktura techniczna, mieszkaniowa i transport 51
2.15. Analiza SWOT 56
2.16. Diagnoza ekonomiczna gmin JOF (Godów, Mszana, Świerklany) – kluczowe wnioski 61
2.17. Społeczno-gospodarcze skutki procesu wygaszania kopalń w Subregionie Zachodnim – kluczowe wnioski 63
3. Misja i wizja 67
4. Cele strategiczne, wyzwania, kierunki działań, rezultaty 70
5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej 75
6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej 77
7. Obszary strategicznej interwencji 79
8. System wdrażania, finansowanie i wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych 84
9. Monitoring i ewaluacja 87
10. Spójność z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi 90
Załączniki 91

WPROWADZENIE

Strategia rozwoju gminy Godów do roku 2027 wyznacza kierunki polityki rozwoju gminy oraz zabezpiecza ciągłość ich realizacji. Zapisy zawarte w dokumencie stanowią podstawę do prowadzenia przez władze samorządowe długookresowych działań zmierzających do wzrostu społeczno-gospodarczego, a w jego następstwie do zapewnienia jak najlepszych warunków życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów reprezentujących różne sektory gospodarki.
Strategia pozwala na efektywniejsze wnioskowanie o dofinansowanie ze środków zewnętrznych (krajowych i europejskich) konkretnych inwestycji oraz działań niezbędnych bądź istotnych z punktu widzenia realizacji długofalowej i harmonijnej polityki rozwoju gminy.
Dokument posiada również wymiar integracyjny w odniesieniu do lokalnej wspólnoty samorządowej, która uczestniczyła w procesie tworzenia strategii i będzie zaangażowana w jej realizację, a także w odniesieniu do lokalnej społeczności, której przedstawiciele brali aktywny udział w warsztatach tematycznych poświęconych kierunkom rozwoju gminy oraz w odniesieniu do tworzenia warunków do wspólnego doskonalenia procesów zarządzania rozwojem JST.

Za opracowaniem Strategii rozwoju gminy Godów do roku 2027 stały następujące przesłanki:

- konieczność zapewnienia kontynuacji polityki rozwoju gminy, przeciwdziałanie istniejącym barierom i ograniczeniom oraz zmiany społeczno-gospodarcze.
  W pierwszym przypadku przedstawione w dokumencie założenia rozwoju gminy stanowią kontynuację i uszczegółowienie myśli strategicznej realizowanej w latach wcześniejszych w kolejnych edycjach strategii (między innymi w latach 2007-2013 i 2014-2020). Jeżeli chodzi o czynniki uniemożliwiające trwały i zrównoważony rozwój gminy, to w opracowaniu zostały one odpowiednio zdefiniowane i nazwane, a zaproponowane w części planistycznej rozwiązania wpisują się w szereg działań zaradczych. Strategia odpowiada również na wiele zmian (społecznych, gospodarczych, technologicznych, prawnych, instytucjonalnych, przestrzennych, środowiskowych i innych), które zachodzą na terenie Godowa oraz w jego otoczeniu, uwzględniając przy tym aspiracje i dążenia przedstawicieli różnych środowisk (samorządu, mieszkańców, organizacji pozarządowych, biznesu), jak i posiadane przez gminę zasoby.
- dostępność środków zewnętrznych (związana między innymi z wejściem w życie nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027, uruchomieniem Polskiego Ładu czy funduszy celowych) oraz niewystarczająca ilość środków własnych gminy na realizację wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć;
- dążenie przedstawicieli lokalnego samorządu do uzyskania ze strony mieszkańców akceptacji poprawności wytyczonych wspólnie kierunków, motywowanie lokalnej społeczności do brania odpowiedzialności za rozwój gminy oraz angażowanie jej we wdrażanie strategii.
  Dążenie przedstawicieli samorządu do uzyskania ze strony mieszkańców akceptacji w kontekście właściwie prowadzonej polityki rozwoju jest gwarantem ciągłości podejmowanych działań, niezależnie od mogących nastąpić zmian personalnych (zarówno na szczeblu politycznym, jak i administracyjnym). Z kolei motywowanie lokalnej społeczności do brania odpowiedzialności za rozwój gminy oraz angażowanie jej we wdrażanie strategii, pozwoli z jednej strony włączyć mieszkańców w proces zarządzania gminą, a z drugiej wpłynąć integracyjnie na procesy zaplanowane w strategii.

Podstawy prawne do sporządzenia strategii zostały określone w szczególności w następujących przepisach:

- Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W dniu 13 listopada 2020 roku weszły w życie przepisy wprowadzone *Ustawą z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (*Dz.U. z 2020 r. poz. 1378*). Zmiany te objęły również akty prawne związane z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego. Powyższa nowelizacja zdefiniowała wytyczne do opracowania strategii rozwoju gminy, które objęły między innymi wymóg posiadania w tego typu dokumencie poniższych rozdziałów:

- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz fakultatywnie obszary strategicznej interwencji dla gminy;
- ramy finansowe strategii.

Opracowana strategia zawiera wszystkie wymagane ustawą obligatoryjne części składowe.

1. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE

Prace nad *Strategią rozwoju gminy Godów do roku 2027* rozpoczęły się w styczniu 2021 roku[1] i trwały do grudnia 2021 roku. Wszystkie działania związane z przygotowaniem dokumentu były koordynowane przez Gminny Zespół ds. opracowania strategii powołany Zarządzeniem Wójta Gminy *(Zarządzenie Wójta Gminy Godów Nr 0050.24.2021 z dnia 4 lutego 2021 r.)*. W skład zespołu weszły następujące osoby:

- Tomasz Kasperuk – Zastępca Wójta Gminy – Przewodniczący Zespołu;
- Katarzyna Skrobak – Kierownik Referatu Funduszy Zewnętrznych i Zamówień Publicznych – koordynator Zespołu,
- Gabriela Brzemia – Inspektor ds. środków pomocowych – członek,
- Tatiana Stopyra – Dyrektor Gminnego Centrum Kultury Sportu i Turystyki – członek,
- Antoni Tomas – Przewodniczący Rady Gminy – członek,
- Stanisław Tatarczyk – Przewodniczący Komisji Rozwoju Gospodarczego i Budżetu oraz Członek Komisji Edukacji, Kultury i Zdrowia – członek,
- Kamil Gąsior – Członek Komisji Rozwoju Gospodarczego i Budżetu oraz Edukacji, Kultury i Zdrowia – członek,
- Katarzyna Kubica – Kierownik Referatu Oświaty, Kultury i Polityki Społecznej – członek,
- Agnieszka Dorda – Inspektor ds. inwestycji kubaturowych – członek,
- Anna Brzemia-Hoszycka – Inspektor ds. ochrony środowiska – członek,
- Beata Firla – Inspektor ds. działalności gospodarczej – członek.

Pierwszym etapem tworzenia dokumentu była analiza desk research (danych wtórnych/danych zastanych) obejmująca dokumenty diagnostyczne, ekspertyzy, plany, raporty (w tym zwłaszcza o charakterze lokalnym i regionalnym), dokumenty programowe, materiały wewnętrzne generowane w trakcie bieżącej pracy gminnych jednostek organizacyjnych oraz zbiory danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Analiza stanowiła podstawę do przeprowadzenia oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

Kolejnym krokiem było przeprowadzenie badań jakościowych w formie warsztatów tematycznych, moderowanych przez ekspertów odpowiedzialnych za przygotowanie dokumentu. Z jednej strony miały one charakter konsultacyjny, z drugiej stanowiły wsparcie dla procesu definiowania mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń w odniesieniu do gminy, a także służyły wypracowanie misji i wizji jej rozwoju oraz zadań i projektów, których realizacja wpłynie na osiągnięcie zakładanych celów strategicznych. W warsztatach wzięli udział mieszkańcy, przedstawiciele instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorcy. Warsztaty dotyczyły następującej tematyki:

- warsztat nr 1: edukacji, pomocy społecznej,
- warsztat nr 2: sportu, kultury, turystyki,
- warsztat nr 3: ekologii, ochrony środowiska,
- warsztat nr 4: gospodarka w czasie transformacji.

Na tematyczne spotkania warsztatowe zostali zaproszeni przedstawiciele mieszkańców, przedsiębiorców oraz instytucji publicznych. Dzięki równolegle prowadzonym przez gminę Godów działaniom związanym z przygotowaniem transgranicznego *Programu Partnerskiej Współpracy Gmin Godów i Petrovice u Karviné*, w ramach którego również odbywała się seria warsztatów tematycznych, możliwe było włączenie ich wyników do gminnej strategii. Warsztaty adresowano do tych samych grup docelowych, co warsztaty poświęcone strategii gminnej, a dotyczyły one następującej tematyki:

- warsztat nr 1: edukacji,

[1] Uchwała Nr XXVIII/171/2021 Rady Gminy Godów z dnia 25 stycznia 2021 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Godów na lata 2021-2027.

- warsztat nr 2: ochrony zdrowia, zarządzania kryzysowego/bezpieczeństwa publicznego,
- warsztat nr 3: planowania przestrzennego, przedsiębiorczości/gospodarki, ochrony środowiska,
- warsztat nr 4: kultury, sportu, turystyki.

Przygotowanie diagnozy społeczno-gospodarczej umożliwiło wypracowanie wizji rozwoju oraz celów strategicznych, które zapewnią wykorzystanie gminnego potencjału rozwojowego oraz będą stanowiły podstawę do prowadzenia działań zaradczych w kontekście zdiagnozowanych negatywnych trendów, wynikających w głównej mierze z procesu dekarbonizacji (opracowanie dokumentu strategicznego było silnie skorelowane z realizowanymi działaniami na rzecz sprawiedliwej transformacji).

Na tej podstawie opracowano model funkcjonalno-przestrzenny, który prezentuje pożądane kierunki polityki rozwoju lokalnego gminy w zakładanym horyzoncie czasowym. Model przedstawia zmiany, jakie powinny zaistnieć w przestrzeni Godowa, aby można było zrealizować wyznaczone cele strategiczne i osiągnąć efekty tych celów, uwzględniając różnego rodzaju uwarunkowania.

Określenie modelu wdrażania strategii zawiera najważniejsze informacje związane z systemem implementacji, finansowaniem i wytycznymi do sporządzania dokumentów wykonawczych, a także z monitoringiem i ewaluacją.

2. DIAGNOZA STRATEGICZNA

Gmina Godów leży w południowo-zachodniej części województwa śląskiego w podregionie rybnickim, w powiecie wodzisławskim. Jej odległość od dwóch największym miast regionu – Katowic i czeskiej Ostrawy wynosi odpowiednio ok. 70 km i ok. 28 km. Od zachodu graniczy z gminą Gorzyce, od wschodu z miastem Jastrzębie-Zdrój, od północy z miastem Wodzisław Śląski i gminą Mszana, natomiast od południa z Republiką Czeską. W skład gminy wchodzi siedem sołectw: Godów, Gołkowice, Krostoszowice, Łaziska, Podbucze, Skrbeńsko i Skrzyszów, których łączna powierzchnia wynosi 38,05 km^2, z czego 25,49 km^2 przypada na użytki rolne, 6,59 km^2 na grunty zabudowane i zurbanizowane, 4,54 m^2 na grunty leśnie oraz zadrzewione i zakrzewione, 0,77 km^2 na grunty rolne – nieużytki, 0,34 km^2 na grunty pod wodami i 0,32 km^2 na tereny różne. Gęstość zaludnienia pod koniec 2020 roku wynosiła 364 osoby na km^2. Przez Godów przebiega autostrada A1 z węzłem Gorzyce, który znajduje się na terenie miejscowości Łaziska.
Pod względem geograficznym gmina Godów położona jest na Płaskowyżu Rybnickim wchodzącym w skład Wyżyny Śląskiej. Charakteryzuje ją zróżnicowane ukształtowanie powierzchni – od pagórkowatej w części północnej i środkowej po równinną na pozostałym obszarze. Całość gminy poprzecinana jest dolinami rzecznymi Olzy, Leśnicy, Piotrówki i Szotkówki. Godów posiada ponadto tereny o wysokich walorach przyrodniczych oraz bogatą szatę roślinną. Do atrakcyjnych krajobrazowo i przyrodniczo obszarów można zaliczyć między innymi las w Gołkowicach przy ul. Żabkowskiej, środowisko wodne w dolinie Olzy w Łaziskach, uroczysko w obrębie lasu przy granicy z Czechami w Łaziskach, fragment doliny rzeki Leśnicy oraz zadrzewione wzgórze w Podbuczu.

2.1. DEMOGRAFIA I PROCESY SPOŁECZNE

Pod koniec 2020 roku gminę zamieszkiwało 13 845 osób z czego ponad połowę (7094) stanowiły kobiety (stan na dzień 31.XII). Analizując liczbę mieszkańców Godowa w latach 2014-2020, można zauważyć jej systematyczny wzrost (ryc. 1). Główną przyczyną tego zjawiska jest migracja ludności z ościennych miast na teren gminy i związana z nią atrakcyjność przyrodnicza oraz społeczna Godowa dla mieszkańców zurbanizowanych ośrodków Subregionu Zachodniego i województwa śląskiego.

Ryc. 1. Liczba mieszkańców gminy Godów w latach 2014-2020

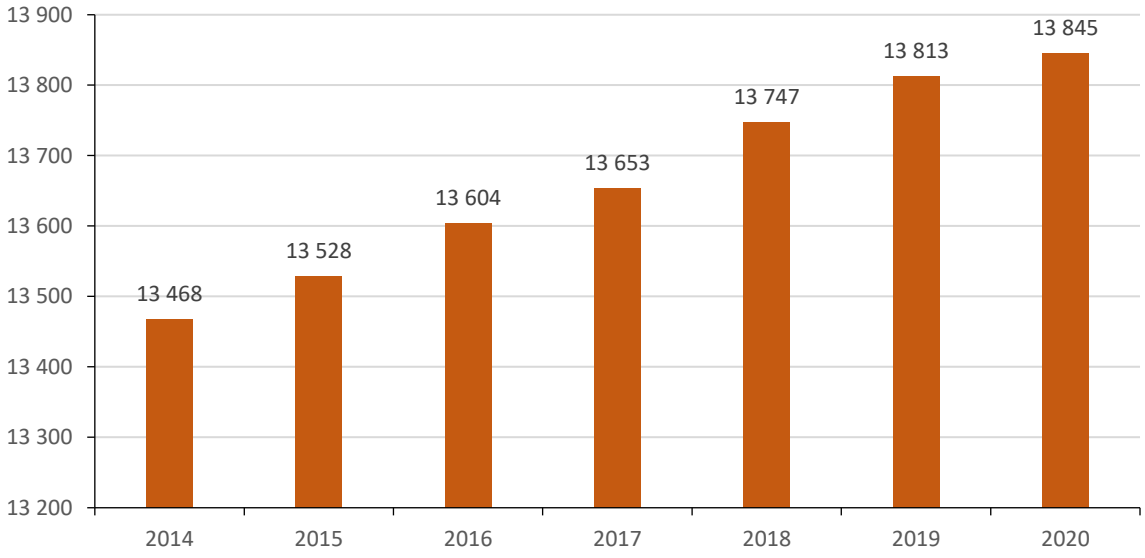

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Jeżeli chodzi o przyrost naturalny, to na przestrzeni badanego okresu (lata 2014-2020) jedynie w ostatnim roku był on ujemy. Liczba zgonów przewyższyła wówczas znacząco (bo aż o 57) liczbę urodzeń żywych (ryc. 2). Biorąc z kolei pod uwagę ubytek naturalny na 1000 ludności, w 2020 roku wyniósł -4,13. W pozostałych latach liczba urodzeń żywych była wyższa bądź równa liczbie zgonów. Taki trend spowodowany był w dużej mierze pandemią koronawirusa COVID-19.

Ryc. 2. Przyrost naturalny w gminie Godów w latach 2014-2020

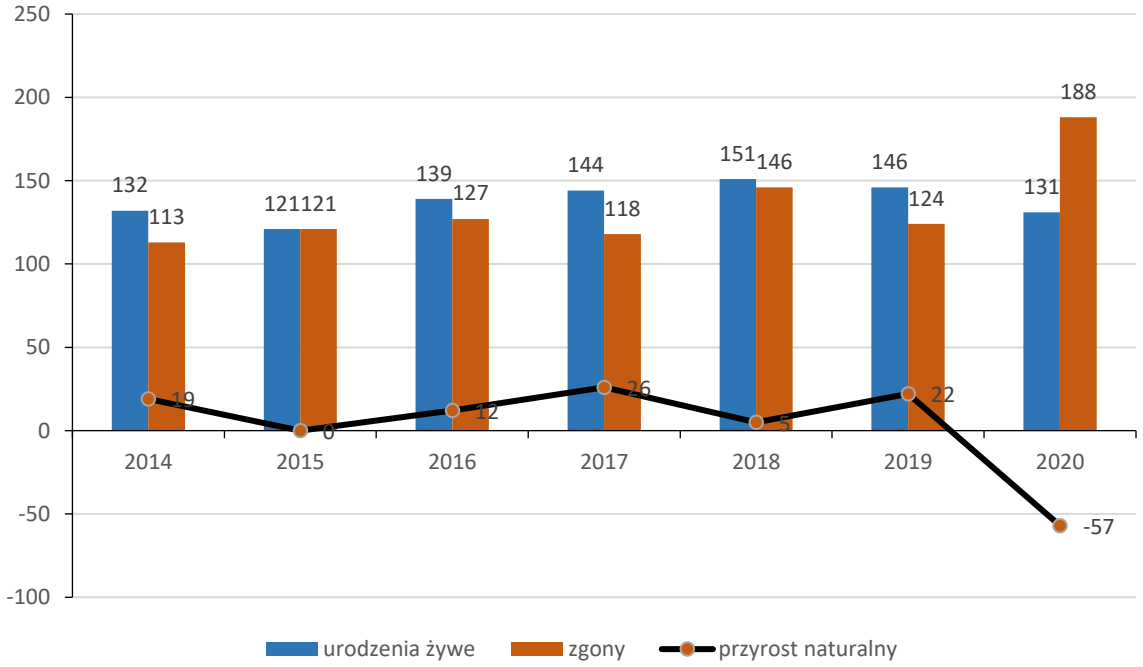

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Zgodnie z prognozą GUS dotyczącą ludności gmin powiatu wodzisławskiego do 2030 roku (tab. 1) Godów, podobnie jak Gorzyce, Marklowice i Mszana, będzie charakteryzował się tendencją wzrostową. W 2030 roku liczba ludności gminy wyniesie 14 204 mieszkańców. Przewidywane zmiany w demografii Godowa wykazują zatem cechy pozytywne w przeciwieństwie do wielu miast, powiatów, jak i regionu, gdzie będzie obserwowany ubytek ludności (tab. 2).

Tab. 1. Prognoza ludności gmin powiatu wodzisławskiego do 2030 roku

gmina	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Godów	14 059	14 092	14 123	14 154	14 181	14 204
Gorzyce	21 821	21 891	21 962	22 026	22 088	22 147
Lubomia	7 615	7 577	7 542	7 503	7 468	7 430
Marklowice	5 470	5 473	5 475	5 476	5 476	5 479
Mszana	7 810	7 818	7 824	7 829	7 834	7 838
Pszów	13 727	13 658	13 581	13 503	13 422	13 339
Radlin	17 332	17 251	17 169	17 081	16 988	16 897
Rydułtowy	20 971	20 852	20 732	20 601	20 469	20 337
Wodzisław Śląski	46 120	45 789	45 452	45 107	44 756	44 404

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prognozy ludności dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050 GUS.

Tab. 2. Prognoza liczby mieszkańców w regionie do 2050 roku

region/rok	2025	2030	2035	2040	2045	2050
m. Jastrzębie-Zdrój	82 012	77 495	72 737	67 924	63 160	58 460
m. Rybnik	133 166	129 188	124828	120 306	115746	111143
m. Żory	58 379	56 316	54 062	51 722	49 423	47 239
powiat raciborski	103 850	100 804	97 462	93 872	90 115	86 290
powiat rybnicki	78 627	78 581	78 279	77 854	77 346	76 723
powiat wodzisławski	153 018	149 875	146 324	142 572	138 720	134 751
podregion rybnicki	609 052	592 259	573 692	554 250	534 510	514 606
woj. śląskie	4 369 700	4 245 200	4 107 900	3 964 600	3 821 500	3 680 600

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prognozy ludności gmin 2017-2030 GUS.

W latach 2014, 2016-2020 w gminie Godów odnotowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych. Wyjątek stanowił rok 2015, w którym saldo migracji wyniosło 0. Większość nowych mieszkańców gminy stanowiły osoby napływające z miast. Największe saldo migracji w badanym okresie przypadło na lata 2016, 2018 i 2020. W tym czasie na pobyt stały zostało zameldowanych odpowiednio 65, 58 i 86 osób. (tab. 3).

Tab. 3. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały w latach 2014-2020

Rok	Napływ				Odpływ				Saldo
	ogółem	z miast	ze wsi	z zagr.	ogółem	do miast	do wsi	zagr.	
2014	134	104	28	2	104	67	31	6	30
2015	0	145	30	0	0	73	41	0	0
2016	171	123	44	4	106	58	39	9	65
2017	155	115	36	4	126	80	39	7	29
2018	221	165	51	5	163	108	49	-	58
2019	152	113	34	5	128	91	33	-	24
2020	180	135	34	11	94	60	31	-	86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W 2020 roku gminę Godów zamieszkiwało 51,24% kobiet oraz 48,76% mężczyzn. Kobiet było o 343 więcej niż mężczyzn. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w przedziale 35-39 lat. Nieco mniej osób reprezentowało przedziały 40-44 lata oraz 30-34 lata (ryc. 3).

Stan ludności gminy Godów w wybranych kategoriach wiekowych w latach 2014-2020 pokazuje cykliczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku udziału osób w wieku produkcyjnym, co jest zjawiskiem obserwowanym w skali kraju. Niemniej jednak tempo zmian w przypadku obu wskaźników w porównaniu z powiatem wodzisławskim i województwem śląskim jest wolniejsze (tab. 4).

Ryc. 3. Ludność gminy Godów według płci i grup wieku w 2020 roku

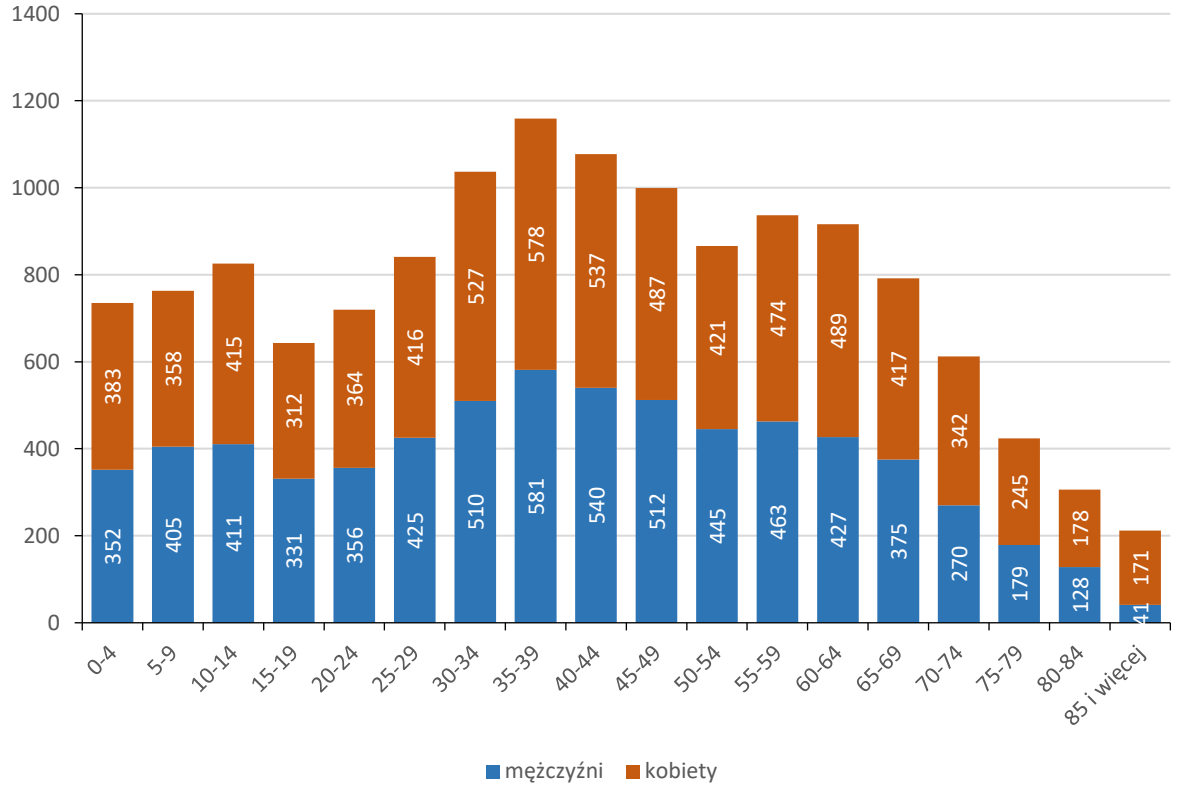

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tab. 4. Stan ludności gminy Godów w wybranych kategoriach wiekowych w latach 2014-2020

Podział ludności ze względu na wiek	gmina Godów		powiat wodzisławski		woj. śląskie	
	w osobach	w %	w osobach	w %	w osobach	w %
2014						
przedprodukcyjny (17 lat i mniej)	2 577	19%	28 450	18%	771 201	17%
produkcyjny (18-59 lat/65 lat)	8 506	63%	99 369	63%	2 898 050	63%
poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)	2 385	18%	30 210	19%	916 673	20%
2016						
przedprodukcyjny (17 lat i mniej)	2 576	19%	28 321	18%	767 290	17%
produkcyjny (18-59 lat/65 lat)	8 491	62%	97 814	62%	2 818 424	62%
poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)	2 537	19%	31 751	20%	973 450	21%
2018						
przedprodukcyjny (17 lat i mniej)	2 644	19%	28 520	18%	772 095	17%
produkcyjny (18-59 lat/65 lat)	8 405	61%	95 930	61%	2 735 057	60%
poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)	2 698	20%	33 166	21%	1 026 413	23%
2020						
przedprodukcyjny (17 lat i mniej)	2 701	20%	28 510	18%	772 524	17%
produkcyjny (18-59 lat/65 lat)	8 329	60%	93 744	60%	2 653 110	59%
poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)	2 815	20%	34 325	22%	1 066 696	24%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

2.2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

W *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Godów*[2] została wyznaczona wizja rozwoju gminy oraz główne kierunki jej rozwoju. Zgodnie z zapisami Studium wizja rozwoju Godowa brzmi: gmina Godów będzie gminą zieloną, bezpieczną i bogatą. Osiągnięcie wizji rozwoju gminy będzie możliwe dzięki realizacji trzech celów strategicznych, do których należą:

- C1: Wzmocnienie i zachowanie ciągłości środowiska zieleni wysokiej, zieleni łęgowej na obszarach dolin rzek i potoków oraz ochrona terenów rolnych gminy przed zabudową;
- C2: Uwzględnienie w polityce lokalizacyjnej uciążliwości jakie wynikają z funkcjonowania autostrady A1, zachowanie relacji funkcjonalno-przestrzennych i wartości środowiska;
- C3: Wykorzystanie lokalizacji węzła autostradowego „Gorzyce" i Miejsca Obsługi Podróżnych (MOP III „Mszana – Południe") na autostradzie A1 dla utworzenia obszarów i stref różnych działalności gospodarczych oraz umożliwienie rozwoju terenów mieszkaniowych o niskiej intensywności w obszarach urbanizacji gminy.

Realizacja celów i dążenie do realizacji wizji rozwoju gminy powinny odbywać się w oparciu o istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną, do której należą następujące obszary polityki przestrzennej:

- obszar **MU** – rozmieszczenia funkcji mieszkaniowych z towarzyszącą infrastrukturą społeczną i techniczną, w tym tereny istniejącej zabudowy z możliwością uzupełnienia.
  Dla obszaru ustalono mieszkaniowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (zabudowa mieszkaniowa jedno i wielorodzinna z towarzyszącymi usługami nieuciążliwymi, zabudowa mieszkalno-usługowa, zabudowa zagrodowa z budynkami i urządzaniami do prowadzenia działalności rolniczej na terenach przylegających do obszarów oznaczonych symbolem R, budynki użyteczności publicznej i sakralne, obiekty w zabudowie jedno i wielorodzinnej, obiekty, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, zachowanie obiektów i urządzeń związanych z działalnością produkcyjną i rzemieślniczą, zieleń urządzona i obiekty małej architektury).

- obszar **ZU** – zespołów i obiektów usługowych.
  Dla obszaru ustalono usługowy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (budynki usługowe mieszkalno-usługowe i rzemieślnicze, budynki usługowe i rzemieślnicze z towarzyszącą funkcją mieszkaniową, budynki i obiekty użyteczności publicznej, obiekty i urządzenia obsługi samochodów, obiekty, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, zieleń urządzona i obiekty małej architektury).

- obszar **US** – sportu i rekreacji.
  Dla obszaru ustalono sportowo-rekreacyjny kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (zabudowa usługowa dla potrzeb sportu i rekreacji wraz z usługami towarzyszącymi, obiekty i urządzenia sportowo-rekreacyjne i rehabilitacyjne, obiekty i urządzenia umożliwiające parkowanie samochodów oraz przechowywanie związane z uprawianiem sportu i rekreacji, mieszkania i budynki mieszkalne związane z działalnością sportowo-rekreacyjną, obiekty, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, zieleń urządzona i obiekty małej architektury).

- obszar **PU** – działalności produkcyjnych i usługowych, w tym rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 opisane symbolem **UC**.

[2] Uchwała Nr XXXIII/226/2017 Rady Gminy Godów z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Godów".

Dla obszaru ustalono produkcyjno-usługowy kierunek zagospodarowania przestrzennego dla różnych form aktywności gospodarczych z przewidywanymi przeznaczeniami terenów wymagających zagospodarowania w uporządkowanych relacjach (zakłady produkcyjne, bazy, składy, magazyny, w tym handel hurtowy, obiekty usługowe oraz handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m^2 oznaczone symbolem UC, urządzenia i obiekty obsługi komunikacji kołowej, urządzenia służące ochronie środowiska i zdrowia ludzi, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, w tym fotowoltaiczne o mocy przekraczającej 100 kW oznaczone symbolem PF, istniejąca zabudowa, zieleń urządzona i izolacyjna, obiekty małej architektury, rekultywacja terenów poprzemysłowych).

- obszar **ZP** – zieleni urządzonej, w tym cmentarze opisane symbolem **ZC**.
  Dla obszaru ustalono zachowanie i zagospodarowanie przestrzenne w kierunku kształtowania zieleni urządzonej z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (zieleń urządzona, cmentarze, rekultywacja terenów poprzemysłowych, wody powierzchniowe, istniejąca zabudowa z możliwością modernizacji, rozbudowy i uzupełnienia, drogi dojazdowe i wewnętrzne, trasy i ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne i spacerowe, obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej).

- obszar **ZL** – lasów i zalesień.
  Dla obszaru ustalono przyrodniczy kierunek zagospodarowania przestrzennego z zachowaniem istniejących gruntów leśnych i z możliwością powiększenia ich powiązań z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (roślinność leśna, urządzenia obsługi leśnictwa, urządzenia służące turystyce, sieci i obiekty infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej, możliwość zachowania istniejącej zabudowy, zalesiania gruntów rolnych, możliwość kontynuacji upraw polowych na gruntach rolnych, rolniczego wykorzystania łąk i pastwisk oraz pozostawienia niezadrzewionych dolin potoków i cieków wodnych).

- obszar **ZŁ** – zieleni niskiej w dolinach rzek i potoków.
  Dla obszaru ustalono przyrodniczy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (zachowanie naturalnego przebiegu rzek i potoków, zachowanie zieleni łęgowej i zadrzewień oraz stawów, możliwość zachowania i modernizacji istniejącej zabudowy, możliwość realizacji nowych terenów rekreacji, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej).

- obszar **WS** – wód powierzchniowych.
  Dla obszaru ustalono przyrodniczy kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami (tereny wód powierzchniowych rzeki Olzy, Szotkówki, Piotrówki i Lesznicy oraz potoków w zlewni tych rzek, tereny zbiorników wodnych).

- obszar **KA** – autostrady A1.
  Dla obszaru ustalono komunikacyjny kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami (zachowanie i modernizacja obiektów i urządzeń obsługi komunikacyjnej, wraz z możliwością ich rozbudowy i modernizacji).

- obszar **K** – komunikacji drogowej.
  Dla obszaru ustalono komunikacyjny kierunek zagospodarowania przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami (zachowanie dróg klasy „zbiorczej" i „lokalnej" w aktualnych wydzieleniach własnościowych ze wskazaniem ich dostosowania do parametrów zgodnych z odrębnymi przepisami, możliwość realizacji nowych odcinków i skrzyżowań dróg klasy „głównej ruchu przyspieszonego", „zbiorczej" i „lokalnej" zgodnie z odrębnymi przepisami.

- obszar **IT** – infrastruktury technicznej.
  Dla obszaru ustalono kierunek zagospodarowania przestrzennego związany z obsługą komunalną z przewidywanymi przeznaczeniami (zachowanie i modernizacja obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, wraz z możliwością ich rozbudowy i modernizacji, obiekty i urządzenia związane z obsługą komunalną gminy w zakresie zaopatrzenia w wodę, gaz i energię elektryczną, odprowadzenia i oczyszczania ścieków oraz gospodarki odpadami).

- obszar **R** – rolny wyłączony z możliwości zabudowy nierolniczej.
  Dla obszaru ustalono kierunek zagospodarowanie przestrzennego z przewidywanymi przeznaczeniami terenów (uprawy polowe, stawy, łąki, pastwiska i sady, możliwość zachowania i modernizacji istniejącej zabudowy oraz wskazania lokalizacji zabudowy rolniczej, w tym zabudowy zagrodowej, możliwość zachowania i budowy dróg, ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zachowanie i możliwość uzupełnienia enklaw zieleni leśnej i śródpolnej oraz tworzenie nowych układów zadrzewień, obiekty, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej).

W dniu 27 listopada 2017 roku została podjęta uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Gminy Godów[3] w jej granicach administracyjnych. Przyjęty plan jest zgodny ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Godów.
Na obszarze objętym planem występują następujące strefy konserwatorskie:

- strefa „A" – ścisłej ochrony konserwatorskiej – rekonstrukcji historycznego układu urbanistycznego oraz zachowania elementów zabytkowych obejmująca: najbliższe otoczenie kościoła p.w. Józefa Robotnika z lat 1927-1930 w Godowie, najbliższe otoczenie kościoła ewangelickiego z 1910 roku w Gołkowicach oraz najbliższe otoczenie kościoła p.w. Michała Archanioła z lat 1933-1936 w Skrzyszowie;
- strefa „B" pośredniej ochrony konserwatorskiej – utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania zabudowy oraz innych historycznych elementów krajobrazu kulturowego obejmująca tereny w granicach pokazanych na rysunku planu.

W planie wskazano również 4 obiekty wpisane do rejestru zabytków:

- kościół filialny p.w. św. Anny z XIX w. w Gołkowicach;
- budynek kościoła ewangelicko-augsburskiego z 1910 roku w Gołkowicach;
- kościół p.w. Wszystkich Świętych z XVI w Łaziskach;
- kapliczkę przydrożną z XIX w. w Skrzyszowie.

Ustalono także ochronę dla 2 zabytkowych obiektów sakralnych, 8 obiektów użyteczności publicznej, 52 budynków mieszkalnych oraz 49 kapliczek i krzyży przydrożnych.

W 2020 roku Urząd Gminy w Godowie w oparciu o obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wydał 171 zaświadczeń oraz 78 wyrysów i wypisów. W roku 2019 wydano o 18 zaświadczeń więcej oraz o 33 wyrysy i wypisy mniej niż w roku 2020[4].

[3] Uchwała Nr XXXVIII/276/2017 Rady Gminy Godów z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Godów w jej granicach administracyjnych.
[4] *Raport o stanie gminy Godów za rok 2020*, Urząd Gminy w Godowie, Godów 2020.

2.3. SAMORZĄD

Do jednostek organizacyjnych gminy Godów należą:

- Szkoła Podstawowa im. porucznika pilota Franciszka Surmy w Gołkowicach;
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Śląskich w Skrzyszowie;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Godowie, w skład którego wchodzą:
  - Szkoła podstawowa;
  - Przedszkole publiczne;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Łaziskach, w skład którego wchodzą:
  - Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika;
  - Przedszkole publiczne;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Skrbeńsku, w skład którego wchodzą:
  - Szkoła Podstawowa im. Krzysztofa Ildefonsa Gałczyńskiego;
  - Przedszkole Publiczne im. Janusza Korczaka;
- Szkoła Podstawowa im. Gustawa Morcinka w Krostoszowicach;
- Przedszkole Publiczne im. „Przyjaciół Kubusia Puchatka" w Gołkowicach;
- Przedszkole Publiczne „Bajkowe wzgórze" w Skrzyszowie;
- Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Godowie, w skład którego wchodzą:
  - Ośrodek kultury w Godowie;
  - Ośrodek kultury w Gołkowicach;
  - Ośrodek kultury w Skrzyszowie;
  - Ośrodek kultury w Skrbeńsku;
  - Świetlica wiejska w Podbuczu;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Godowie, w skład której wchodzą:
  - Filia nr 1 w Gołkowicach;
  - Filia nr 2 w Skrzyszowie;
  - Filia nr 3 w Skrbeńsku;
  - Filia nr 4 w Krostoszowicach;
  - Filia nr 5 w Łaziskach;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Godowie;
- Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza w Krostoszowicach, w skład której wchodzą:
  - Filia w Łaziskach;
  - Filia w Skrzyszowie.

Jednostkami pomocniczymi gminy są sołectwa posiadające odrębne statuty. Należą do nich:

- Sołectwo Godów;
- Sołectwo Gołkowice;
- Sołectwo Krostoszowice;
- Sołectwo Łaziska;
- Sołectwo Podbucze;
- Sołectwo Skrbeńsko;
- Sołectwo Skrzyszów.

Gmina Godów należy do wielu związków międzygminnych, fundacji, stowarzyszeń oraz porozumień, spółek komunalnych tj.[5]:

- Śląski Związek Gmin i Powiatów (od 2021 roku);
- Związek Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku (od 2007 roku);
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Morawskie Wrota" z siedzibą w Gorzycach (od 2007 roku);
- Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji S.A. (od 2004 roku);
- Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza" z siedzibą w Cieszynie (od 2003 roku);
- Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. z siedzibą w Katowicach (od 1996 roku);
- Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Jastrzębsko-Żorskiego Segmentu Lokalnego (od 1996 roku);
- Fundacja Szkolna „Ekonomik" w Wodzisławiu Śląskim (od 1996 roku);
- Międzygminny Związek Wodociągów i Kanalizacji w Wodzisławiu Śląskim (od 1991 roku).

Godów prowadzi ponadto współpracę z trzema gminami partnerskimi, podpisał także dwa listy intencyjne z gminami, z którymi w przyszłości planuje zawrzeć partnerstwa. Do pierwszych należą:

- Stare Miasto (od 2009 roku);
- Dolní Lutyně (od 2003 roku);
- Petrovice u Karviné (od 1995 roku).

Wśród drugich znajdują się[6]:

- Dźwierzuty (list intencyjny podpisany w 2019 roku);
- Petropavlivska Borshchahivka (list intencyjny podpisany w 2013 roku).

Działania samorządu gminnego zostały docenione wieloma nagrodami i wyróżnieniami, do których należały między innymi:

- Gmina FAIR PLAY 2008;
- I miejsce w kategorii „Najlepsze przedsięwzięcie odnowy wsi" oraz III miejsce w „Najpiękniejsza wieś" w konkursie „Piękna Wieś Województwa Śląskiego" w edycji 2010;
- Wyróżnienie specjalne w konkursie organizowanym przez Zarząd Województwa za realizację pn. Żelazny Szlak Rowerowy w konkursie Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Śląskiego 2021 dla Gminy Godów, Miasta jastrzębie Zdrój oraz Gminy Zebrzydowice
- wyróżnienie w konkursie Łaziska „Piękna wieś województwa śląskiego" w kategorii „Najlepsza strona internetowa sołectwa" dla sołectwa w edycji 2021;
- III miejsce kategorii „Najlepsze przedsięwzięcie popularyzujące tradycje, obrzędy i zwyczaje" w edycji 2014;
- wyróżnienie dla sołectwa Skrbeńsko w kategorii „Najpiękniejsza wieś" w edycji 2015;
- „Boisko na medal 2013" dla kompleksu boisk sportowych przy Zespole Szkół w Skrzyszowie'
- I miejsce w konkursie „Przyjazna Wieś" za najlepszy projekt zrealizowany na terenach wiejskich przy wsparciu środków unijnych w zakresie infrastruktury społecznej w roku 2013 pod nazwą „Kultura i sport nas zbliża";
- wyróżnienie „Wawrzyn Biznesowego Partnerstwa 2014" dla Godowa;
- „Super Orlik" dla Gminy Godów w 2014 roku;
- „Gmina Na 5!" w edycjach 2013, 2014, 2017/2018 oraz 2018/2019;
- wyróżnienia EURO-NAJki dla projektów transgranicznych „Centrum OLZA" i „Społecznie - razem" w 2015 roku;

[5] www.godów.pl

[6] *Raport o stanie gminy Godów za rok 2020*, Urząd Gminy w Godowie, Godów 2020.

- certyfikat „Samorząd, który wspiera MŚP” dla Gminy Godów w 2015 roku;
- certyfikat „Jednostki Samorzadu Terytorialnego aktywnej w Regionalnym Ekosystemie Innowacji” dla Urzędu Gminy Godów w 2015 roku;
- certyfikat „EkoLOGICZNA gmina. Ogrzewamy z głową” w 2016 roku;
- tytuł „Samorządowego Lidera Edukacji 2016” dla Gminy Godów;
- 18 miejsce w kategorii gminy wiejskie w Rankingu Samorządów „Rzeczpospolitej” w 2018 roku;
- „Aktywizacja sportowa dzieci i młodzieży”- Gmina Godów pierwszej dziesiątce w 2018
- wyróżnienie w rankingu „Aktywizacja sportowa dzieci i młodzieży" w edycji 2019;
- wysokie miejsce w rankingu „Lider Innowacji i Zrównoważonego Rozwoju” w lutym 2020 roku[7].

Gmina realizuje ponadto wiele różnego rodzaju programów i strategii tj.[8]:

- Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Godów na lata 2020-2025;
- Program Opieki nad Zabytkami na terenie Gminy Godów na lata 2020-2023”;
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie Gminy Godów lata 2021-2025;
- „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Godów na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2024”;
- Program opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności na terenie Gminy Godów;
- Program usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy Godów na lata 2018-2032;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Godów na lata 2017-2026;
- Gminny Program Wspierania Rodziny;
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- Program osłonowy Gminy Godów w zakresie dożywania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023;
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- Program Polityki Zdrowotnej Gminy Godów na lata 2017-2021.

[7] www.godow.pl

[8] *Raport o stanie gminy Godów za rok 2020*, Urząd Gminy w Godowie, Godów 2020.

2.4. FINANSE

Zgodnie z danymi GUS za lata 2014-2019 dochody gminy Godów charakteryzowały się tendencją wzrostową. Wzrost ten dotyczył dochodów ogółem, subwencji, dochodów własnych i dotacji, choć w przypadku dwóch ostatnich źródeł w ciągu badanego okresu następowały spadki. W przypadku dochodów własnych niewielki spadek obserwowany był w 2016 roku (w odniesieniu do roku poprzedzającego), natomiast w przypadku dotacji spadek nastąpił w roku 2017. (ryc. 4). W roku 2020 kontynuowany był trend wzrostowy. Według *Raportu o stanie gminy Godów za rok 2020* dochody wyniosły wówczas 73 425 056,12 zł, z czego dochody bieżące 65 659 923,50 zł, a dochody majątkowe 7 765 132,62 zł. Źródła składające się na dochody bieżące i majątkowe w 2020 roku przedstawiono w tab. 5.

Ryc. 4. Dochody gminy Godów w latach 2014-2019 [w zł]

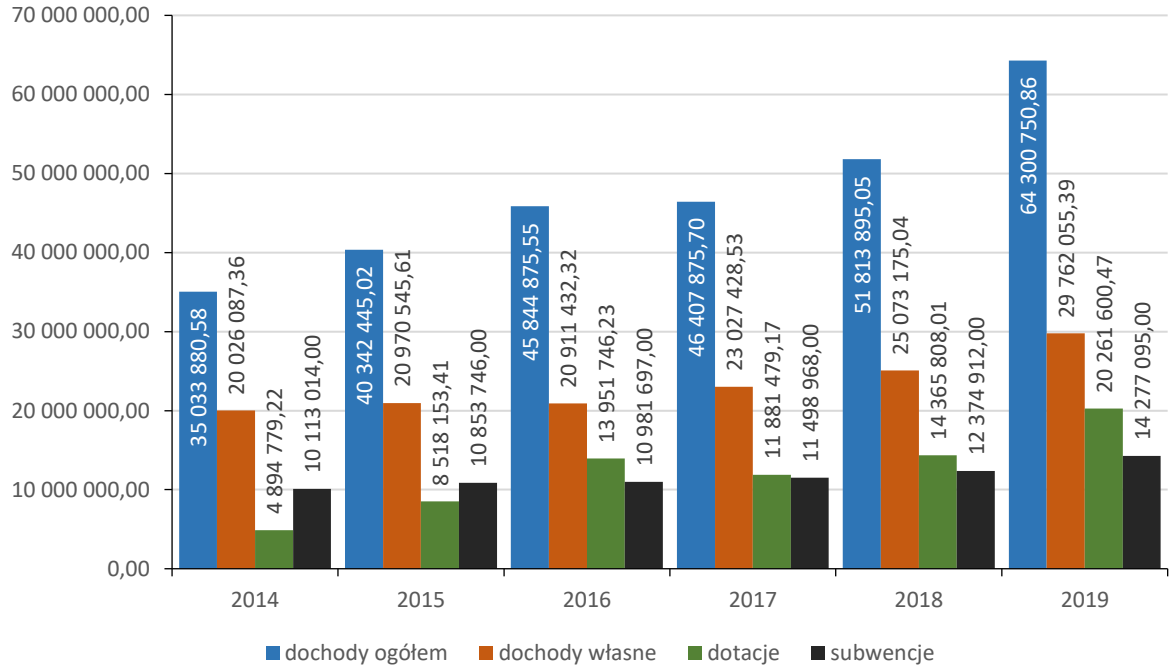

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tab. 5. Źródła dochodów bieżących i majątkowych gminy Godów w 2020 roku według wielkości

Dochody bieżące		Dochody majątkowe	
źródło	**kwota**	**źródło**	**kwota**
dotacje na zadania zlecone	20 951 868 zł	dotacje unijne	4 325 507 zł
udział PIT	15 917 857 zł	fundusz przeciwdziałania COVID-19	2 525 272 zł
subwencje	15 260 862 zł	dotacje z budżetu państwa	905 212 zł
podatki i opłaty lokalne	10 504 685 zł	sprzedaż majątku	9 142 zł
środki unijne	1 123 079 zł		
pozostałe	1 055 098 zł		
dotacje na zadania własne	846 475 zł		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Godów za rok 2020.

Wysokość dochodów gminy *per capita* w 2019 roku w porównaniu w rokiem 2014 roku uległa zwiększeniu. W roku 2019 wysokość dochodów na 1 mieszkańca w Godowie wyniosła 4673,70 zł (ryc. 5).

Ryc. 5. Dochody na 1 mieszkańca w latach 2014-2019 [w zł]

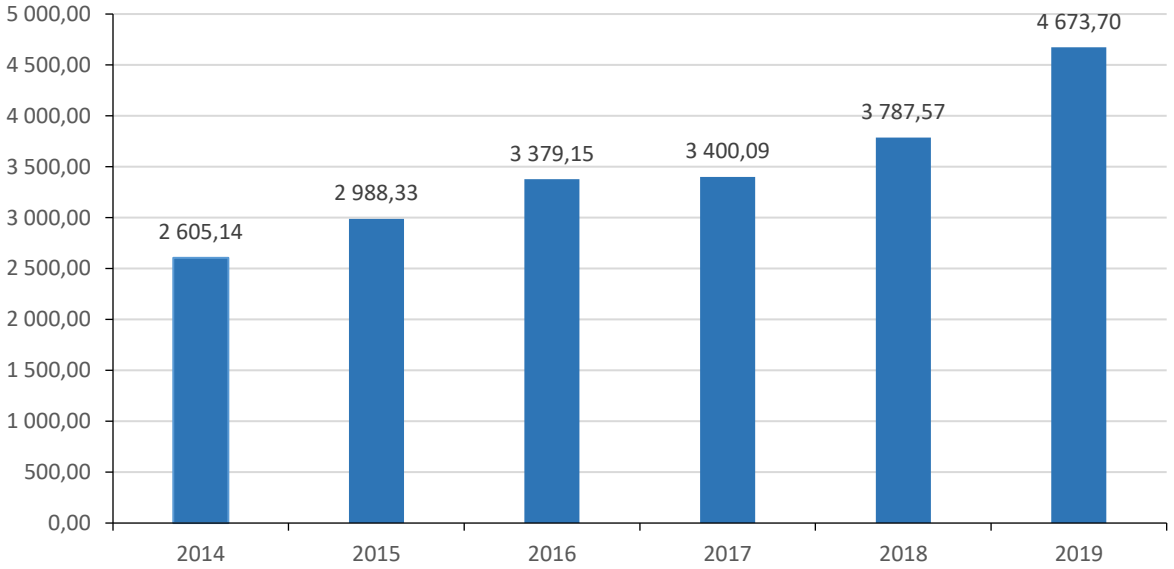

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Według danych GUS wydatki gminy Godów w okresie 2014-2019 charakteryzowały się – podobnie, jak dochody – tendencją wzrostową. Wzrost ten dotyczył głównie wydatków ogółem oraz wydatków bieżących, w mniejszym stopniu wydatków na inwestycje. Ponadto w przypadku wydatków inwestycyjnych obserwowany był ich spadek (lata 2014-2016) oraz duży – prawie dwukrotny wzrost w roku 2018 w porównaniu z rokiem 2017 (ryc. 6).

Ryc. 6. Wydatki gminy Godów w latach 2014-2019 [w zł]

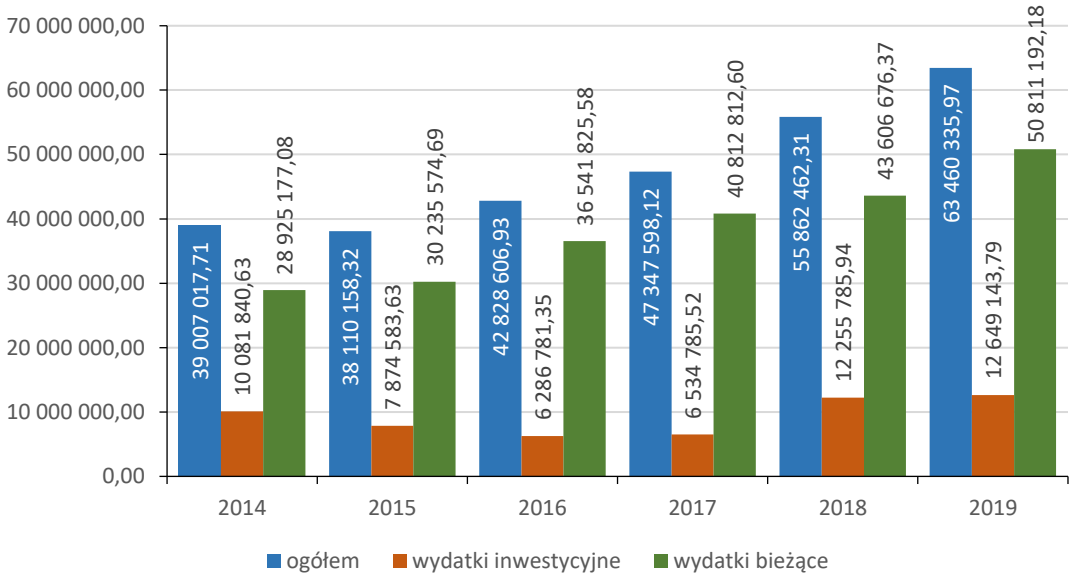

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W *Raporcie o stanie gminy Godów za rok 2020* podano, że wydatki wyniosły w tym czasie 70 440 105,86 zł, z czego wydatki bieżące 58 646 051,14 zł, a wydatki majątkowe 11 794 054,72 zł. Źródła składające się na wydatki bieżące i majątkowe w 2020 roku przedstawiono w tab. 6.

Tab. 6. Kategorie wydatków bieżących i majątkowych gminy Godów w 2020 roku według wielkości

Wydatki bieżące		Wydatki majątkowe	
kategoria wydatku	kwota	kategoria wydatku	kwota
Oświata i wychowanie	23 359 136,38 zł	Oświata i wychowanie	7 593 878,82 zł
Rodzina	20 646 331,92 zł	Transport i łączność	2 738 528,16 zł
Administracja publiczna	4 903 834,80 zł	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	571 114,85 zł
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 971 352,95 zł	Kultura fizyczna	252 166,91 zł
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 673 841,97 zł	Gospodarka mieszkaniowa	209 630,20 zł
Transport i łączność	1 255 276,17 zł	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	189 039,39 zł
Pomoc społeczna	1 183 912,10 zł	Administracja publiczna	109 649,00 zł
Kultura fizyczna	358 476,57 zł	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	66 503,00 zł
Gospodarka mieszkaniowa	307 906,41 zł	Rolnictwo i łowiectwo	48 544,39 zł
Ochrona zdrowia	274 660,64 zł	Ochrona zdrowia	15 000,00 zł
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	272 562,78 zł		
Obsługa długu publicznego	161 699,80 zł		
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	149 777,00 zł		
Rolnictwo i łowiectwo	114 778,43 zł		
Edukacyjna opieka wychowawcza	11 189,25 zł		
Obrona narodowa	1 213,97 zł		

Źródło: Opracowanie własne na postawie Raportu o stanie gminy Godów za rok 2020.

Wysokość wydatków Godowa na 1 mieszkańca w 2019 roku w porównaniu z rokiem 2014 roku uległa zwiększeniu. W roku 2019 wydatki Godowa na 1 mieszkańca wyniosły 4612,61 zł (ryc. 7).

Perspektywa budżetu gminy na lata 2021-2025 (stan na dzień 30 kwietnia 2021) zakłada, że w pierwszych czterech latach dochody gminy będą systematycznie malały (największa obniżka nastąpi w 2022 roku). W roku 2025 dochody ponownie będą rosły. Ponadto w ciągu czterech pierwszych lat prognozuje się deficyt. Deficyt osiągnie najwyższy poziom w roku 2021. Prognozowana nadwyżka zostanie osiągnięta w 2025 roku (tab. 7).

Ryc. 7. Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2014-2019 [w zł]

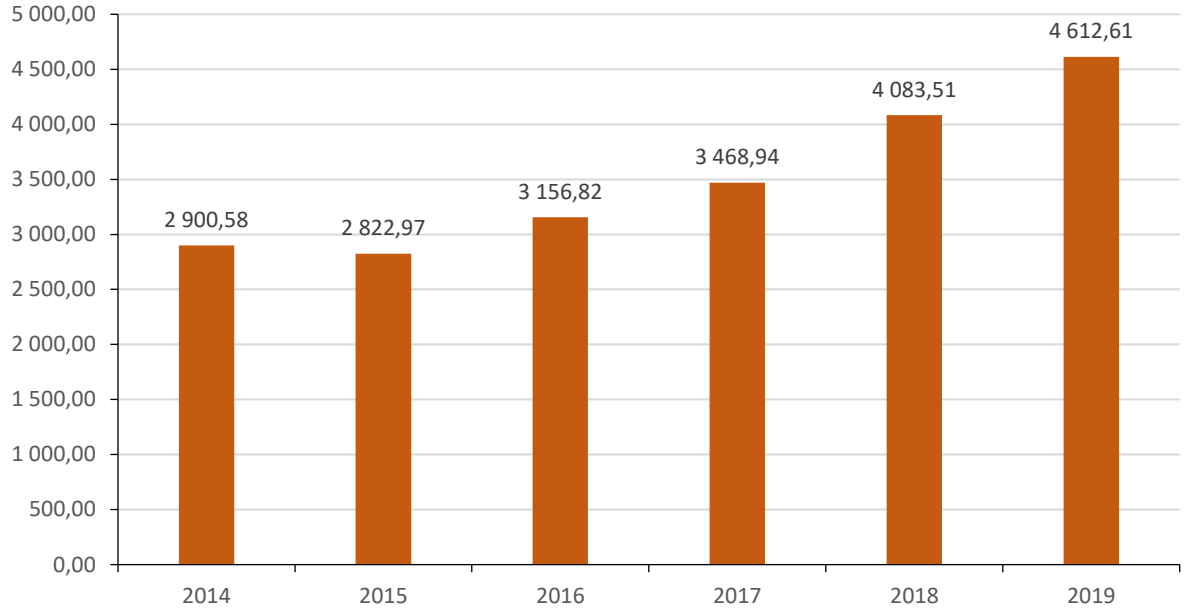

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tab. 7. Perspektywa budżetu gminy na kolejne lata 2021-2025 (stan na dzień 30 kwietnia 2021 roku)

Perspektywa budżetu	2021	2022	2023	2024	2025
Dochody:	77 893 544 zł	71 459 330 zł	69 754 279 zł	69 734 573 zł	72.456 338 zł
w tym majątkowe	8 585 042 zł	2 583 045 zł	630 000 zł	0 zł	0 zł
Wydatki:	84 936 476 zł	72 843 601 zł	71 429 279 zł	70 209 573 zł	70 091 338 zł
w tym majątkowe	18 763 874 zł	7 048 799 zł	5 000 000 zł	3 431 075 zł	2 075 817 zł
wynik budżetu[1)]	(-) 7 042 932 zł	(-) 1 384 271 zł	(-) 1 675 000 zł	(-) 475 000 zł	2 365 000 zł
Rozchody[2)]	1 378 269 zł	2 041 946 zł	2 125 000 zł	2 225 000 zł	2 365.000 zł
Przychody[3)]	8 421 201 zł	3 426 217 zł	3 800 000 zł	2 700 000 zł	0 zł
Kwota długu na koniec roku	17 275 324 zł	17 933 378 zł	19 608 378 zł	20 083 378 zł	17 718 378 zł

[1)] wynik budżetu to różnica pomiędzy dochodami a wydatkami; ujemny oznacza deficyt; dodatni nadwyżkę
[2)] rozchody to spłata zadłużenia – raty kredytów i pożyczek
[3)] przychody to źródło finansowania deficytu budżetu wynikającego z wydatków inwestycyjnych oraz źródło spłaty rozchodów

Źródło: Raport o stanie gminy za rok 2020, Urząd Gminy w Godowie, Godów 2020.

2.5. GOSPODARKA

Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w 2020 roku wyniosła 978. W analizowanym okresie (lata 2014-2020) z wyjątkiem roku 2015 obserwowany był systematyczny wzrost liczby tego typu podmiotów w gminie (ryc. 8).

Ryc. 8. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2014-2020

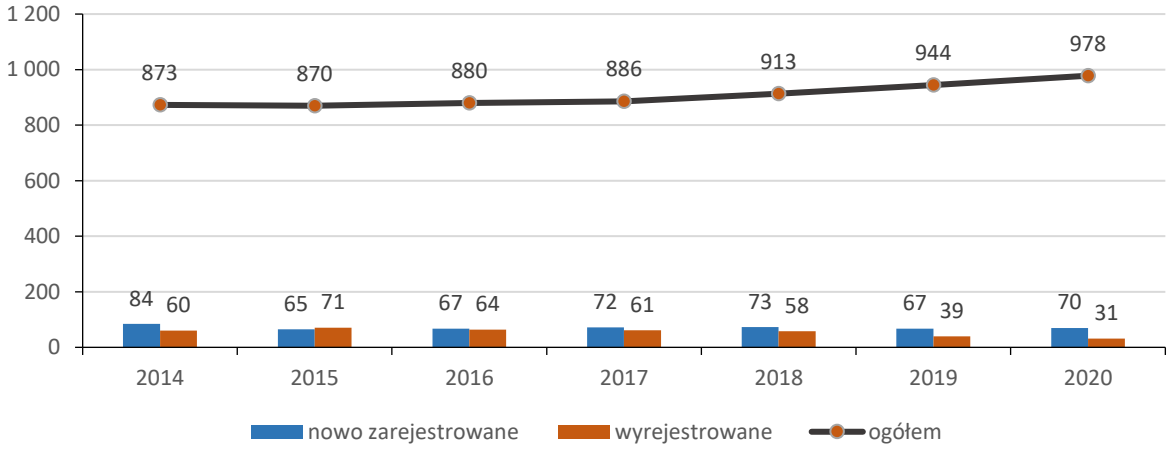

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W 2020 roku na terenie gminy Godów działalność związaną z przemysłem i budownictwem prowadziło 26% (253) podmiotów. Jedynie 3% (27) zajmowało się rolnictwem, leśnictwem, rybactwem. Zdecydowana większość podmiotów (71%/698) koncentrowała się na innej działalności (ryc. 9).

Ryc. 9. Podmioty gospodarki narodowej według rodzajów działalności w latach 2014-2020

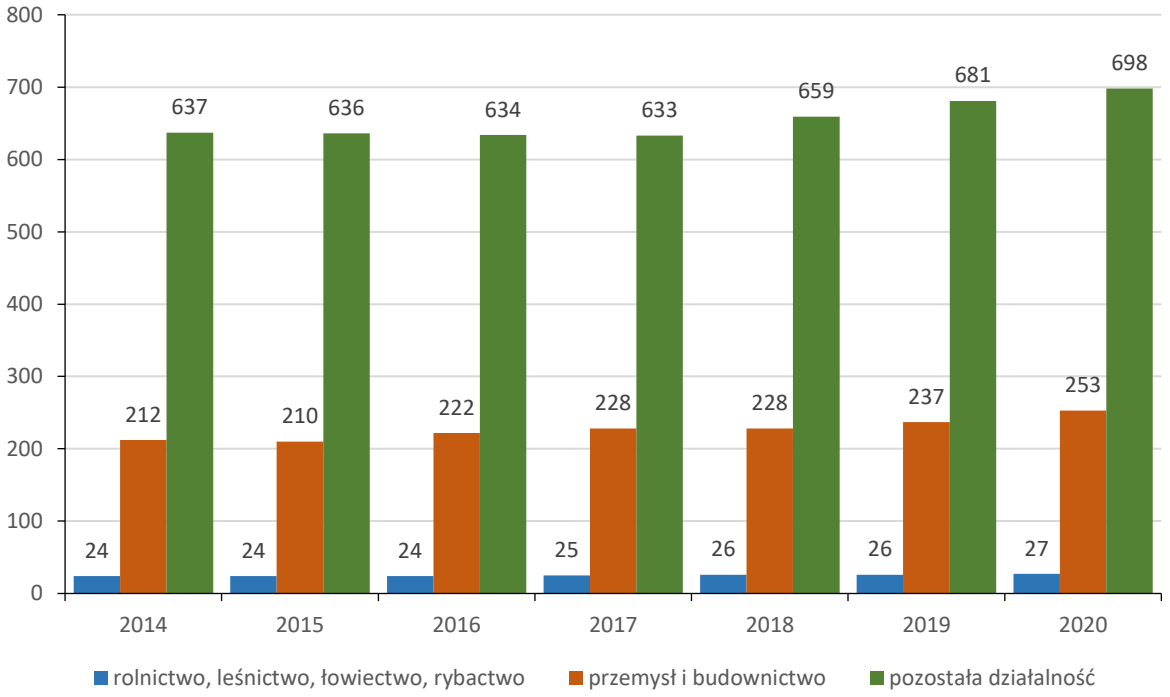

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Spośród wszystkich zarejestrowanych w 2020 roku podmiotów najwięcej było mikro-przedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób (96% ogółu). Małe przedsiębiorstwa, w których zatrudnienie znalazło od 10 do 49 pracowników stanowiły nieco powyżej 3% wszystkich podmiotów, z kolei średnie przedsiębiorstwa (50-249 zatrudnionych) poniżej 1%. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą najwięcej podmiotów funkcjonowało w handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów i w budownictwie (ryc. 10).

W przypadku osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej największa ich liczba zajmowała się handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów, a także przetwórstwem przemysłowym (ryc. 11).

Ryc. 10. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD 2007 w 2020 roku

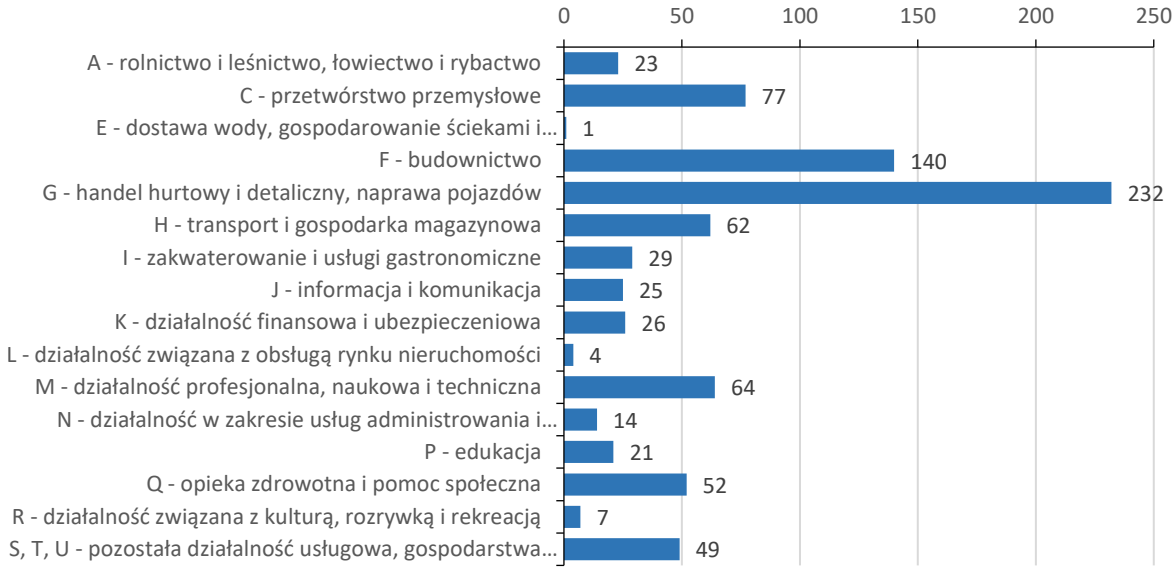

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Ryc. 11. Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej wg sekcji PKD 2007 w 2020 roku

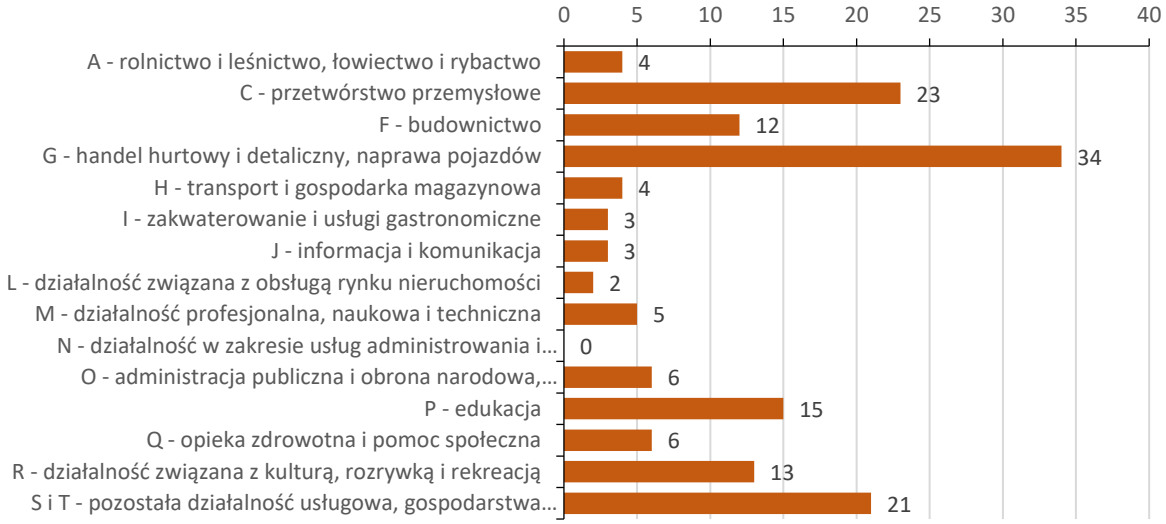

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

2.6. RYNEK PRACY

Charakterystyczną cechą rynku pracy w gminie Godów był stopniowy wzrost liczby osób zatrudnionych w latach 2014-2018, a następnie niewielki spadek i kolejny wzrost w latach 2019 i 2020. Trend ten występował zarówno w przekroju ogólnym, jak i indywidualnym - w odniesieniu do zatrudnionych mężczyzn i kobiet. W całym analizowanym okresie ogólna liczba osób pracujących wzrosła o ponad 30%. W 2020 roku odnotowano ich 1388, z czego 57% stanowiły kobiety. Odsetek aktywnych zawodowo kobiet był znacznie wyższy niż średnia tego typu wartość dla powiatu wodzisławskiego (45%) i województwa śląskiego (47%). Wskaźnik pracujących na 1000 ludności w 2020 roku wyniósł 100 (ryc. 12).

Ryc. 12. Osoby pracujące w latach 2014-2020

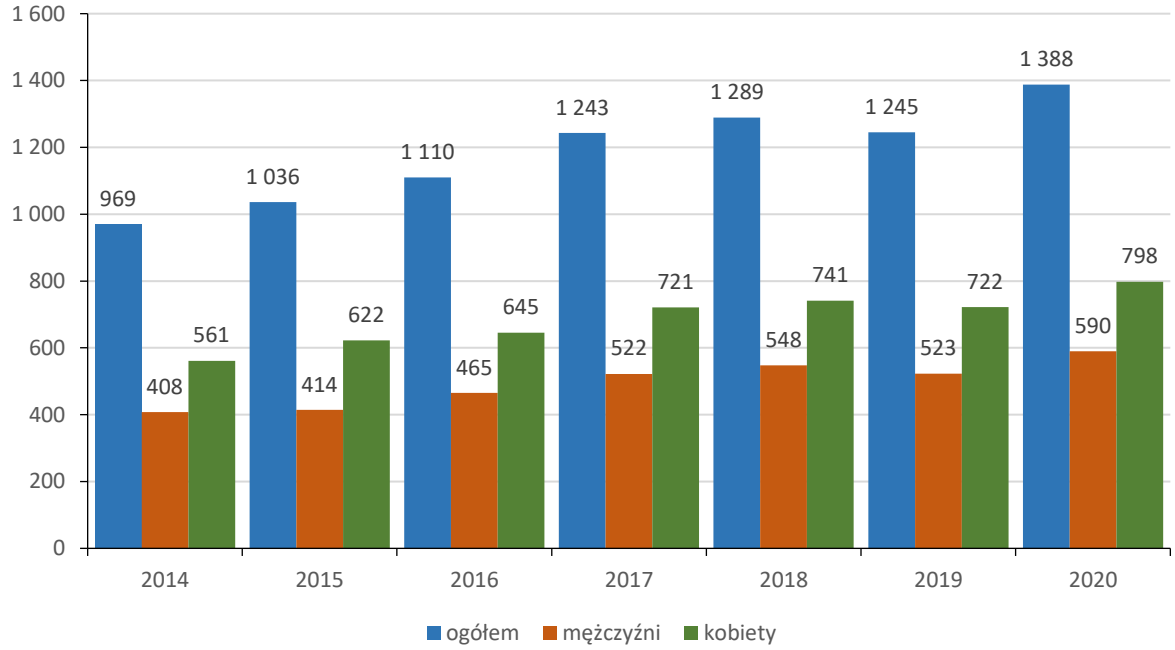

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W latach 2014-2019 stopa bezrobocia w gminie Godów cechowała się spadkiem. Rok 2020 przyniósł natomiast zmianę tego trendu. W przekroju ogólnym stopa bezrobocia wyniosła 2,8% (wzrost o 1,1% w porównaniu z rokiem 2019), w przypadku mężczyzn było to 2% (wzrost o 0,7% w porównaniu z rokiem 2019), a w przypadku kobiet 3,6% (wzrost o 1,4% w porównaniu z rokiem 2019) (ryc. 13).

Liczba osób bezrobotnych, którzy byli zarejestrowani w Urzędach Pracy w analizowanym okresie czasu zmieniała się w taki sam sposób, jak stopa bezrobocia (w latach 2014-2019 nastąpił jej spadek, a w 2020 roku wzrost). W 2020 roku ogólna liczba osób pozostających bez pracy wyniosła 230 (wzrost o 38% w porównaniu z rokiem 2019). W tym samym okresie bezrobotnych mężczyzn było 90 (39%), natomiast kobiet 140 (61%). Zarówno w przypadku mężczyzn, jak i kobiet bezrobocie wzrosło o ok. 38% w porównaniu z rokiem 2019 (ryc. 14).

Ryc. 13. Stopa bezrobocia w latach 2014-2020 [w %]

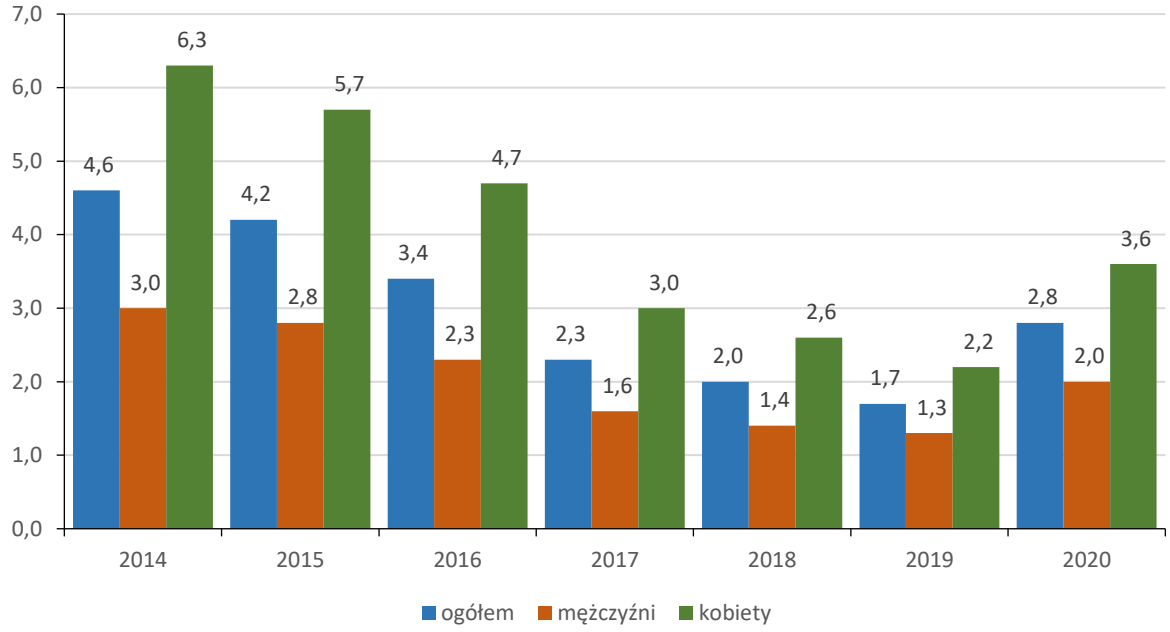

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Ryc. 14. Bezrobotni zarejestrowani według płci w latach 2014-2020

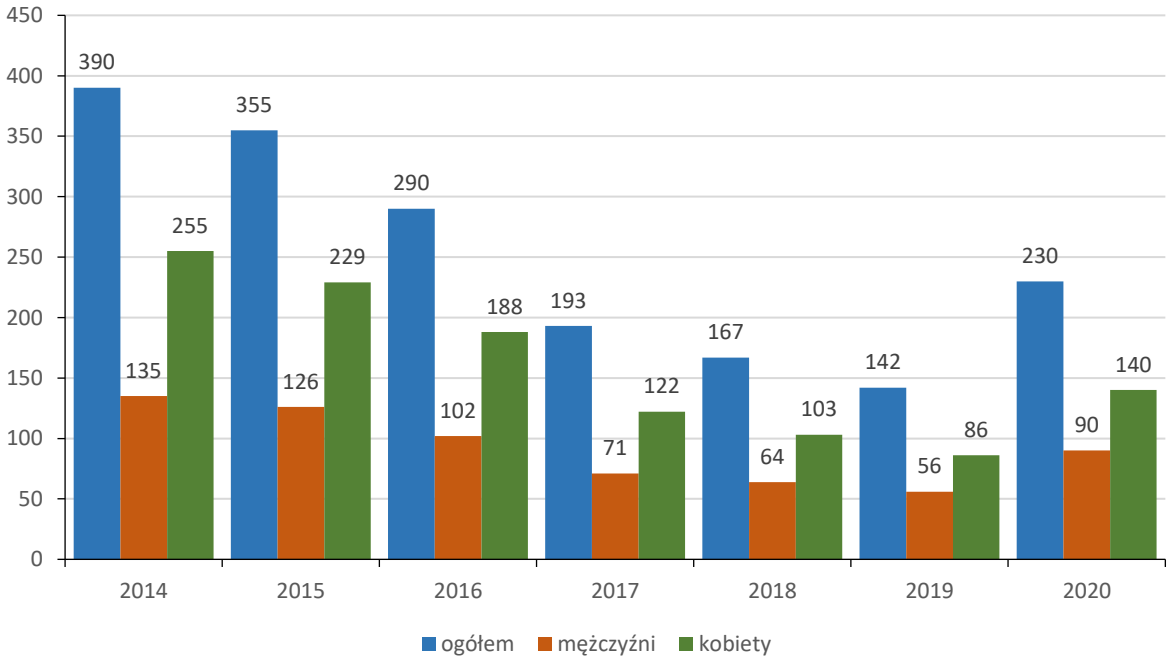

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

2.7. BEZPIECZEŃSTWO

Zasadniczy wpływ na poziom szeroko rozumianego bezpieczeństwa gminy Godów i jej mieszkańców mają:

1) potencjalne zagrożenia,
2) ryzyko z nimi związane,
3) najbardziej zagrożone zasoby gminy Godów i ich podatności (słabości),
4) podmioty zapewniające bezpieczeństwo (podmioty reagowania – służby, straże itp.).

W celu optymalizacji poziomu bezpieczeństwa gminy należy podejmować działania wielowymiarowe, ukierunkowane na:

1) identyfikację wszystkich możliwych zagrożeń,
2) wytypowanie tych zagrożeń, których ryzyko wystąpienia jest najwyższe i skupienie na nich uwagi,
3) określenie kluczowych i najbardziej zagrożonych zasobów gminy Godów,
4) podejmowanie działań mających na celu minimalizację lub likwidację podatności – słabych stron i miejsc zasobów, przez które może przedostać się określone zagrożenie,
5) dofinansowanie i zakupy na rzecz podmiotów zapewniających bezpieczeństwo.

Szczegółowa identyfikacja, analiza i ocena zagrożeń, ich źródeł, wyszczególnienie zagrożonych zasobów gminy i ich słabych stron, a także podmiotów odpowiedzialnych za zapewnienie ochrony, jest konieczne w celu poprawnego oszacowania rzeczywistego poziomu bezpieczeństwa gminy i jej mieszkańców. Pozwoli to na określenie zagrożeń, które mogą dotknąć obszar gminy, a także jej zasobów kluczowych, które mogą stanowić cel wskazanych zagrożeń lub znaleźć się w promieniu ich oddziaływania. Wszystkie te działania docelowo powinny doprowadzić do optymalizacji (minimalizacji) ryzyka, co w rezultacie przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy (rezultat).

„Zagrożenie" to czynnik o charakterze najczęściej zewnętrznym, stanowiący potencjalną groźbę wystąpienia określonego, niepożądanego zdarzenia (incydentu), który w przypadku wystąpienia może doprowadzić do szkód w zasobach określonego systemu. W efekcie zagrożenie wywiera negatywny wpływ na funkcjonowanie systemu. Należy podkreślić, że zagrożenie to pewnego rodzaju groźba, która istnieje i może (lecz nie musi) wystąpić w bliższej lub dalszej przyszłości. Jeżeli dana groźba się zmaterializuje i rzeczywiście wystąpi, wówczas mówimy o „incydencie" lub „zdarzeniu". Na podstawie charakterystyki zdarzeń wg ich wielkości (rozmiaru), można dokonać podziału zagrożeń możliwych do wystąpienia na terenie Gminy Godów (tab. 8).

Tab. 8. Zagrożenia, które mogą wystąpić na terenie gminy Godów

Rozmiary zdarzenia	Charakterystyka
1	2
Zdarzenie typowe (zwyczajne)	Zagrożenia o typowym charakterze i zasięgu terytorialnym, wymagające podjęcia autonomicznych działań przez służby, inspekcje i straże (PSP, OSP, Policja, SG itp.), przy rutynowym wsparciu innych służb i organów (na podstawie wspólnych planów i procedur). W omawianym przypadku nie przewiduje się udziału Wójta w celu koordynacji akcji. Przykłady zdarzeń – pożar domu, wypadek samochodowy, awaria wodociągu, kradzieże mienia itp.
Zdarzenie nadzwyczajne	Zagrożenia, które ze względu na swój charakter bądź zasięg, wykraczają poza ramy działań rutynowych poszczególnych służb, inspekcji bądź straży. Pojawienie się tego poziomu zagrożenia często wymaga udziału, obok służb typowych dla danego zagrożenia, także Policji (np. izolacja terenu), Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej, Sił

	Zbrojnych RP i innych służb szczebla powiatowego lub wojewódzkiego. Jedną z cech takiej sytuacji może być wykroczenie przez służby poza opracowane plany i procedury. W takim wypadku często wkracza odpowiedni organ administracji publicznej, który określa poszczególnym służbom i organom niższego szczebla kierunkowe zadania do realizacji. W omawianym przypadku możliwy jest udział Wójta w koordynacji akcji na terenie Gminy Godów.
Sytuacja kryzysowa	Szczególny przypadek sytuacji nadzwyczajnej, w trakcie której doszło do znacznego ograniczenia w działalności służb, straży oraz organów administracji publicznej, ze względu na nieadekwatność posiadanych sił, środków lub kompetencji. Sytuacja wymaga pomocy i uruchomienia sił i środków wojewódzkich, rządowych, Sił Zbrojnych RP, wsparcia przez siły międzynarodowe, bądź akcji pomocy humanitarnej dla poszkodowanych. Przykłady – powódź 100 letnia, pandemia. W przypadku zagrożeń o wskazanych rozmiarach można mówić o rzeczywistym zarządzaniu kryzysowym.
Stan nadzwyczajny	Sytuacja kryzysowa, do której rozwiązania zwykłe środki konstytucyjne są niewystarczające. Efektem wprowadzenia stanu nadzwyczajnego (stan klęski żywiołowej, stan wyjątkowy lub stan wojenny) może być koncentracja władzy w rękach Prezydenta RP i Rządu, ograniczenie praw i wolności obywateli, zmiany w strukturze i zasadach funkcjonowania organów państwowych oraz zmiany w systemie stanowienia prawa.

Źródło: www.godow.pl

Na terenie Gminy Godów zagrożenia występują zawsze, gdyż są one nieodłącznym elementem funkcjonowania systemu w określonym środowisku. Jednakże materializują się najczęściej zagrożenia typowe (zwyczajne), jak np. pożar trawy, pożary kominowe, podtopienia, zalane piwnice, wiatrołomy, zakłócenia porządku, szkody wywołane lokalnymi wichurami i ulewami, gradobicia, potrącone zwierzęta leśne na drodze, incydenty smogowe, incydenty sezonu zimowego, wyłączenia i przerwy w dostawie energii elektrycznej, lokalne susze, czasowy brak wody w sieci lub w studniach przydomowych, szkody spowodowane meandrowaniem rzek, niebezpieczne rośliny (Barszcz Sosnowskiego), niewybuchy itp. W tym przypadku podejmowane są autonomiczne i rutynowe działania służb reagowania (PSP, OSP, Policja itp.), które są wystarczające do neutralizacji zagrożenia i usunięcia jego negatywnych skutków. Należy podkreślić, że w działaniach reagowania biorą często udział służby lokalne, gminne (np. OSP) dysponowane do akcji przez dyspozytora KPPSP, na podstawie otrzymanego zgłoszenia. Zdarzenia te, jako typowe zagrożenia, nie wywołują ograniczenia działalności wskazanych podmiotów reagowania oraz organów administracji publicznej, a posiadane siły i środki reagowania są wystarczające do neutralizacji zagrożenia. Nie można zatem w tym przypadku mówić o sytuacjach kryzysowych ani o zarządzaniu kryzysowym.

Charakterystyka podstawowych podmiotów reagowania na terenie Gminy Godów (Policja, Straż Pożarna) wraz ze statystyką podejmowanych działań, zostanie przedstawiona na końcu rozdziału.

Na terenie Gminy Godów rzadziej występują zdarzenia na poziomie zagrożeń nadzwyczajnych, a niezwykle rzadko można zetknąć się z typową sytuacją kryzysową. Przykładem takiej sytuacji może być powódź z roku 1997 czy obecny stan pandemii „COVID-19".

Każde zagrożenie ma swoje źródło. Pod pojęciem „źródła zagrożenia" należy rozumieć element, zdarzenie, działanie lub inny czynnik, który bezpośrednio generuje określone zagrożenie. W celu zidentyfikowania podstawowych źródeł zagrożeń, konieczna jest odpowiedź na pytania „skąd może nadejść zagrożenie" oraz „przed czym (lub przed kim) należy chronić zasoby gminy". Z tego punktu widzenia źródłem wszystkich możliwych zagrożeń na terenie Gminy Godów mogą być:

1) natura (środowisko naturalne, atmosfera, warunki pogodowe, bakterie, wirusy, drobnoustroje, zwierzęta, rośliny),
2) technika i infrastruktura (budowle, mienie, wykorzystywany sprzęt, urządzenia, itp.),

3) człowiek (działania celowe).

Zagrożenia generowane przez środowisko naturalne, naturę, to zagrożenia wywoływane z reguły anomaliami pogodowymi, stanem pogody, procesami chemicznymi, biologicznymi czy mikrobiologicznymi. Powstają one wskutek procesów naturalnych, cyrkulacji powietrza, zjawisk atmosferycznych, mutacji genetycznej bakterii, wirusów itd. Do zagrożeń tej grupy należy zaliczyć anomalie pogodowe, burze, wichury, wyładowania atmosferyczne, gradobicia, upały i mrozy, susze, obfite i długotrwałe opady skutkujące powodziami, epidemie, epizootie czy epifitozy i wiele innych. Istotnym zagrożeniem są powodzie i podtopienia.

Zagrożenia techniczne, generowane przez infrastrukturę, to zagrożenia wywołane złym stanem instalacji, infrastruktury i urządzeń. Powstają one wskutek procesu naturalnego starzenia się przedmiotów i instalacji, błędów projektowych, błędów podczas montażu, użytkowania itp. Groźby te związane są najczęściej z awarią infrastruktury. Do lokalnych zagrożeń tej grupy należy zaliczyć katastrofy budowlane, w tym mostów, awarie sieci energetycznej, awarie sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, rozszczelnienie sieci gazowej, itp. Do regionalnych zagrożeń tej grupy można zaliczyć awarie elektrowni energetycznej (przerwy w dostawie prądu), awarie przepompowni ścieków, stacji przesyłowych i węzłów gazu. Należy podkreślić, że zagrożenia generowane przez środowisko naturalne oraz przez infrastrukturę, to zagrożenia przypadkowe, niecelowe i niezamierzone.

Na odrębną uwagę zasługują zagrożenia, których źródłem jest człowiek. Zagrożenia generowane przez ludzi to groźby generowane sztucznie, świadomie i celowo. W nielicznych przypadkach zagrożenia te mogą być skutkiem działań nieumyślnych, przypadkowych, wynikających z podatności i słabości czynnika ludzkiego (pomyłka, działanie nieświadome, itd.). Zagrożenia celowe mogą mieć charakter lokalny, jak np. kradzieże, rozboje, gwałty, celowe podpalenia, sabotaż, itd. oraz zewnętrzny – zagrożenia ze strony międzynarodowych grup przestępczych, cyberterrorystów, hakerów, nielegalnych migrantów, tzw. „zielonych ludzików" itp. Największym potencjalnym zagrożeniem jest zewnętrzne zagrożenie bezpieczeństwa państwa i zagrożenia pochodne z nim związane, łącznie z wojną. Zagrożenie to ma swoje źródło w polityce międzynarodowej, kształtowanej celowo i świadomie przez rządy innych państw i ich polityków.

Każde zagrożenie, które się pojawia, może negatywnie wpłynąć na zasoby gminy, czyli na:
1) zdrowie i życie ludności (mieszkańców gminy) i/lub
2) infrastrukturę kluczową gminy i/lub
3) stan środowiska naturalnego gminy.

Najpoważniejszym zagrożeniem jest groźba utraty życia i zdrowia przez mieszkańców. Należy tutaj wymienić następujące przyczyny:
1) deficyt żywności,
2) deficyt wody pitnej,
3) choroby, epidemie, pandemie,
4) skażenia i zatrucia chemiczne, biologiczne, radiacyjne,
5) przyczyny typowo wojenne (wybuchy, detonacje, bombardowanie, naloty, itp.).

Do grup krytycznych ludności gminy należy zaliczyć:
1) dzieci i młodzież szkolną,
2) kobiety w ciąży i matki karmiące,
3) osoby starsze, chore, niepełnosprawne.

Poważnym zagrożeniem pochodnym jest groźba uszkodzenia lub zniszczenia infrastruktury kluczowej gminy. Do najważniejszej infrastruktury na terenie gminy należy zaliczyć:

1) budynki użyteczności publicznej (siedziba Urzędu Gminy, GJO itp.),
2) budynki, budowle, parki, place zabaw, wiaty, itp.
3) sieci komunikacyjne, szlaki drogowe, węzły kolejowe,
4) mosty i wiadukty,
5) sieci energetyczne i stacje trafo,
6) nadajniki telefonii komórkowej,
7) sieci wodociągowe, hydranty,
8) sieci kanalizacyjne, przepompownie i oczyszczalnie ścieków,
9) stacje i sieci gazowe,
10) sieci telekomunikacyjne, światłowodowe,
11) składy paliw, stacje benzynowe,
12) sklepy i zakłady produkcyjne,
13) zabytki kultury, kościoły.

Istotnym zagrożeniem pochodnym może być negatywny wpływ incydentów na elementy środowiska naturalnego i rolnictwa na terenie gminy. Należy tutaj wymienić następujące zagrożenia:

1) wielkopowierzchniowe pożary lasów i kompleksów leśnych,
2) masowe zatrucie zbiorników wodnych, rzek, jezior, stawów hodowlanych,
3) zniszczenia pól uprawnych, sadów,
4) masowe skażenie organizmów żywych,
5) epizootie i zakaźne choroby zwierzęce, skutkujące masowym padaniem zwierząt hodowlanych,
6) zniszczenia gospodarstw rolnych, hodowli bydła, trzody itp.,
7) i inne.

Za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy odpowiada Policja. Posterunek Policji zlokalizowany jest w budynku byłego przejścia granicznego w Gołkowicach przy ul. Celnej 51 i wchodzi w skład struktury organizacyjnej Komendy Powiatowej Policji w Wodzisławiu Śląskim.

W latach 2017-2020 odnotowano 343 zdarzeń drogowych, z czego 327 stanowiły kolizje drogowe a 16 wypadki. Rannych zostało 14 osób, natomiast 2 osoby poniosły śmierć. We wszystkich zdarzeniach drogowych uczestniczyły 72 osoby nietrzeźwe. W 2020 roku obserwowany był spadek kolizji drogowych w porównaniu z latami wcześniejszymi. Z kolei liczba wypadków drogowych oraz osób rannych w zdarzeniach na przestrzeni badanego okresu utrzymywała się na podobnym poziomie. Jeżeli chodzi natomiast o liczbę osób kierujących pod wpływem alkoholu, to po trendzie spadkowym obserwowanym na przestrzeni lat 2017-2019, nastąpił jej wzrost w ostatnim roku (ryc. 15). Ponadto w 2020 roku w statystykach policyjnych dotyczących gminy odnotowano[9]:

- 18 nowo założonych niebieskich kart;
- 4 przypadki kradzieży z włamaniem;
- 11 przypadków kradzieży mienia;
- 5 przypadków uszkodzeń mienia;
- 2 przypadki pobicia, rozboju, uszkodzenia ciała.

[9] *Raport o stanie gminy Godów za rok 2020*, Urząd Gminy w Godowie, Godów 2020.

Ryc. 15. Charakterystyka zdarzeń drogowych w latach 2017-2020

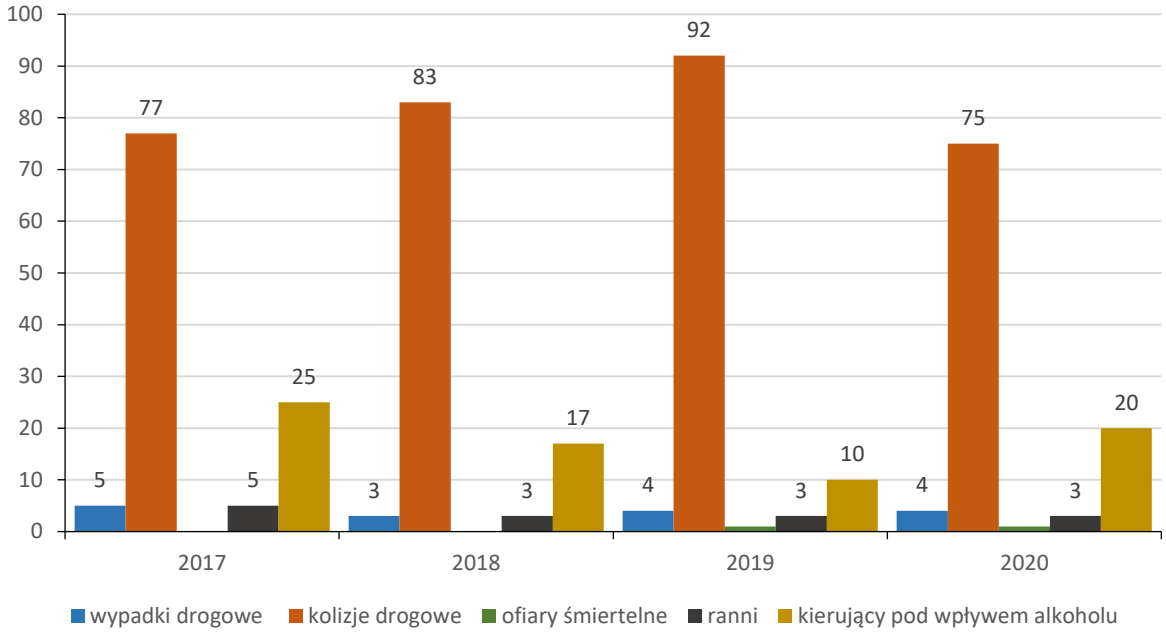

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Godów z lat 2017-2020.

Liczbę interwencji policyjnych, ujawnionych wykroczeń i udzielonych pouczeń także charakteryzował wzrost. Nieco inaczej wyglądała kwestia dotycząca mandatów karnych. Po dużym wzroście w roku 2019 w porównaniu z okresem wcześniejszym, w roku 2020 wystawiono ich nieco mniej (ryc. 16).

Ryc. 16. Interwencje policyjne, ujawnione wykroczenia, mandaty karne i pouczenia w latach 2018-2020

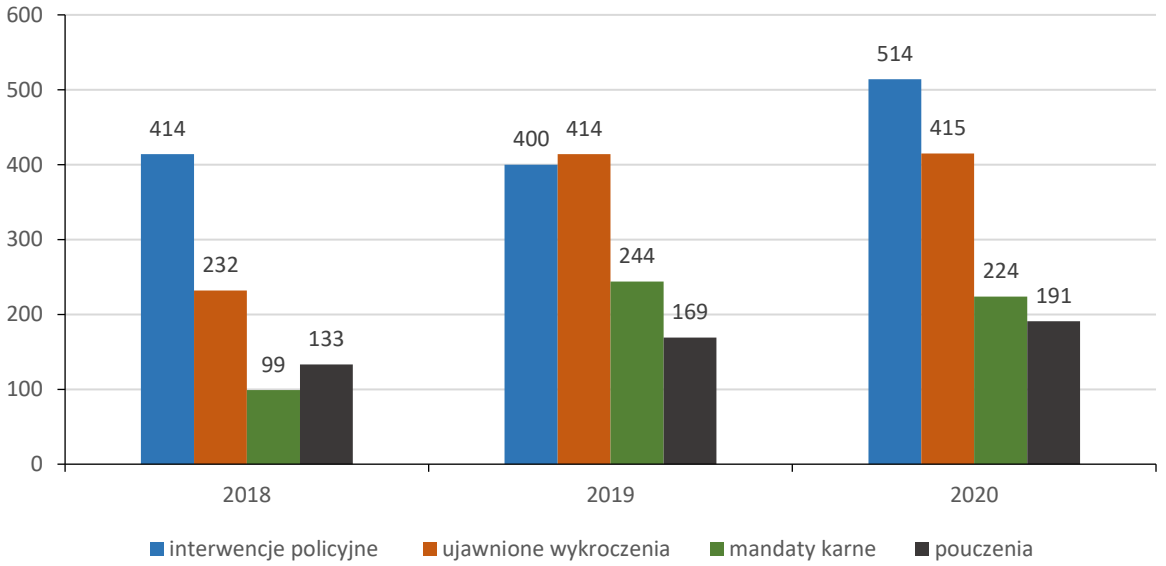

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Godów z lat 2018-2020.

Ochrona przeciwpowodziowa należy do tych dziedzin, które odgrywają kluczowe znaczenie z punktu widzenia zapobiegania powodziom lub ograniczania ich rozmiarów i skutków. Zagrożenie powodziowe w przypadku Godowa, wiąże się z odwadnianiem Pogórza Śląskiego i Płaskowyżu Rybnickiego przez cztery rzeki, które przepływają przez gminę i łączą się na jej terenie – Olzę, Piotrówkę, Szotkówkę i Lesznicę. Ponadto jest ono potęgowane istnieniem dobrze skanalizowanych aglomeracji przemysłowych zlokalizowanych w sąsiedztwie polsko-czeskiej granicy państwowej. W przypadku zagrożenia powodziowego ze strony rzeki Olzy, oprócz letnich opadów przypadających na lipiec i sierpień, znaczenie mają również nagłe ocieplenia klimatu w Beskidach, powodujące topnienie mas śniegu. Efektem wspomnianych uwarunkowań są powodzie na terenie gminy Godów, które występują średnio co 11-12 lat. Ostatnie największe powodzie miały miejsce w latach 1986, 1997 i 2010. Mniejsze powodzie i podtopienia są znacznie częstsze[10]. Przykładowo w trzeciej dekadzie czerwca 2020 roku odnotowano na terenie gminy wysokim stopień zagrożenia powodziowego. Wylała Olza i nieznacznie Piotrówka, zalewając między innymi ul. Graniczną w Godowie. Wody powodziowe objęły zasięgiem pola i tereny niezamieszkałe[11]. Na podstawie map zagrożenia powodziowego można oszacować zasięg i głębokość wód powodziowych przy określonym prawdopodobieństwie przepływów (1%, 10%). Mapy zagrożenia powodziowego gminy Godów przy założeniu wskaźników 1% i 10% przedstawiono poniżej.

Mapa 1. Zagrożenie powodziowe gminy Godów przy założeniu wskaźnika Q10%

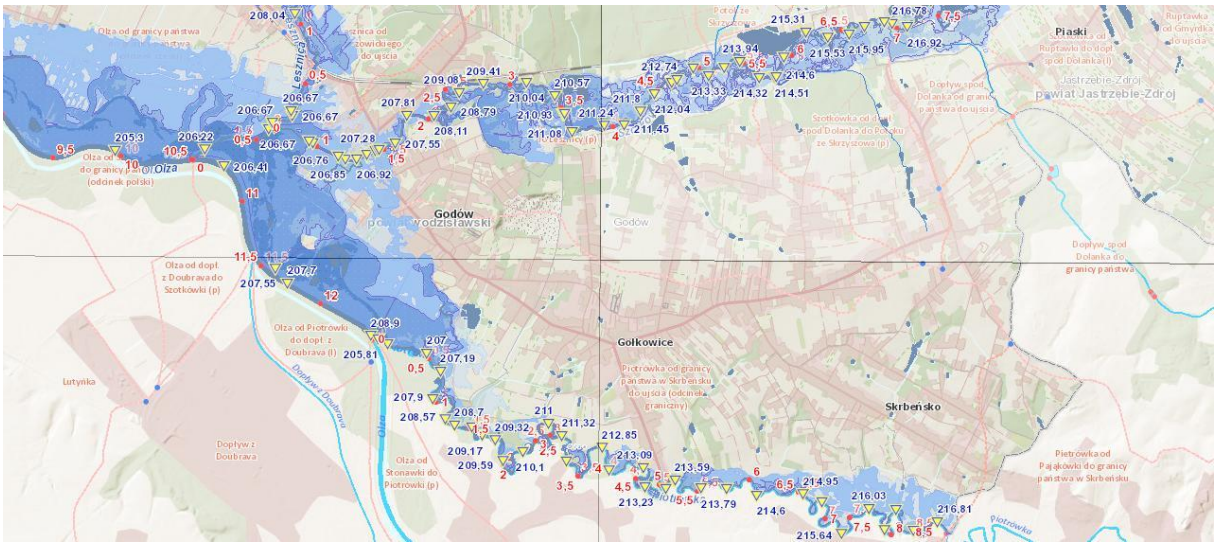

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP

[10] Uchwała Nr XXXIII/226/2017 Rady Gminy Godów z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Godów".

[11] *Raport o stanie gminy Godów za rok 2020*, Urząd Gminy w Godowie, Godów 2020.

Mapa 2. Zagrożenie powodziowe gminy Godów przy założeniu wskaźnika Q1%

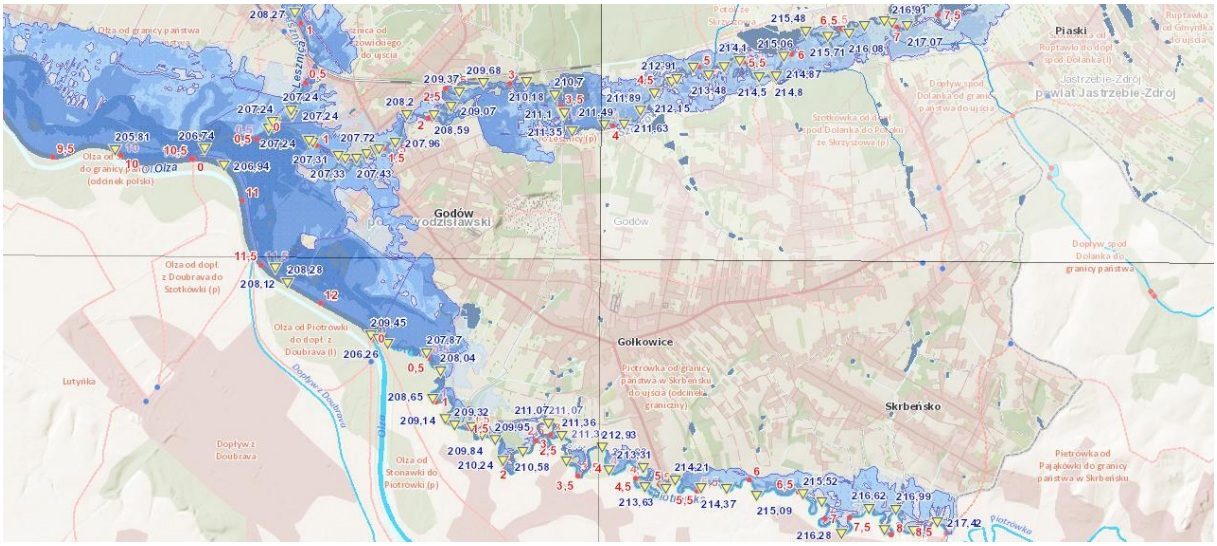

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP

Potencjalnie największe zagrożenie powodziowe generuje rzeka Olza ze względu na największą ilość prowadzonych wód, jednocześnie jednak ma ona bardzo rozległe powierzchnie niezabudowane do zretencjonowania wód powodziowych. Wyjątek stanowi Godów, na wysokości którego zbiegają się ujścia rzek Piotrówki do Olzy, Szotkówki do Olzy i Lesznicy do Szotkówki. Wody 10-letnie (Q10%) mieszczą się w obrębie niższej terasy Olzy, z wyjątkiem odcinka między ujściem Piotrówki i ujściem Szotkówki – tu prognozowany zalew wykracza poza nią i dochodzi do Zakładu Produkcji Wody Przemysłowej w Godowie. Woda 100-letnia (Q1%) zaleje pozostałą część doliny Olzy, dochodząc do najdalej wysuniętych zabudowań przy ul. Skotnickiej w Łaziskach; w Godowie częściowo zalany zostanie Zakład Produkcji Wody Przemysłowej, woda podejdzie też pod wyżej położoną zabudowę przy ul. Gliniki, zagrożona też będzie zabudowa na południe od ul. 1 Maja.

Rzeka graniczna Piotrówka, ze względu na kręty przebieg na terenie gminy Godów, podczas obfitych opadów wylewa bardzo często, jednak, podobnie jak Olza, ma ona bardzo rozległe powierzchnie niezabudowane do zretencjonowania wód powodziowych. Dlatego ciek nie powoduje bezpośredniego zagrożenia powodziowego dla obszarów zabudowanych, zaczyna odgrywać rolę dopiero przy wodzie co najmniej 100-letniej (Q1%), ale też nie bezpośrednio i nie na całej długości, lecz na kilkusetmetrowym odcinku ujściowym do Olzy, zwiększając ilość wód w rejonie Godowa i Gołkowic.

10-letnie (Q10%) wody powodziowe rzeki Szotkówki nie powinny spowodować zalania zabudowy mieszkaniowej w samym Godowie, natomiast mogą odciąć zabudowę przy ul. Jana III Sobieskiego w rejonie tzw. Głębocza w Gołkowicach, na co ma wpływ wybudowany wał ziemny oddalony o prawie 0,5 km w dół rzeki na granicy Godowa i Gołkowic, przegradzający poprzecznie dolinę, ale jednocześnie ochraniający zabudowę mieszkaniową samego Godowa. Natomiast woda 100-letnia (Q1%) spowoduje zalanie zarówno zabudowy na Głęboczu, jak i znacznej części zabudowy mieszkaniowej w Godowie przy ul. 1 Maja z wlotami ulic: Strażackiej, Granicznej i Nowej oraz w położonej najbliżej rzeki zabudowy przy ul. Gliniki. Wody powodziowe Szotkówki i Lesznicy zostaną wówczas połączone z wodami Olzy. Dolina Szotkówki powyżej Głębocza nie jest zamieszkana, użytkowana jest rolniczo, częściowo odłogowana. W całości będzie podlegała zalewom wody 10- i 100-letniej, z różnym zasięgiem lokalnym, zależnym od wyniesienia terenu.

W przypadku rzeki Lesznicy w zasadzie cała jej dolina podlega zalewom powodziowym. Zalaniu ulegają głównie uprawy, użytki zielone oraz tereny odłogowane i zadrzewione. Odpływ wód w kierunku Szotkówki jest miejscami ograniczony. Na północ od ul. Młyńskiej i potoku Lesznica widoczne są pozostałości dawnego wału ziemnego, obecnie rozciętego przez rów melioracyjny. Jak wynika z map zagrożenia powodziowego, jest w stanie ochronić tę ulicę przed wodą 10-letnią (Q10%), natomiast

woda 100-letnia (Q1%) przeleje się przez niego. Inną przeszkodę w swobodnym odpływie wód stanowi wysoki, masywny nasyp nieczynnej linii kolejowej przy ul. Powstańców Śląskich. Dzięki temu zabudowa mieszkaniowa w tym rejonie jest chroniona nawet przed wodą 100-letnią. Dodatkowo w południowej części Skrzyszowa od ul. Olszyńskiej przechodzącej na północną stronę nasypu kolejowego w kierunku północno-zachodnim do samej Lesznicy, ciągną się pozostałości jakiegoś starego, znacznie niższego nasypu o długości ok. 370 m, być może dawnego wału przeciwpowodziowego, jeszcze sprzed budowy linii kolejowej.
Opisane wody powodziowe rzek stanowiących główny układ sieci hydrograficznej gminy generalnie mieszczą się w dnach płaskich, skrzynkowych dolin Olzy, Piotrówki, Szotkówki i Lesznicy. W przewadze są one niezabudowane, w użytkowaniu rolnym ze względu na dobrą jakość gleb. Obszary najbliższe korytom tych rzek są zalesione, nieużytkowane albo użytkowane jako ekstensywne użytki łąkowe. Wyjątkiem jest Godów, gdzie rozwój wsi spowodował z czasem przegrodzenie doliny Szotkówki zabudową towarzyszącą sieci ulic[12].

Rolą administracji samorządowej jest planowanie i koordynacja działań urzędu i odpowiednich służb w zwalczaniu powodzi. Skuteczna walka z zagrożeniem powodziowym powinna zaczynać się od profilaktyki i przeciwdziałania. Poniżej wymieniono przykładowe aktywności podejmowane przez Urząd Gminy w Godowie w latach 2017-2019, które miały na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców w tym zakresie[13]:

- utrzymywanie w mocy zakazu zabudowy na terenach, które w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zostały zakwalifikowane jako zalewowe. W wyjątkowych sytuacjach dopuszczono zabudowę pod warunkiem niewykonywania podpiwniczenia;
- przeprowadzenie testów sprawności syren i systemu alarmowania z wykorzystaniem posiadanego przez Urząd Gminy sterowania wyposażenia, umożliwiającego ogłaszanie alarmu (w tym powodziowego) w przypadku wystąpienia zagrożenia;
- poddawanie rzek cyklicznym przeglądom przeciwpowodziowym (prace prowadzono wspólnie z przedstawicielami Państwowego Gospodarstwa Wodnego „Wody Polskie" oraz Starostwa Powiatowego w Wodzisławiu Śląskim) i reagowanie na istniejące zagrożenia. W 2019 roku podjęto działania w kierunku wzmocnienia osuwającej się skarpy brzegowej rzeki Lesznicy na wysokości miejscowości Podburze – Łaziska – Godów;
- uczestniczenie w spotkaniu roboczym delegacji polskiej w siedzibie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie oraz w konsultacjach transgranicznych w formie spotkania ekspertów w Ministerstwie Ochrony Środowiska Republiki Czeskiej (*czes. Ministerstvo životního prostředí České republiky*) w 2019 roku;
- współpraca z jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej wyposażonymi w sprzęt wykorzystywany podczas walki z powodzią. W 2020 roku działania te polegały m.in. na dowożeniu worków z piaskiem i wypompowywaniu wody z zalanych piwnic w sołectwach Skrbeńsko i Gołkowice oraz udrożnieniu rowu między ul. Graniczną a ul. Glinki w Godowie;
- współpraca z Państwowym Gospodarstwem Wodnym „Wody Polskie" w kwestii naprawy drogi gruntowej na Głęboczu oraz ze Starostwem Powiatowym w Wodzisławiu Śląskim w kwestii naprawy infrastruktury gminnej zniszczonej w wyniku anomalii pogodowych w lipcu 2020 roku;
- wykonanie w 2020 roku „odcinkowego zabezpieczenia lewego brzegu rzeki Lesznicy w km 1+500-1+800 w m. Godów" (wykarczowanie zakrzaczeń, mechaniczne usunięcie warstwy ziemi urodzajnej z wywozem, rozebranie umocnienia z faszyny, mechaniczne wykonanie wykopów i nasypów, umocnienie skarp koszami kamienno-siatkowymi i płotkami faszynowymi);

[12] Uchwała Nr XXXIII/226/2017 Rady Gminy Godów z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Godów".
[13] *Raporty o stanie gminy Godów z lat 2018-2020*, Urząd Gminy w Godowie.

- współpracę z Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska – Departamentem Ocen Oddziaływania na Środowiska w Warszawie w sprawie wału przeciwpowodziowego planowanego do budowy przez czeskie przedsiębiorstwo państwowe Povodí Odry na rzece Piortówce, na terenie Republiki Czeskiej i jego negatywnych skutków dla gminy Godów (planowana lokalizacja wału w przypadku wylania wód Piotrówki spowoduje spiętrzenie wody od strony odwodnej i tym samym wzrost poziomu wód powodziowych po stronie polskiej).

Bezpieczeństwem przeciwpożarowym oraz udzielaniem pomocy w wypadkach zajmują się Państwowa Straż Pożarna oraz Ochotnicze Straże Pożarne (OSP). Na terenie gminy Godów funkcjonują następujące jednostki: OSP Godów, OSP Gołkowice, OSP Łaziska oraz OSP Skrzyszów. Jednostką organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej w powiecie wodzisławskim jest Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Wodzisławiu Śląskim. Działania ratownicze na terenie gminy Godów prowadzone są przez jednostkę ratowniczo-gaśniczą Wodzisław Śląski, składająca się z 42 strażaków (stan na rok 2020). Część gminy (sołectwa Gołkowice i Skrbeńsko) ochrania jednostka ratowniczo-gaśnicza Jastrzębie-Zdrój. Ponadto na terenie autostrady A1 (odcinek od granicy państwa z Republiką Czeską w Gorzyczkach do węzła Mszana) Państwowa Straż Pożarna współdziała z jednostkami straży pożarnej w Czechach (*czes. Hasičský záchranný sbor České republiky)*[14].

W ostatnich czterech latach odnotowano wzrost zdarzeń, w których swoje działania podejmowała jednostka ratowniczo-gaśnicza z Wodzisławia Śląskiego. Spośród 739 tego typu interwencji, aż 349 wystąpiło w 2020 roku, co stanowiło 25,3 zdarzeń na 100 mieszkańców. Największa liczba interwencji przypadała na inne miejscowe zagrożenia (łącznie 580/78% wszystkich podejmowanych działań). (ryc. 17).

Ryc. 17. Zestawienie zdarzeń, w przypadku których interweniowała Państwowa Straż Pożarna w latach 2017-2020

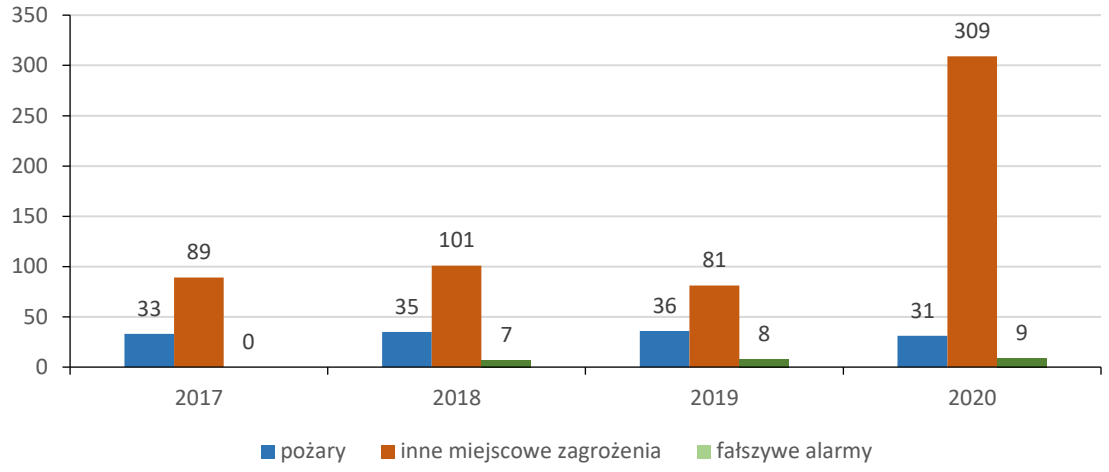

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Godów z lat 2017-2020.

Najwięcej pożarów związanych było z obiektami mieszkalnymi (łącznie 102 pożary), przy czym rekordowym okresem pod względem ich liczby był rok 2018 (40 pożarów obiektów mieszkalnych). Drugi najczęstszy rodzaj pożarów dotyczył innych obiektów (łącznie 71 pożarów). Zdecydowanie mniej zdarzeń wymagających interwencji Straży Pożarnej wiązało się ze środkami transportu (łącznie 16

[14] *Raport o stanie gminy Godów za rok 2020*, Urząd Gminy w Godowie, Godów 2020.

pożarów). Pożary upraw rolnych, obiektów użyteczności publicznej i obiektów produkcyjnych stanowiły znikomy udział w ogólnej liczbie tego typu zjawisk (odpowiednio 4, 1, 1) (ryc. 18).

Ryc. 18. Rodzaje pożarów w latach 2017-2020

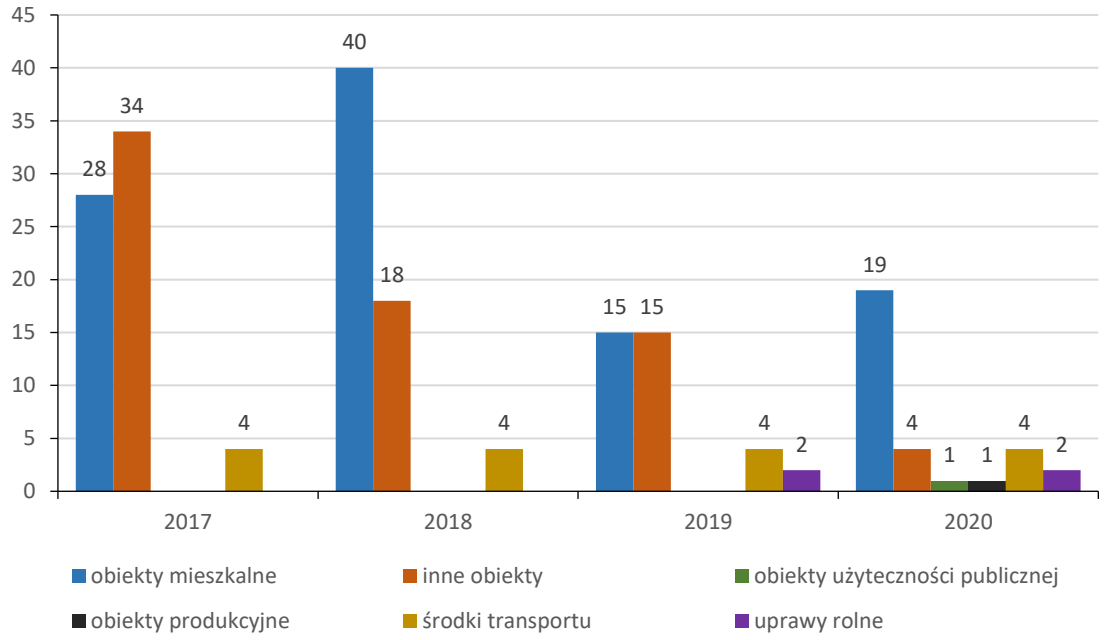

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Godów z lat 2017-2020.

W tab. 9 i 10 przedstawiono najczęstsze przyczyny pożarów i miejscowych zagrożeń w gminie Godów w latach 2017-2019.

Tab. 9. Najczęstsze przyczyny pożarów w gminie Godów w latach 2017-2019

Rok		
2017	**2018**	**2019**
– podpalenia umyślne, w tym akty terroru: **19**; – nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych na paliwo stałe: **6**; – nieustalone: **5**; – nieostrożność osób dorosłych w pozostałych przypadkach: **1**; – wady urządzeń i instalacji elektrycznych, w szczególności przewody, osprzęt oświetlenia, odbiorniki bez urządzeń grzewczych: **1**; – nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym, w tym papierosy, zapałki: **1**.	– podpalenia umyślne, w tym akty terroru: **19**; – nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych na paliwo stałe: **4**; – nieustalone: **4**; – inne przyczyny: **3**; – wady urządzeń i instalacji elektrycznych, w szczególności przewody, osprzęt oświetlenia, odbiorniki bez urządzeń grzewczych: **2**; – wady środków transportu: **1**; – wady urządzeń mechanicznych: **1**; – pożary jako następstwo innych miejscowych zagrożeń: **1**.	– nieustalone: **8**; – nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych na paliwo stałe: **7**; – podpalenia umyślne, w tym akty terroru: **5**; – inne przyczyny: **2**; – nieostrożność osób dorosłych w pozostałych przypadkach: **1**; – wady środków transportu: **1**; – pożary jako następstwo innych miejscowych zagrożeń: **1**; – wady elektrycznych urządzeń grzewczych w szczególności piece, grzałki, kuchnie: **1**.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Godów z lat 2017-2019.

Tab. 10. Najczęstsze przyczyny miejscowych zagrożeń w gminie Godów w latach 2017-2019

Rok		
2017	**2018**	**2019**
– huragany, silne wiatry, tornada: **31**; nietypowe zachowania się zwierząt, owadów stwarzające zagrożenia: **26**; inne przyczyny: **11**; – niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu: **10**; – nieumyślne działanie człowieka: **3**; – gwałtowne przybory wód, zatory lodowe: **2**; – inne miejscowe zagrożenia powstałe w wyniku pożarów: **2**; – nieustalone: **2**; – gwałtowne opady atmosferyczne: **1**; – uszkodzenia sieci i instalacji przesyłowych, doprowadzających, odprowadzających media komunalne i technologiczne: **1**.	– nietypowe zachowania się zwierząt, owadów stwarzające zagrożenia: **40**; – niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu: **13**; – inne przyczyny: **12**; – gwałtowne opady atmosferyczne: **11**; – huragany, silne wiatry, tornada: **8**; – nieustalone: **5**; – celowe działanie człowieka: **5**; – nieumyślne działanie człowieka: **3**; – wady urządzeń i instalacji gazowych, w szczególności: zbiorniki, przewody, odbiorniki gazu: **1**; – uszkodzenia sieci i instalacji przesyłowych, doprowadzających, odprowadzających media komunalne i technologiczne: **1**; – nieprawidłowe wykonanie prac instalacyjnych, remontowych, montażowych, budowlanych: **1**; – wady urządzeń i instalacji elektrycznych, w szczególności przewody, osprzęt oświetlenia, odbiorniki bez urządzeń grzewczych: **1**.	– huragany, silne wiatry, tornada: **25**; – nietypowe zachowania się zwierząt, owadów, stwarzające zagrożenie: **16**; – niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu: **16**; – inne przyczyny: **11**; – nieustalone: **2**; – gwałtowne opady atmosferyczne: **2**; – nieumyślne działanie człowieka: **2**; – celowe działanie człowieka: **2**; – wady środków transportu: **1**; – uszkodzenie sieci i instalacji przesyłowych, doprowadzających, odprowadzających, media komunalne i technologiczne: **1**; – wady konstrukcji budowlanych: **1**; – gwałtowne przybory wód, zatory lodowe: **1**.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Godów z lat 2017-2019.

2.8. OCHRONA ŚRODOWISKA

W 2019 roku w gminie Godów działało 1577 zbiorników bezodpływowych i 63 przydomowe oczyszczalnie. W porównaniu z rokiem 2014 liczba zbiorników uległa zmniejszeniu o 15% natomiast liczba przydomowych oczyszczalni wzrosła o 74% (tab. 11). W tym samym czasie zwiększyła się także liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków. O ile w 2014 roku wynosiła ona 5298, w 2020 roku była niemal dwukrotnie większa (10384). Wzrósł ponadto odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów (z 39,3% w roku 2014 do 75% w roku 2020) (tab. 12).

Tab. 11. Zbiorniki bezodpływowe i oczyszczalnie przydomowe w gminie Godów w latach 2014-2020

Nieczystości ciekłe	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zbiorniki bezodpływowe	1 855	1 678	1 550	1 643	1 603	1 587	1577
oczyszczalnie przydomowe	47	55	60	62	64	64	63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tab. 12. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w latach 2014-2020

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	5 298	6 418	6 894	7 394	9 714	10 007	10384
z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ludności	39,3	47,4	50,7	54,2	70,7	72,4	75,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Z danych GUS wynika, że w latach 2017-2020, wzrosła ilość odpadów zebranych – zarówno w ujęciu ogólnym, jak i w odniesieniu do gospodarstw domowych oraz innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji). Podobnie było z ogólną ilością odpadów zebranych selektywnie oraz odpadami zebranymi selektywnie z gospodarstw domowych. Z kolei w przypadku odpadów zebranych selektywnie z innych źródeł, ich ilość uległa obniżeniu. Udział odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów wzrósł znacznie w 2018 roku (do 75%) w porównaniu z rokiem 2017 (63,9%), a następnie uległ obniżeniu (w 2020 roku – do 62,4%) (tab. 13).

Tab. 13. Odpady w gminie Godów w latach 2017-2020

Odpady	2017	2018	2019	2020
Odpady zebrane w ciągu roku:				
ogółem (t)	3 926,98	4 074,43	5 069,86	5863,48
z gospodarstw domowych (t)	3 744,35	3 736,26	4 694,16	5486,64
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) (t)	182,63	338,17	375,70	376,84
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku:				
ogółem (t)	2 507,54	3 055,34	3 352,57	3661,20
z gospodarstw domowych (t)	2 396,72	2 892,44	3 260,97	3630,19
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) (t)	110,82	162,90	91,60	31,01
odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (%)	63,9	75,0	66,1	62,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Ilość odpadów zmieszanych w 2020 roku była prawie dwukrotnie niższa niż w roku 2014 i wyniosła 2202,28 t, choć najlepiej pod tym względem wypadł rok 2018, kiedy to zebrano 1019,09 t tego typu odpadów (ponad trzykrotnie mniej w porównaniu z 2014 rokiem). Takim samym trendem w badanym okresie charakteryzowała się ilość odpadów zmieszanych ogółem przypadająca na 1 mieszkańca (tab. 14).

Tab. 14. Odpady zmieszane w gminie Godów w latach 2017-2019

Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem (t)	3 168,42	2 090,56	2 840,20	1 419,44	1 019,09	1 717,29	2202,28
ogółem na 1 mieszkańca (t)	235,6	154,9	209,3	104,0	74,5	124,8	159,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Zanieczyszczenia emitowane do powietrza na terenie gminy pochodzą głownie ze spalania paliw stałych na potrzeby grzewcze budynków oraz spalania paliw silnikowych w pojazdach. Godów należy do jednej z 5 wyznaczonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach stref (śląskiej), w których dokonywana jest ocena jakości powietrza[15]. W gminie (przy ul. Glinki w Godowie) zlokalizowana jest stacja pomiarowa dokonująca oceny jakości powietrza. Według danych pomiarowych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska pozyskanych z ww. stacji w latach 2014-2020 wynika, że w badanym okresie występowały ponadnormatywne stężenia pyłów zawieszonych PM 10, PM 2,5 i benzopirenu w powietrzu (ryc. 20-21). Najwyższe średnie stężenia roczne ww. pyłów odnotowano w 2014 roku. W przypadku pyłów zawieszonych PM 10 średnie roczne stężenia w okresie 2015-2018 utrzymywały się na podobnym poziomie, z maksimum rocznym 494,9 ug/m^3 w 2017 roku. Od 2019 roku obserwowany był powolny spadek poziomu pyłów zarówno w odniesieniu do średniej rocznej, jak i maksimum rocznego (ryc. 20).

Ryc. 20. Stężenie pyłu zawieszonego PM 10 w gminie Godów w latach 2014-2020 [w ug/m^3]

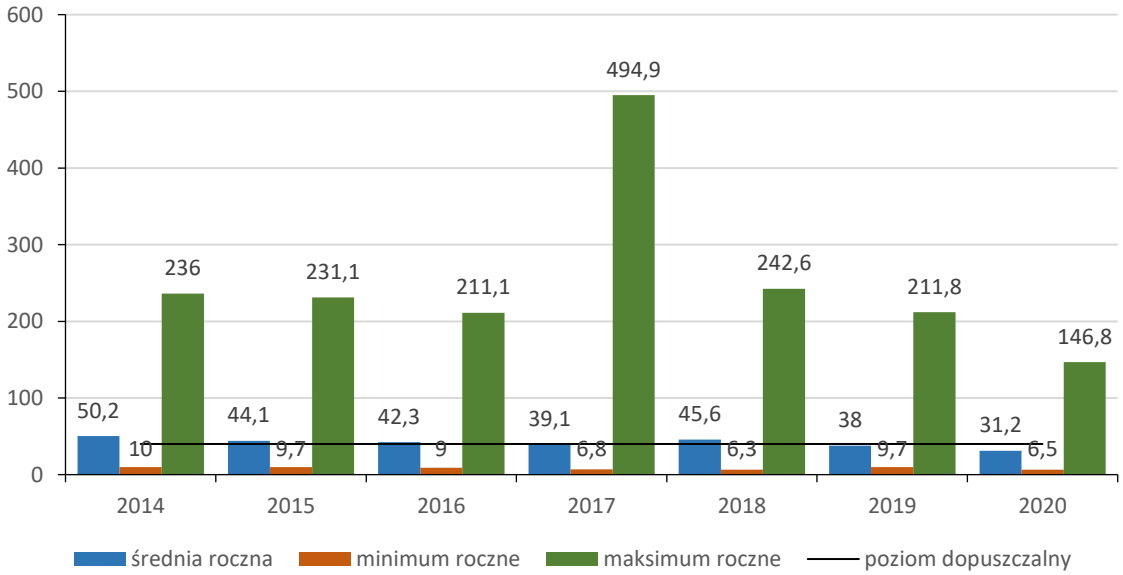

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Pomiarowych GIOS.

[15] Poza strefą śląską w województwie śląskim wydzielono następujące strefy oceny jakości powietrza: miasto Częstochowa, miasto Bielsko-Biała, Aglomeracja Górnośląska, Aglomeracja Rybnicko-Jastrzębska.

Nieco inaczej wyglądała ilość pyłów zawieszonych PM 2,5 w badanym okresie. O ile średnie roczne stężenia PM 2,5 w latach 2015-2018 również utrzymywały się na podobnym poziomie, to maksimum roczne 228,6 ug/m^3 przypadło na rok 2019. Podobnie jak w przypadku pyłów zawieszonych PM 10, od 2019 roku zauważalny był powolny spadek ich poziomu w odniesieniu do średniej rocznej. Maksimum roczne odnotowało znaczący spadek w 2020 roku (ryc. 21).

Ryc. 21. Stężenie pyłu zawieszonego PM 2,5 w gminie Godów w latach 2014-2020 [w ug/m^3]

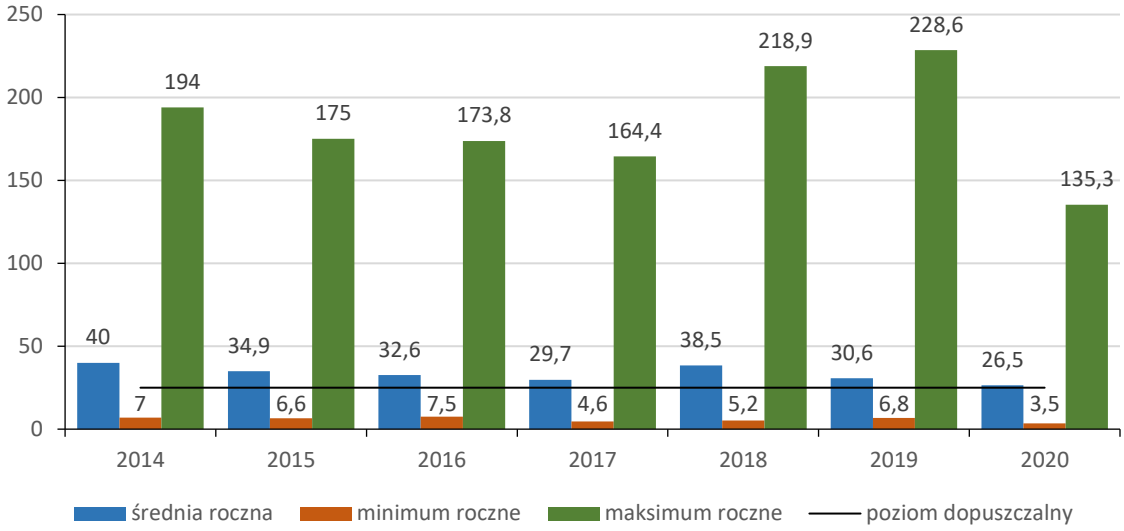

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Pomiarowych GIOS.

Jeżeli chodzi o stężenie benzo(a)pirenu PM 10, to oprócz roku 2014 drugi najwyższy poziom jego stężenia przypadł na rok 2017 (94,2 ug/m^3). W latach 2014-2018 średnia roczna dla tego parametru wahała się od 6,9 ug/m^3 do 9,6 ug/m^3 (ryc. 22).

Ryc. 22. Stężenie benzo(a)pirenu PM 10 w gminie Godów w latach 2014-2020 [w ug/m^3]

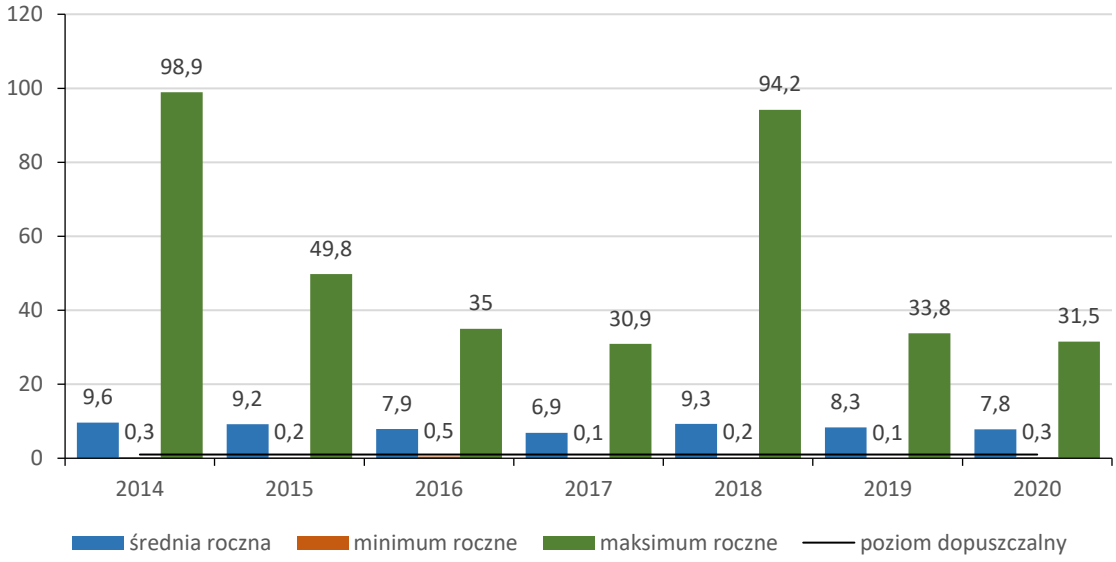

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Pomiarowych GIOS.

Ze względu na złą jakość powietrza gmina Godów wdraża kolejną edycję Programu ograniczenia niskiej emisji na jej terenie (lata 2021-2022). Służy on redukcji ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w procesie spalania paliw na cele grzewcze w indywidualnych budynkach mieszkalnych. Program ma za zadanie uświadomić mieszkańcom gminy skalę zagrożeń środowiskowych wynikających z prowadzenia nieracjonalnej gospodarki energetycznej w budynkach oraz wskazać kierunki działań prowadzących do optymalizacji zużycia energii na cele grzewcze, w szczególności dotyczących źródeł ciepła. Celem technicznym Programu jest wymiana nisko sprawnych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym, na nowe, wysokosprawne jednostki zasilane:

- wysokogatunkowym węglem lub biomasą (pelletem);
- gazem ziemnym, wykorzystywanym w kotłach kondensacyjnych;
- energią elektryczną, zasilającą sprężarki wysokosprawnych pomp ciepła[16].

W 2021 roku w ramach programu ograniczenia niskiej emisji zawarto 510 umów na realizację inwestycji w budynkach mieszkalnych, z czego 494 zostało skutecznie zrealizowanych.

Program ograniczenia niskiej emisji na terenie Gminy Godów na lata 2021-2022 jest częścią *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Godów na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2024*, którego nadrzędny cel stanowi zachowanie walorów przyrodniczych i poprawa jakości środowiska jako szansa na komfortowe życie mieszkańców oraz zrównoważony rozwój. Program obejmuje 10 obszarów interwencji[17]:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.
2. Zagrożenie hałasem.
3. Pola elektromagnetyczne.
4. Gospodarowanie wodami.
5. Gospodarka wodno-ściekowa.
6. Zasoby geologiczne.
7. Gleby.
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
9. Zasoby przyrodnicze.
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

Częścią *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Godów na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2024* jest również Program usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy Godów na lata 2018-2032. Ma on na celu:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizację negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu;
- likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

W związku z tym gmina realizuje zadania legislacyjne, działania edukacyjno-informacyjne, zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest, monitoring realizacji programu oraz działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia[18]. Od 2020 roku wdrażany jest projekt pn. „Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Godów", który ma za zadanie likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko. Przedsięwzięcie realizowany jest w formule grantowej. Wsparciem objęto następujące prace:

[16] *Program ograniczenia niskiej emisji na terenie Gminy Godów na lata 2021-2022*, Urząd Gminy w Godowie, Godów, listopad 2020 r., s. 33.

[17] *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Godów na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2024,* Westmor Consulting Joanna Kaszubska, Włocławek 2020, s. 116-137.

[18] *Aktualizacja Programu usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy Godów na lata 2018-2032*, Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja. Godów 2018.

- demontaż wyrobów i materiałów budowlanych zawierających azbest z budynku mieszkalnego i niemieszkalnego oraz ich transport i unieszkodliwienie;
- odtworzenie pokrycia dachowego budynku mieszkalnego i niemieszkalnego uszkodzonego w wyniku prac związanych z demontażem wyrobów zawierających azbest.

Zadanie otrzymało dofinansowane w wysokości 423 318,03 zł ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 w ramach działania 5.2. Gospodarka odpadami. Projekt będzie realizowany do końca 2022 roku.

2.9. OCHRONA ZDROWIA, POMOC SPOŁECZNA, ŚWIADCZENIA RODZINNE

W analizowanym okresie opiekę zdrowotną dla mieszkańców gminy Godów świadczyły podmioty ambulatoryjne. W 2020 roku funkcjonowało ich 6. Placówki podstawowej opieki zdrowotnej udzieliły w tym czasie 46 646 porad lekarskich. Możliwość zakupu lekarstw była gwarantowana przez apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (ryc. 23).

Ryc. 23. Liczba podmiotów ambulatoryjnych, aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych w latach 2014-2020

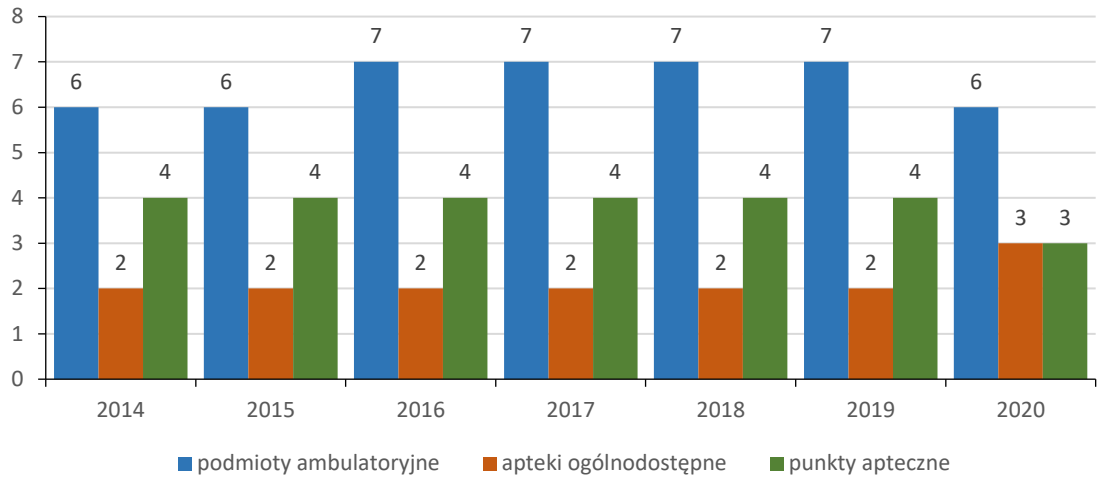

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Jednostką odpowiedzialną za politykę socjalną w Godowie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2014-2020 obserwowany był spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przy równoczesnym spadku liczby gospodarstw otrzymujących tego typu pomoc. W 2020 roku z pomocy środowiskowej korzystało 240 osób, co stanowiło 1,7% mieszkańców gminy. W tym samy czasie liczba gospodarstw, które otrzymały środowiskową pomoc społeczną wyniosła 96 (ryc. 24).

Ryc. 24. Osoby i gospodarstwa korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2014-2020

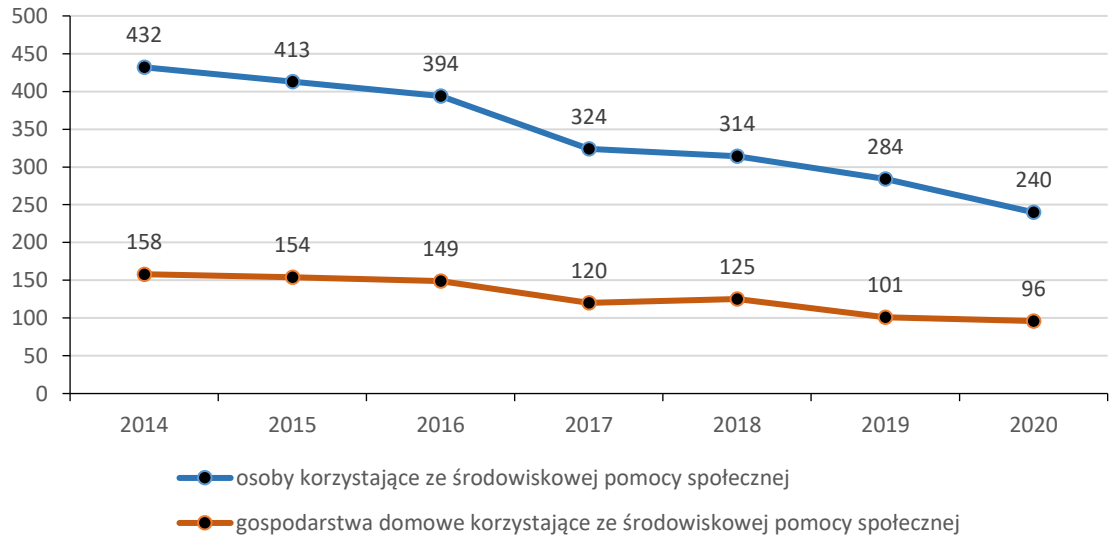

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Z działających w gminie placówek wsparcia dziennego skorzystały 543 osoby, z czego 85 w ostatnim roku. Przez sześć kolejnych lat liczba miejsc w placówkach była stała i wynosiła 30. Jej wzrost (do 45) nastąpił dopiero w 2020 roku. W całym badanym okresie najwięcej wolontariuszy (5) działało w placówkach wsparcia dziennego w 2014 roku, a do roku 2019 następował powolny spadek ich liczby. Kolejny wzrost liczby wolontariuszy odnotowano w 2020 roku (ryc. 25).

Ryc. 25. Placówki wsparcia dziennego w latach 2014-2020

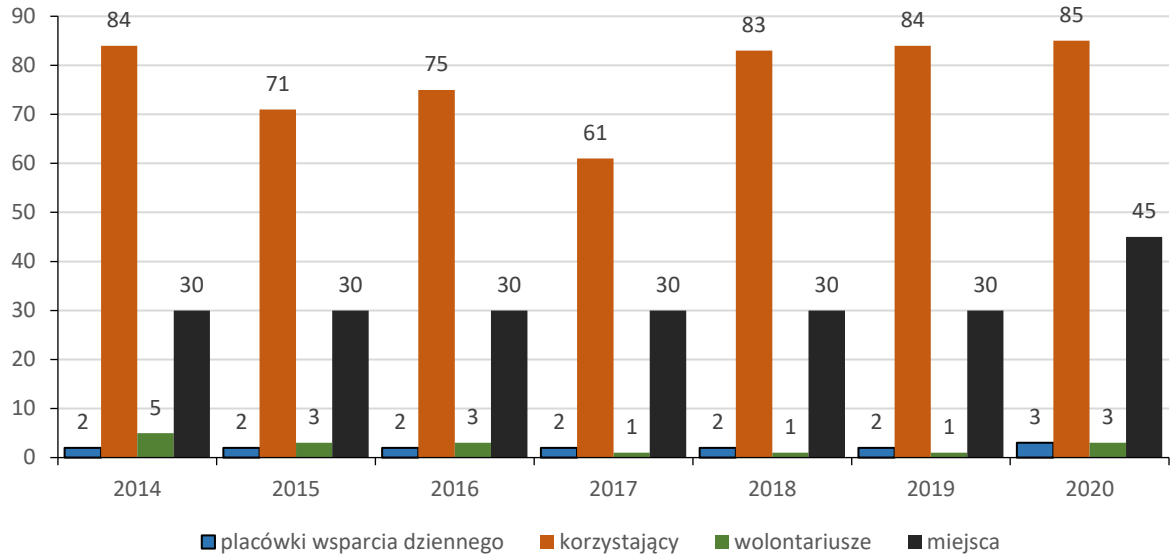

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Kwota wypłacanych świadczeń rodzinnych wzrastała cyklicznie, by w 2020 roku osiągnąć pułap 2980 zł. Było to ponad dwukrotnie więcej niż w roku 2014. Poza kwotą wypłacanych świadczeń rodzinnych rosła również kwota świadczeń pielęgnacyjnych, choć jej dynamika nie była zbyt duża w okresie 2014-2018. Dopiero kolejne lata przyniosły szybkie wzrosty. W 2020 roku kwota zasiłków pielęgnacyjnych wyniosła 764 zł. W przeciwieństwie do dwóch wspomnianych wskaźników kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) cechowała się spadkami. Pierwszy nastąpił w 2015, a kolejne w 2019 i 2020 roku. W tym ostatnim kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) miała wartość 533 zł (ryc. 26).

Ryc. 26. Kwota świadczeń rodzinnych, zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych w latach 2014-2020

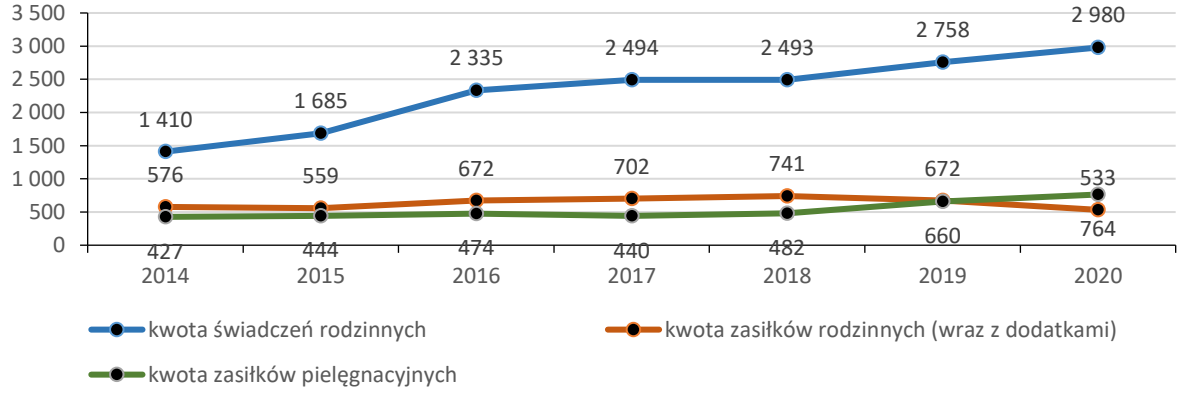

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

2.10. OŚWIATA

W 2020 roku na terenie gminy Godów działały 3 szkoły podstawowe, 3 zespoły szkolno-przedszkolne oraz 2 przedszkola:

- Szkoła Podstawowa im. porucznika pilota Franciszka Surmy w Gołkowicach;
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Śląskich w Skrzyszowie;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Godowie, w skład którego wchodzą:
  - Szkoła podstawowa w Godowie;
  - Przedszkole publiczne w Godowie;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Łaziskach, w skład którego wchodzą:
  - Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Godowie;
  - Przedszkole publiczne w Godowie;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Skrbeńsku:
  - Szkoła Podstawowa im. Krzysztofa Ildefonsa Gałczyńskiego w Skrbeńsku;
  - Przedszkole Publiczne im. Janusza Korczaka w Skrbeńsku;
- Szkoła Podstawowa im. Gustawa Morcinka w Krostoszowicach;
- Przedszkole Publiczne im. „Przyjaciół Kubusia Puchatka" w Gołkowicach;
- Przedszkole Publiczne „Bajkowe wzgórze" w Skrzyszowie.

W 2020 roku funkcjonowały 23 oddziały przedszkolne i 71 oddziałów szkolnictwa podstawowego. Jeżeli chodzi o liczbę oddziałów gimnazjalnych, ostatnie dane GUS dotyczące badanego wskaźnika pochodzą z roku 2018. Działało wtedy 5 tego typu oddziałów.
Rozpoczęto prace związane z budową nowego przedszkola publicznego w Łaziskach z czterema oddziałami. Inwestycja otrzymała dofinansowanie w wysokości 5 500 000,00 zł z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Zaplanowano także rozbudowę i termomodernizację Przedszkola Publicznego w Skrzyszowie.

Tab. 15. Oświata w gminie Godów

Wskaźnik	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wychowanie przedszkolne							
przedszkola ogółem	5	5	5	5	5	5	5
oddziały	22	21	23	23	23	23	23
dzieci w oddziałach przedszkolnych ogółem	448	411	474	487	462	449	465
Szkolnictwo podstawowe							
szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych ogółem	6	6	6	6	6	6	6
oddziały	52	55	51	60	70	70	71
uczniowie w szkołach podstawowych ogółem	889	984	917	1 065	1 229	1 248	1263
absolwenci ogółem	124	120	110	-	-	146	-
Szkolnictwo gimnazjalne							
gimnazja dla dzieci, młodzieży i dorosłych ogółem	2	2	2	0	0	0	0
oddziały	18	17	17	11	5	-	-
uczniowie w gimnazjach ogółem	378	350	344	221	109	-	-
absolwenci ogółem	117	144	111	122	111	107	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS i Raportu o stanie gminy Godów za rok 2020.

W latach 2014-2017 obserwowany był wzrost liczby dzieci w oddziałach przedszkolnych, natomiast w kolejnych dwóch latach jej spadek. Ponowny wzrost (do 465 osób) nastąpił w 2020 roku. W przypadku uczniów szkół podstawowych na przestrzeni lat, za które dostępne są dane GUS (do roku 2019) ich liczba stale wzrastała. Z kolei liczba uczniów w gimnazjach charakteryzowała się wyraźną tendencją spadkową. Ostatnie dane GUS pochodzące z 2018 roku mówią o 109 gimnazjalistach (tab. 15).
Współczynnik skolaryzacji w przypadku szkolnictwa podstawowego w porównaniu ze średnią dla powiatu wodzisławskiego i województwa śląskiego pomimo spadku na przestrzeni lat 2014-2019, był wyższy. W roku 2019 wyniósł on 94,80. Jeszcze korzystniej współczynnik ten wypada w odniesieniu do gimnazjów, zwłaszcza na poziomie wojewódzkim. W 2018 roku różnica w skolaryzacji między gminą a województwem śląskim w 2018 roku wyniosła ponad 9 (tab. 16).

Tab. 16. Współczynnik skolaryzacji netto [w%] w latach 2014-2020

Wskaźnik	2014	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Godów						
szkoły podstawowe	100,68	98,01	98,46	98,41	97,38	94,80
gimnazja	93,56	91,51	91,78	90,99	91,67	-
powiat wodzisławski						
szkoły podstawowe	94,98	91,93	92,80	93,06	93,63	92,98
gimnazja	96,98	96,01	95,66	93,68	86,76	-
województwo śląskie						
szkoły podstawowe	94,49	91,78	93,60	94,38	94,54	94,00
gimnazja	91,62	91,39	91,26	88,97	82,51	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

2.11. KULTURA

Do głównych podmiotów działających w obszarze kultury należy Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki, w skład którego wchodzą 4 ośrodki kultury w Godowie, Gołkowicach, Skrzyszowie i Skrbeńsku oraz świetlica wiejska w Podbuczu. Drugą instytucją kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna w Godowie z 5 filiami – w Gołkowicach, Skrzyszowie, Skrbeńsku, Krostoszowicach i Łaziskach.

Gminne Centrum Kultury, Sportu i Turystyki (GCKSiT) posiada salę kinowo-teatralną na 200 osób, pracownię ceramiczną, pracownię artystyczną oraz 4 sale widowiskowe. W placówce działa 9 zespołów muzycznych, orkiestra, grupa teatralna, kilka grup tanecznych oraz Koło Turystyki Rowerowej. GCKSiT zajmuje się koordynacją imprez kulturalnych na terenie gminy, współpracuje z instytucjami, stowarzyszeniami i organizacjami społecznymi, prowadzi współpracę kulturalną z zagranicą oraz gminami partnerskimi. Instytucja organizuje również wiele imprez sportowo-rekreacyjnych, prowadzi Punkt Informacji Turystycznej i wydaje biuletyn informacyjny „Jesteśmy”[19].
W 2020 roku GCKSiT przeprowadziło między innymi następujące działania[20]:

- uruchomiło kanał na YOUTUBE (GCKSiT Godów);
- zorganizowało 7 konkursów w formule on-line:
  - konkursy plastyczne „Krawiec Niteczka i Strachowa”, „Portret Mamy”;
  - twórcza akademia dziecka „Wakacje z Beleludkiem”;
  - konkurs fotograficzny „Moje szalone wakacje”;
  - konkurs gwary śląskiej;
  - konkurs na ozdobę Bożonarodzeniową „Świąteczny czas”;
- stworzyło stronę internetową ,,Godów na starej fotografii”;
- zakupiło mikroporty dla Teatru Naszej Wyobraźni;
- wydało 9 numerów gazetki „Jesteśmy”;
- zorganizowało Gminny Turniej Gier Planszowych;
- udzieliło pomocy przy organizacji spotkania „Bieg po zdrowie z Gminą Godów”, organizacji festiwalu biegowego „Czekoladowe Kolce” oraz organizacji rajdu rowerowego „Tour De Silesia”.

W 2020 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Godowie (GBP) posiadała księgozbiór wydawnictw drukowanych liczący 70 908 woluminów, z czego 21 522 woluminów stanowiły pozycje literatury pięknej dla dorosłych, 20 791 woluminów pozycje literatury pięknej dla dzieci ora 18 760 woluminów literatury popularnonaukowej (stan na 31 grudnia 2020 roku). Z biblioteki skorzystało ponad 19 tys., dokonując 41 tys. wypożyczeni, w tym: 39 tys. książek, 246 audiobooków i 1,6 tys. czasopism. Zgodnie ze *Statutem* do podstawowych zadań GBP należy[21]:

1) gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych służących rozwijaniu czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych, samokształceniowych i kulturalnych środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu;
2) pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej;
3) udostępnianie materiałów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wymiany bibliotecznej;
4) tworzenie i udostępnianie własnych baz danych katalogowych i bibliograficznych;
5) popularyzacja książki, wiedzy, kultury i czytelnictwa poprzez organizację różnego rodzaju imprez;

[19] www.gck.godow.pl
[20] *Raport o stanie gminy Godów za rok 2020*, Urząd Gminy w Godowie, Godów 2020.
[21] Statut Gminnej Biblioteki Publicznej w Godowie z siedzibą w Gołkowicach.

6) współdziałanie z bibliotekami wchodzącymi w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej oraz innymi bibliotekami, instytucjami, organizacjami, stowarzyszeniami w zakresie rozwijania czytelnictwa i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności gminy;
7) doskonalenie kadry i form pracy bibliotecznej, wymiana doświadczeń bibliotekarskich;
8) doskonalenie form i metod obsługi użytkowników biblioteki poprzez wykorzystywanie możliwości technicznych w tej dziedzinie.

W 2020 roku GBP podjęła szereg inicjatyw na rzecz rozwoju czytelnictwa (poniżej wymieniono przykładowe działania)[22]:

- „O literaturze bez granic" – spotkanie z autorką powieści Lidią Czyż;
- „Akademia Malucha czyli brzdąc w bibliotece" – integracyjne i rozwojowe zajęcia dla najmłodszych dzieci i ich opiekunów;
- „Przedszkolak z książką w plecaku" – projekt edukacyjny dla dzieci przedszkolnych i ich opiekunów;
- „Biblioteka zawsze po drodze, nie mijam – wchodzę" – cykliczne spotkania dla dzieci;
- „Książka, wakacje i ja. Wakacyjny album pełen przygód!" – wakacyjny konkurs czytelniczy dla dzieci;
- „Mruk i Mruczek" – konkurs plastyczny;
- „Dzieci z Bullerbyn" – konkurs wiedzy;
- „Pozytywna dyscyplina" – warsztaty dla rodziców;
- „Metamorfozy" – wernisaż wystawy prac plastycznych oraz fotografii;
- „Karta Małego Czytelnika" – projekt mający na celu wyrobienie nawyku systematycznego korzystania z biblioteki, kształtowanie kompetencji czytelniczych najmłodszych oraz motywowanie rodziców do codziennego czytania swoim dzieciom;
- „Mała książka – wielki człowiek" – ogólnopolska akcja mająca zachęcić rodziców do odwiedzania bibliotek i codziennego czytania z dzieckiem;
- Noc Bibliotek 2020 pod hasłem „Klimat na czytanie";
- „Narodowe czytanie" – głośne czytanie „Balladyny";
- „Książka dobra na wszystko" – przygotowanie filmu promocyjnego;
- „Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich" – animacja przygotowana z okazji święta książki;
- „Cała Polska czyta dzieciom" – promocja książek dziecięcych na portalach społecznościowych;
- „Z życia bibliotekarza" – cykl nagrań obrazujących codzienną pracę podczas zamknięcia bibliotek;
- „Co robią nasze książki w oczekiwaniu na Czytelników?" – konkurs w mediach społecznościowych;
- Obchody 100-lecia II Powstania Śląskiego;
- lekcja biblioteczna online dla uczniów szkoły w Skrbeńsku.

[22] *Raport o stanie gminy Godów za rok 2020*, Urząd Gminy w Godowie, Godów 2020.

2.12. SPORT

W 2020 roku w Godowie funkcjonowało 8 klubów sportowych, do których należały:

- KS – 27 Gołkowice;
- Ludowy Klub Sportowy Skrbeńsko;
- Ludowy Klub Sportowy „OLZA";
- Ludowy Klub Sportowy „GWIAZDA" Skrzyszów;
- Ludowy Klub Sportowy „POLONIA" Łaziska;
- Klub sportowy INTER KROSTOSZOWICE
- Uczniowski Klub Sportowy „Diament";
- Uczniowski Klub Sportowy Szkółka Piłkarska „WINNERS";
- Uczniowski Klub Sportowy Judo i Ju-Jitsu Łaziska.

Charakterystykę klubów sportowych w gminie przedstawiono w tab. 17.

Działania związane ze sportem wspierało ponadto Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kultury Fizycznej i Sportu Wsi Krostoszowice INTER Krostoszowice oraz Gminna Rada Sportu. Ta ostatnia realizuje zadania dotyczące promocji sportu i kultury fizycznej na terenie gminy. Gminna Rada Sportu realizuje zadania związane z promocją sportu i kultury fizycznej na terenie Gminy Godów, organizując imprezy i zawody sportowo-rekreacyjne.

Tab. 17. Charakterystyka klubów sportowych w gminie Godów w latach 2014-2020

Kluby sportowe	2014	2016	2018	2020
ogółem	8	7	9	9
członkowie	644	380	640	702
ćwiczący ogółem	444	347	455	443
sekcje sportowe	11	12	14	11
trenerzy	7	6	16	15
instruktorzy sportowi	10	3	3	4
inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	4	5	4	4
kluby sportowe na 10 tys. ludności	5,9	5,1	6,5	5,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS i Raportu o stanie gminy Godów za rok 2020.

Infrastrukturę sportowo-rekreacyjną Godowa tworzą między innymi: kompleksy wypoczynkowo-rekreacyjne oraz pojedyncze place zabaw, hale sportowe, boiska sportowe, strefy aktywności, siłownie zewnętrzne, wiaty, grille, stacje serwisowe, punkty odpoczynkowe, punkty wypoczynkowe. Wyposażenie infrastrukturalne służące do uprawiania sportu i rekreacji z podziałem na poszczególne sołectwa przedstawiono w tab. 18.

Tab. 18. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w poszczególnych sołectwach

Sołectwo	Infrastruktura sportowo-rekreacyjna
Godów	– kompleks wypoczynkowo-rekreacyjny (ul. 1 Maja 49), w tym: amfiteatr z muszlą koncertową, skatepark, ścianka wspinaczkowa, boisko do piłki nożnej, boisko do piłki siatkowej, bieżnia rekreacyjna, siłownia zewnętrzna, grill, wiata, stanowisko do skoku w dal, stanowisko do pchnięcia kulą, stół do ping ponga; – place zabaw (w parku sołeckim – ul. 1 Maja 53, przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym – ul. Szkolna 11); – hala sportowa (przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym – ul. Szkolna 11)

Gołkowice	– boiska sportowe i stanowisko do skoku w dal (przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym – ul. Szkolna 11). – wielofunkcyjne boisko sportowe oraz bieżnia o sztucznej nawierzchni do skoku w dal (przy Szkole Podstawowej –ul. 1 Maja 101a); – Transgraniczna Strefa Aktywności (ul. Wyzwolenia 22), w tym: boisko do piłki nożnej, boisko do siatkówki plażowej, siłownia zewnętrzna, park do treningu ulicznego, plac zabaw, ścieżka spacerowa; – wiata oraz samoobsługowa stacja serwisowa dla rowerów (przy boisku – ul. Wyzwolenia 22), – boisko treningowe o nawierzchni trawiastej (przy ul. Wyzwolenia); – boisko i plac zabaw (przy Przedszkolu Publicznym w Gołkowicach – ul. Piotrowicka 2a); – punkt odpoczynkowy Podgórnik – ul. Jana III Sobieskiego; – punkty wypoczynkowe (ul. 1 Maja 43 i 59).
Krostoszowice	– kompleks sportowo-rekreacyjny (ul. Szybowa 22), w tym: boisko do piłki nożnej, boiska do piłki nożnej (Orlik), boisko do siatkówki i koszykówki, siłownia zewnętrzna, plac zabaw, urządzenia do ćwiczeń kalistenicznych, grill, wiata, wiaty odpoczynkowej z samoobsługową stacją serwisową dla rowerów; – teren rekreacyjny „Mustang” (ul. Szybowa 22); – plac zabaw (przy Szkole Podstawowej – ul. Gustawa Morcinka 4); – boisko sportowe i bieżnia do skoku w dal (przy Szkole Podstawowej – ul. Gustawa Morcinka 4).
Łaziska	– boisko sportowe (przy Szkole Podstawowej – ul. Powstańców Śląskich 151); – boisko do piłki nożnej (ul. Skotnicka); – plac zabaw (w parku – ul. Powstańców Śląskich 59) – siłownia zewnętrzna (w parku – ul. Powstańców Śląskich 59).
Podbucze	– plac zabaw (przy świetlicy – ul. Wiejska 17); – siłownia zewnętrzna przy świetlicy – ul. Wiejska 17); – wiata (przy świetlicy – ul. Wiejska 17).
Skrbeńsko	– kompleks sportowo-rekreacyjny (przy Ośrodku Kultury – ul. Zielona 25), w tym: boisko do siatkówki plażowej, boisko do tenisa ziemnego, boisko do piłki nożnej, stół do ping-ponga, piramida linowa, oaza rekreacyjno-wypoczynkowa, plac zabaw, siłownia zewnętrzna, miejsca do grillowania, wiata odpoczynkowa, samoobsługowa stacja serwisowa dla rowerów.
Skrzyszów	– kompleks boisk (przy Szkole Podstawowej – ul. 1 Maja 177), w tym: boisko wielofunkcyjne, boisko do piłki nożnej, bieżnia do skoku w dal; – boisko do piłki nożnej (ul. 1 Maja 167); – plac zabaw (ul. Wyzwolenia 12).

Źródło: www.godów.pl.

2.13. TURYSTYKA

W 2018 roku została oddana do użytku pierwsza ponad 30 km pętla Żelaznego Szlaku Rowerowego (ŻSzR) – wykorzystującego wyłączone z użytkowania linie kolejowe, posiadająca następujący przebieg: Godów – Łaziska – Godów – Jastrzębie-Zdrój – Zebrzydowice – Karviná – Petrovice u Karviné – Skrbeńsko – Gołkowice – Godów. W roku 2020 oficjalnie otwarto drugą tzw. dużą pętlę szlaku, która liczy 55 km, z czego 33 km znajduje się po stronie polskiej, natomiast 22 km po stronie czeskiej. 15 kilometrowy odcinek stanowi ścieżka rowerowa o nawierzchni mineralno-żywicznej[23].
Produkt turystyczny szybko stał się popularny, a Żelazny Szlak Rowerowy zaistniał na turystycznej mapie województwa śląskiego. Urządzenia zliczające użytkowników wykazują ok. 150 000 turystów rocznie.

Ponadto przez gminę przebiegają następujące trasy rowerowe[24]:

- Europejska Trasa Rowerowa EuroVelo R4 (zielona): Middelburg – Bonn – Frankfurt – Praga – Brno – Kraków – Lwów – Kiszyniów – Odessa. Odcinek na terenie województwa śląskiego: Chałupki – Zabełków – Olza – Uchylsko – Gorzyczki – Łaziska – Godów – Głębocz – Gołkowice – Borowica – Szotkowice – Moszczenica – Jastrzębie-Zdrój – Bzie Zameckie – Bzie Dolne – Szyrówka – Golasowice – Podbór – Zbytków – Strumień – Pszczyna – Miedźna – Brzeszcze;
- Pętla Euroregionu Śląsk Cieszyński 24C: Chałupki, przejście graniczne – Zabełków – Olza – Uchylsko – Gorzyczki – Łaziska – Godów – Głębocz – Gołkowice – Szotkowice – Moszczenica – Jastrzębie-Zdrój – Os. Chrobrego – Libowiec – Ruptawa – Mariowiec – Marklowice Górne – Zebrzydowice – Podlesie Północne – Podświnioszów – Kaczyce Dolne – Kaczyce Górne – Folwarczek – Pogwizdów – Marklowice – Boguszowice – Przedmieście Frysztackie – Cieszyn – Mnisztwo – Dzięgielów – Goleszów – Kozakowice Górne – Kozakowice Dolne – Bładnice – Górny Bór – Międzyświeć – Skoczów – Harburtowice – Nierodzim – Kuźnia – Ustroń – Poniwiec – Polana – Sucha Dobka – Obłaziec – Jawornik – Wisła – Nowa Osada – Jez. Czerniańskie – Zameczek – Przeł. Szarcula – Stecówka – Skała – Łączyna – Zaolzie – Burowie – Istebna – Krzyżowa – Zagroń – Jasnowice/Bukovec, przejście graniczne;
- 324C: Wodzisław Śląski – Galgenberg – Sowiniec – Os. 1 Maja – Mszana – Dębina – Skrzyszów – Głębocz – Gołkowice – Gołkowice-Podlesie, granica państwowa – Karviná;
- 325Z: Gołkowice – Skrbeńsko, granica państwowa.

Turystyka rowerowa stanowi istotny potencjał w kierunku rozwoju turystycznego gminy.

Najcenniejszymi obiektami Godowa, które zostały jednocześnie wpisane do rejestru wojewódzkiego konserwatora zabytków należą:

- kościół filialny p.w. św. Anny z 1878 roku w Gołkowicach;
- budynek kościoła ewangelicko-augsburskiego z 1910 roku w Gołkowicach;
- kościół p.w. Wszystkich Świętych z XVI w Łaziskach;
- kapliczka przydrożna p.w. św. Jana Nepomucena z 1858 roku w Skrzyszowie;
- stanowiska archeologiczne na terenie Gołkowic.

Na terenie gminy działa Punkt Informacji Turystycznej zlokalizowany w budynku Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Turystyki (GCKSiT) w Gołkowicach przy ul. 1 Maja 101. GCKSiT w ramach swoich zadań statutowych związanych z turystyką nadzoruje i organizuje działalność turystyczną, prowadzi

[23] www.roweremposlasku.pl
[24] *Śląska Sieć Tras Rowerowych – koncepcja. Województwo śląskie*, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Kolejowy w Gliwicach, Śląski Klub Znakarzy Tras Turystycznych, Gliwice 2011, 42 s.

działalność wydawniczą oraz organizuje różnorodne formy wypoczynku dla dzieci i młodzieży[25]. Punkt Informacji Turystycznej wchodzi w skład Śląskiego Systemu Informacji Turystycznej i jest jednym z wielu certyfikowanych tego typu obiektów w regionie województwa śląskiego. Można w nim nabyć mapy, materiały promocyjne i informacyjne dotyczące gminy i terenów ościennych.

Wielkim zaszczytem dla gminy jest przyjęcie tytułu honorowego obywatela przez grono znakomitych osobistości. Tytuł ten otrzymali:

- Ks. Infułat Paweł Pyrchała,
- Franciszek Pieczka,
- Marian Dziędziel,
- Krystian Tesarczyk,
- Zbigniew Wodecki,
- Marian Hudek,
- Józef Musioł,
- Ks. Wiesław Hudek,
- Henryk Grzonka.

[25] Statut Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Godowie.

2.14. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA, MIESZKANIOWA I TRANSPORT

Sieć dróg na terenie gminy Godów wynosiła w 2020 roku 106,5 km, z czego 81 km przypadało na drogi publiczne (w tym o nawierzchni asfaltowej, o nawierzchni z kostki, o nawierzchni tłuczniowej oraz drogi gruntowe), natomiast 25,5 km na drogi wewnętrzne. Charakterystyka dróg uwzględniająca rodzaj ich nawierzchni została przedstawiona w tab. 19.

Tab. 19. Rodzaj nawierzchni dróg w gminie Godów w latach 2017-2020.

Rodzaj nawierzchni	2017	2018	2019	2020
drogi publiczne o nawierzchni asfaltowej	75,9 km	75,5 km	75,7 km	76,0 km
drogi publiczne o nawierzchni z kostki	1,0 km	1,2 km	1,2 km	1,2 km
drogi publiczne o nawierzchni tłuczniowej	3,3 km	3,3 km	3,3 km	3,3 km
drogi publiczne gruntowe	0,5 km	0,5 km	0,5 km	0,5 km
drogi wewnętrzne	25,5 km	25,5 km	25,5 km	25,5 km

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Godów z lat 2017-2020.

Przez Godów przebiegają ponadto drogi powiatowe o łącznej długości 26,6 km oraz autostrada A1, której długość w obrębie gminy wynosi 6,0 km.

W latach 2017-2020 nakłady poniesione na drogi znajdujące się na terenie gminy (drogi publiczne gminne, drogi gminne wewnętrzne i ścieżki rowerowe, dofinansowania do inwestycji na drogach powiatowych) wyniosły łącznie 12 410,2 tys. zł. Najwięcej środków na ten cel w analizowanym okresie przeznaczono w 2018 i 2020 roku – odpowiednio 4 982,8 tys. i 3 598 tys. (tab. 20).

Tab. 20. Nakłady ponoszone na drogi w gminie Godów w latach 2017-2020 wg rodzaju zadania [w tys. zł].

Rodzaj prac	2017	2018	2019	2020
budowa lub przebudowa	1.326,6	3.357,8	0	1.940
remont	249,5	387,7	127	771,8
pozostałe wydatki na drogi (w tym dofinansowania)	1.115,5	1.237,3	1.015,3	881,7
Razem	**2.691,6**	**4.982,8**	**1.142,3**	**3.593,5**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Godów z lat 2017-2020.

Dostarczaniem wody mieszkańcom wszystkich sołectw zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wodzisławiu Śląskim. Jest ono głównym administratorem sieci wodociągowej na terenie Gminy Godów. Drugi administrator sieci wodociągowej to Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Jastrzębiu-Zdroju[26].

W 2020 roku istniało 89,1 km sieci wodociągowej (o 7,3 km więcej w porównaniu z rokiem 2014), dzięki czemu do sieci było przyłączonych 3479 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (w 2019 roku 96,4% ogółu mieszkań w gminie posiadało instalację wodociągową). W porównaniu z rokiem 2014 wzrosła ilość wody dostarczanej do gospodarstw domowych. W roku 2020 wyniosła ona 369,0 dam^3. Ponadto w tym samym roku z sieci wodociągowej skorzystało 12294 mieszkańców (tab. 21).

[26] www.godow.pl

Tab. 21. Sieć wodociągowa w gminie Godów w latach 2014-2020

Wodociągi	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	81,8	84,8	87,3	87,5	86,3	87,7	89,1
woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam^3)	287,9	311,5	319,1	317,9	344,7	360,0	369,0
mieszkania wyposażone w instalację wodociągową (% ogółu mieszkań)	96,1	96,2	96,3	96,3	96,3	96,4	-
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	3 133	3 213	3 310	3 403	3 312	3 386	3 479
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	11 809	11 897	12 009	12 093	12 137	12 227	12 294

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Za odprowadzanie ścieków z terenu gminy Godów odpowiada Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Jastrzębiu-Zdroju. W 2020 roku ilość odebranych i przekazanych do stacji zlewnych ścieków wyniosła 13832,00 m^3.
Zdecydowana większość ścieków odprowadzana jest za pomocą infrastruktury kanalizacyjnej. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie w 2020 roku wynosiła 122,7 km (o 37,6 km więcej w porównaniu z rokiem 2014, dzięki czemu do sieci były przyłączone 2574 budynki mieszkalne i zbiorowego zamieszkania (w 2019 roku 68,1% ogółu mieszkań w gminie posiadało instalację kanalizacyjną). W porównaniu z rokiem 2014 wzrosła ilość odprowadzanych za pośrednictwem sieci ścieków bytowych. W roku 2020 wyniosła ona 278,3 dam^3. W tym samym roku z sieci kanalizacyjnej skorzystało 8168 mieszkańców (tab. 22). W 2021 roku rozbudowano sieć kanalizacyjną w miejscowości Skrzyszów przy ul. 1 Maja, natomiast w planach inwestycyjnych w infrastrukturę kanalizacyjną do końca roku 2022, oprócz Skrzyszowa pojawiają się także miejscowości Łaziska, Krostoszowice, Gołkowice i Godów.

Tab. 22. Sieć kanalizacyjna w gminie Godów w latach 2014-2020

Kanalizacja	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	84,1	91,0	103,4	107,3	113,1	118,3	122,7
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	1 593	1 866	1 950	2 074	2 393	2 453	2 574
budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych (%)	52,9	55,8	57,1	59,0	59,7	68,1	-
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną (dam^3)	-	199,5	219,2	232,3	246,3	267,9	278,3
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	6 220	6 765	6 964	7 215	7 828	7 962	8 168

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrzu zapewnia dostawy gazu dla mieszkańców i instytucji z terenu gminy Godów. System dystrybucji gazu zasilającego teren Godowa składa się z sieci gazowych średniego ciśnienia. Redukcja gazu do ciśnienia niskiego (wymaganego w miejscu dostawy dla odbiorcy) następuje na indywidualnych układach redukcyjno-pomiarowych zlokalizowanych u odbiorców na przyłączach gazowych[27].

[27] *Raport o stanie gminy Godów za rok 2020*, Urząd Gminy w Godowie, Godów 2020.

W 2020 roku długość czynnej sieci gazowej mierzyła 153408 m (o 7428 więcej w porównaniu z rokiem 2014), dzięki czemu do sieci należało 3479 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W tym samym roku łączna liczba odbiorców gazu wyniosła 1225, z czego 877 wykorzystywało go do ogrzewania mieszkań. Łączną liczbę ludności korzystającej z sieci w 2020 roku oszacowano na 4165 (tab. 23).

Tab. 23. Sieć gazowa w gminie Godów w latach 2014-2020

Gaz	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci ogółem (m)	145 980	146 877	147 995	148 750	149 424	150 497	153 408
czynne przyłącza do budynków ogółem	2 799	2 816	2 845	2 949	2 989	3 047	3 109
odbiorcy gazu	738	765	798	834	927	1 033	1 225
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	379	76	90	111	165	221	877
ludność korzystająca z sieci gazowej	2 613	2 693	2 785	2 886	3 207	3 554	4 165

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Energię elektryczną na teren gminy dostarcza Tauron Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach. Zaopatrzenie w energię pokrywane jest w całości przez sieć elektroenergetyczną średniego i niskiego napięcia zasilaną ze stacji elektroenergetycznych WN/SN zlokalizowanych poza obszarem Godowa. Gminę zasilają dwie stacje elektroenergetycznych GPZ – stacja 220/110/20/6 kV Moszczenica i Stacja 110/20 kV Wodzisław. Napowietrzna sieć elektroenergetyczna 110 kV, która łączy stacje WN/SN, działa w układzie zamkniętym, co pozwala w przypadku awarii na wzajemne połączenie stacji WN/SN. Istnieją również powiązania sieci na średnim napięciu między stacjami transformatorowymi, które mogą być odpowiednio konfigurowane w zależności od układu awaryjnego sieci. Na terenie gminy mają także swoją lokalizację linie napowietrzne najwyższych napięć (NN) 400 kV. Są one własnością Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A[28]. Poniżej przedstawiono długości linii kablowych i napowietrznych WN, SN, nN na terenie gminy Godów (tab. 24) oraz podstawowe dane dotyczące oświetlenia ulicznego (tab. 25) w 2020 roku.

Tab. 24. Linie elektroenergetyczne w gminie Godów w 2020 roku

Linia	Długość w km
linie napowietrzne niskiego napięcia (nN do 1 kV)	196,31
linie kablowe niskiego napięcia (nN do 1 KV)	33,78
linie napowietrzne niskiego napięcia oświetlenia ulicznego	85,22
linie kablowe niskiego napięcia oświetlenia ulicznego	2,98
linie napowietrzne średniego napięcia (SN)	42,94
linie kablowe średniego napięcia (SN)	5,20
linie napowietrzne wysokiego napięcia (WN)	0,00
linie kablowe wysokiego napięcia (WN)	0,00
Razem	**366,43**

Źródło: *Raport o stanie gminy Godów za rok 2020*, Urząd Gminy w Godowie, Godów 2020.

[28] *Raport o stanie gminy Godów za rok 2020*, Urząd Gminy w Godowie, Godów 2020.

Tab. 25. Oświetlenie uliczne w gminie Godów w 2020 roku

Oświetlenie uliczne	Cecha
słupy oświetleniowe, w tym:	
– liczba słupów oświetleniowych wraz z oprawami sodowymi;	1370 szt.
– liczba słupów oświetleniowych wraz z oprawami LED	25 szt.
struktura mocy opraw oświetleniowych, w tym:	
– oprawy sodowe:	
• oprawy o mocy 70W	większość (liczba: nie podano)
• oprawy o mocy 100W	część (liczba: nie podano)
• oprawy o mocy 150W	część (liczba: nie podano)
– oprawy LED:	
• oprawy o mocy 71W	21 szt.
• oprawy o mocy 55W	4 szt.
liczba szaf oświetleniowych	4 szt.

Źródło: *Raport o stanie gminy Godów za rok 2020*, Urząd Gminy w Godowie, Godów 2020.

W latach 2014-2020 obserwowany był wzrost zasobów mieszkaniowych gminy. W 2019 roku ogólna liczba mieszkań wyniosła 4070. Wzrastała również przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m^3 oraz przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m^2 przypadająca na 1 osobę. W pierwszym przypadku wzrost ten osiągnął poziom 3,6 m^2 (porównując rok 2014 z rokiem 2020), z kolei w drugim 2,4 m^2, biorąc pod uwagę ten sam horyzont czasowy (tab. 26).

Tab. 26. Zasoby mieszkaniowe w gminie Godów w latach 2014-2020

Zasoby mieszkaniowe	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
mieszkania ogółem	3 802	3 846	3 894	3 941	3 974	4 020	4 070
izby ogółem	21 732	21 996	22 286	22 563	22 759	23 046	23 334
powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem (m^2)	448 704	457 255	465 520	473 507	478 737	487 304	494 887
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m^2)	118,0	118,9	119,5	120,1	120,5	121,2	121,6
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m^2)	33,3	33,8	34,2	34,7	34,8	35,3	35,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tendencja wzrostowa charakteryzowała także budownictwo mieszkaniowe, choć na przestrzeni lat 2014-2020 zauważalne były wahania tego trendu. Spadki liczby mieszkań oddanych do użytku odnotowano w latach 2017-2018 (odnośnie do liczby mieszkań ogółem, liczby izb ogółem, jak i powierzchni użytkowej mieszkań ogółem w m^2) oraz w roku 2016, 2018 i 2020 (odnośnie do przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania w m^2) (tab. 27).

Tab. 27. Mieszkania oddane do użytkowania w gminie Godów w latach 2014-2020

Mieszkania oddane do użytkowania	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
mieszkania ogółem	40	52	53	49	34	50	55
izby ogółem	218	304	315	287	199	303	308
powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem (m^2)	6 917	9 376	8 818	8 178	5 300	8 881	8048
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m^2)	172,9	180,3	166,4	166,9	155,9	177,6	146,3
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	5,5	5,8	5,9	5,9	5,9	6,1	5,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Jednostką odpowiedzialną za publiczny transport zbiorowy na terenie Godowa jest Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śląskim. W 2020 roku przez teren gminy przebiegały 3 linie komunikacyjne:

- linia nr 36 (trasa: Wodzisław Śląski – Czyżowice – Gorzyce – Łaziska – Godów – Gołkowice – Skrbeńsko – Jastrzębie-Zdrój). Łączna długość trasy wynosiła 36,5 km, z czego ok. 12 km w granicach gminy Godów. Na terenie gminy zlokalizowanych było 17 przystanków autobusowych;
- linia nr 37 (trasa: Wodzisław Śląski /dworzec autobusowy/ – Marusze – Turza Śląska /Mszańska/ – Krostoszowice /Wodzisławska/ – Wąwozowa – Skrzyszów /1 Maja/ – Jana Pawła II – strefa. Łączna długość trasy wynosiła 11 km, z czego ok. 4,8 km w granicach gminy Godów. Na terenie gminy zlokalizowanych było 8 przystanków autobusowych;
- linia nr 38 (trasa: Wodzisław Śląski – Krostoszowice – Skrzyszów – Godów – Gołkowice. Łączna długość trasy wynosiła 22 km, z czego ok. 14 km w granicach gminy Godów. Na teranie gminy znajdowało się 19 przystanków autobusowych (ryc. 27).

Ryc. 27. Komunikacja powiatowa w powiecie wodzisławskim

Źródło: www.rozklady.powiatwodzislawski.pl

2.15. ANALIZA SWOT

Tab. 28. Mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia

Mocne strony	Słabe strony
– dobrze rozwinięta sieć placówek edukacyjnych – szkoły podstawowe; – wysoka jakość kształcenia; – duża liczba zdolnych uczniów; – aktywna młodzież oraz różnorodna oferta dostosowana do jej potrzeb; – dobrze rozwinięta baza kulturalna oraz duża liczba imprez kulturalnych; – ciągłe inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i sportową; – przyjazne instytucje zajmujące się pomocą społeczną (otwartość na człowieka i jego potrzeby); – przestrzeń publiczna przyjazna mieszkańcom (estetyka, dbanie o porządek, obyczajowość); – dobra jakość życia; – wysokie kompetencje kadry związanej z edukacją, kulturą, pomocą społeczną; – dobre cechy kapitału ludzkiego gminy – kompetencje, wykształcenie mieszkańców, dążenie do podwyższania kwalifikacji, zaradność; – zaangażowanie instytucji i podmiotów działających w sferze edukacji, kultury i pomocy społecznej w życie gminy; – istniejące Centrum Integracji Społecznej; – duża otwartość, aktywność, zaangażowanie i gotowość do współpracy cechujące gminną społeczność; – pełni energii, pasji i motywujący do działania lokalni liderzy społeczni i działacze; – silne poczucie tożsamości, przywiązanie do lokalnej kultury i tradycji śląskiej; – styk kultur i twórczy potencjał mieszkańców (gmina jako „tygiel kulturowy”); – działalność organizacji pozarządowych oraz ruchów i środowisk nieformalnych; – powszechna współpraca różnych środowisk w gminie i brak konfliktów społecznych; – dobry stan dróg i dostępność komunikacyjna – przy głównych trasach komunikacyjnych (dwa węzły autostrady A1); – powiązania komunikacyjne warunkujące rozwój przedsiębiorczości; – dobrze rozwinięta sieć drogowa; – przygraniczne położenie;	– silna zależność od powiatowej oferty szkolnictwa ponadpodstawowego; – niewystarczająco rozwinięta infrastruktura przedszkolna; – brak żłobków; – brak wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego dla uczniów; – niedostosowanie godzin pracy świetlic środowiskowych do istniejących potrzeb (brak wsparcia dla rodzin); – brak współpracy między częścią organizacji społecznych; – niewystarczająca oferta opieki i usług czasu wolnego dla seniorów; – bariery architektoniczne utrudniające funkcjonowanie osobom starszym; – brak umiejętności korzystania z technologii cyfrowych przez seniorów – wykluczenie cyfrowe; – zanik więzi rodzinnych; – brak angażowania się ludności napływowej w życie gminy – aktywne uczestnictwo w gminnych wydarzeniach, rzeczywista integracja z mieszkańcami żyjącymi w gminie od wielu pokoleń, podejmowanie współodpowiedzialności za sprawy gminy (gmina jako „sypialnia”); – ograniczenie aktywności społecznej do niewielkich grup mieszkańców; – słabo rozwinięta komunikacja publiczna (autobusowa) łącząca gminę z sąsiednimi ośrodkami; – niska częstotliwość zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego; – brak pełnego uzbrojenia terenów; – brak oferty inwestycyjnej związanej z mikro inwestycjami (działki do 0,5 ha); – wyznaczenie terenów inwestycyjnych na działkach prywatnych (brak woli sprzedaży, nierynkowe ceny); – zlokalizowanie części terenów inwestycyjnych na terenie dawnego zwałowiska (ograniczone możliwości ich wykorzystania); – negatywny wizerunek gminy wynikający z pojawiania się w zestawieniach najbardziej zanieczyszczonych miejscowości w kraju; – ograniczone zasoby kadry (zatrudnienie w dużych przedsiębiorstwach górniczych, konkurencyjny rynek czeski);

- współpraca transgraniczna stwarzająca warunki do realizowania projektów społecznych, kulturalnych i edukacyjnych z partnerami w Republice Czeskiej;
- wieloletnie doświadczenie w realizacji międzynarodowych projektów partnerskich;
- duża gęstość zaludnienia;
- wzrost liczby mieszkańców – migracje zewnętrzne miasto-wieś;
- duży odsetek ludzi młodych;
- dobre wykorzystanie funduszy zewnętrznych;
- lokalizacja Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. na terenie gminy;
- duża liczba rodzimych firm;
- zaangażowanie i społeczna odpowiedzialność lokalnego biznesu;
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na całym obszarze gminy;
- rozbudowana sieć kanalizacyjna, wodociągowa i gazowa;
- systematyczna termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej;
- wyznaczone obszary pod duże inwestycje OZE;
- dynamiczny wzrost instalacji OZE na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej;
- systematyczna wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych na te, które są efektywne ekologicznie;
- wzrost poziomu segregacji odpadów;
- bardzo duże zainteresowanie mieszkańców OZE;
- dostępność atrakcyjnych obszarów stanowiących potencjał dla projektów ekologicznych, przyrodniczych (park, okolice Orlika, okolice rzek itp.);
- walory przyrodniczo-krajobrazowe (infrastruktura industrialna);
- Żelazny Szlak Rowerowy – promocja walorów przyrodniczych;
- dobrze rozwinięta infrastruktura rekreacyjno-sportowo-kulturalna;
- duża liczba klubów i organizacji zajmujących się sportem;
- przynależność gminy do marek turystycznych (Kraina Górnej Odry, Śląsk Cieszyński);
- imprezy i wydarzenia stanowiące „magnesy" (Tour de Silesia, plenery rzeźbiarskie);
- osobowości/legendy, z którymi można identyfikować gminę;

- brak oficjalnego Biura Obsługi Przedsiębiorców (potrzeba zapewnienia pracownika o odpowiednich kwalifikacjach na cały etat, kompleksowa obsługa inwestorów i konsultacje dla przedsiębiorców);
- brak niezależnej Rady Biznesu w gminie;
- uboga oferta miejsc pracy;
- brak wydarzeń gminnych dedykowanych przedsiębiorcom;
- przyciąganie nieekologicznych branż (hałda w Skrzyszowie);
- pozostałości po miejscach eksploatacji złóż (kopalnia piasku w Godowie);
- wysokie koszty gospodarki odpadami;
- niski udział energooszczędnego oświetlenia ulicznego w infrastrukturze technicznej gminy;
- stosunkowo duża ilość azbestu pozostająca na budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych;
- zanieczyszczenie powietrza (wysokie stężenia pyłów zawieszonych i benzopirenu);
- duża ilość odpadów zielonych – niewielka popularność kompostowania;
- utrzymująca się wśród mieszkańców duża popularność opalania paliwem stałym budynków (górnicze przywiązanie do węgla);
- niewystarczająca ilość informacji i promocji dotyczącej ekologii (niska emisja, segregacja odpadów);
- niewykorzystany potencjał przyrodniczo-krajobrazowy (bulwary, ścieżki piesze/przyrodnicze, kładki, wieże/platformy widokowe, rzeki i pozostałe cieki wodne);
- duża konkurencja ze strony silnych ośrodków turystycznych;
- brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej oraz infrastruktury adresowanej do konkretnych grup odbiorców;
- niewystarczająca promocja potencjału turystycznego i atrakcji gminy, brak umiejętności w ich wykorzystaniu;
- brak systemowego powiązania atrakcji turystycznych;
- brak atrakcji „wow", „z prawdziwego zdarzenia";
- niewystarczająco rozwinięty system opieki nad istniejącymi obiektami;
- wysokie koszty utrzymania infrastruktury.

– uczestnictwo/członkostwo gminy w gremiach i instytucjach działających na rzecz regionu.	
Szanse	**Zagrożenia**
– rozwój oferty edukacyjnej i społeczno-opiekuńczej; – stabilne zaplecze kadrowe i instytucjonalne branży oświatowej; – większe skoncentrowanie uwagi na sprawach lokalnych; – wzrastająca ilość zasobów ludzkich posiadających odpowiednie kompetencje w odniesieniu do istniejących potrzeb; – wzrastające liczba ludności napływowej; – wykorzystanie doświadczeń związanych z pandemią COVID-19 odnośnie do nabywania nowych umiejętności cyfrowych; – współpraca transgraniczna stwarzająca nowe możliwości podejmowania projektów społecznych, kulturalnych i edukacyjnych z partnerami w Republice Czeskiej; – działania związane z zagospodarowaniem i regulacją rzek; – wzrost wiedzy i umiejętności społecznych w kontekście zapobiegania różnego rodzaju zagrożeniom (nabywanie różnego rodzaju kompetencji – miękkich i twardych, w tym związanych z cyfryzacją i informatyzacją, umożliwiających mieszkańcom skuteczniejsze zapobieganie zagrożeniom i reagowanie na nie); – dostępność środków europejskich i związane z nimi możliwości rozwoju; – programy pomocowe z zakresu ochrony środowiskowa w celu sfinansowania potrzeb mieszkańców („Mój prąd”, „Moja woda”, „Czyste powietrze”, programy europejskie); – transformacja społeczno-gospodarcza stanowiąca potencjał do podejmowania nowych inicjatyw i przedsięwzięć; – wzrost zainteresowania działalnością gospodarczą wśród aktualnych pracowników kopalń; – rozwój rolnictwa jako jednego ze sposobów transformacji społeczno-gospodarczej gminy (wsparcie finansowe); – współpraca partnerska powiązanych funkcjonalnie gmin oraz kluczowych partnerów (Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A., Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A, Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.) w ramach programu transformacji – zintegrowany plan zagospodarowania	– obniżenie poziomu nauczania w placówkach edukacyjnych i odejścia nauczycieli z zawodu; – pandemia COVID-19 i związane z nią trwałe zmiany, w tym zamieranie życia społecznego; – obniżenie poziomu kompetencji społecznych i zanikanie więzi międzyludzkich; – problemy natury zdrowotnej i psychologicznej dotykające współczesne, zwłaszcza młode społeczeństwo (ograniczenie kontaktów osobistych, wyobcowanie, zmiana postrzegania życia); – brak zainteresowania ze strony młodego pokolenia kultywowaniem lokalnych tradycji; – wzrost przestępczości, w tym spowodowany dysfunkcjami w rodzinach i zachwianiem tradycyjnego systemu wartości; – dalszy brak kompleksowej oferty opieki i usług czasu wolnego dla seniorów oraz zaangażowania ze strony podmiotów w tworzenie tego typu oferty; – zniechęcenie lokalnych liderów społecznych i działaczy do podejmowania inicjatyw oddolnych, spowodowane brakiem wsparcia ze strony innych mieszkańców i instytucji; – skostniałe myślenie wśród niektórych grup społecznych, trudność „wyjścia” poza utarte schematy; – zwiększające się obciążenie samorządów zadaniami, które przewidziane są dla organów rządowych oraz niestabilność przepisów prawnych w zakresie budżetów samorządowych, – ograniczone środki budżetowe na zadania gminy; – skomplikowane procedury związane z pozyskiwaniem i rozliczaniem środków zewnętrznych; – spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym; – kryzys gospodarczy i związane z nim obniżenie poziomu jakości życia, obawa o zaspokojenie podstawowych potrzeb, odsuwanie potrzeb wyższego

terenów i obiektów, w tym pogórniczych, poprzemysłowych, pokolejowych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia oraz promocją inwestycyjną;
- rozwój branż cyfrowych i informatycznych w konsekwencji pandemii COVID-19;
- rosnąca luka w branżach dedykowanych starzejącemu się społeczeństwu;
- napływ kadr z zagranicy;
- nowy rynek usług adresowanych do cudzoziemców pracujących w okolicy;
- polsko-czeskie partnerstwa biznesowe i internacjonalizacja MŚP;
- utworzenie marki lokalnego inkubatora przedsiębiorczości, wsparcie prowadzenia działalności gospodarczej, również wsparcie dla start-upów;
- ułatwienie dostępu do zaawansowanych usług adresowanych do przedsiębiorstw;
- dynamiczny rozwój ekobranż (np. OZE);
- wzrost świadomości ekologicznej wśród mieszkańców, większa wrażliwość ekologiczna młodego pokolenia;
- rosnące potrzeby w zakresie recyklingu odpadów komunalnych i efektywnego gospodarowania zasobami;
- zwiększenie udziału transportu niskoemisyjnego (rowery, samochody elektryczne);
- opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej;
- tworzenie klastrów energetycznych opartych zwłaszcza na OZE;
- wzrost znaczenia ekologii i zielonych technologii w edukacji;
- potencjał do rozwoju turystyki przemysłowej, ekoturystyki i slow tourismu oparty między innymi na rewaloryzacji i rewitalizacji przestrzeni parkowych, realizacji przedsięwzięć służących rozwojowi terenów zielonych oraz restrukturyzacji i zagospodarowaniu terenów pokopalnianych;
- odpowiedzialny i zrównoważony rozwój turystyki, uwzględniający czynniki ekonomiczne, ekologiczne i społeczne;
- wykreowanie i ukierunkowanie lokalnej marki turystycznej/lokalnych marek turystycznych;
- Żelazny Szlak Rowerowy – koło zamachowe dla rozwoju przemysłu czasu wolnego i zielonych miejsc pracy w gminie;
- modernizacja, rozbudowa i inwestowanie w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną;

rzędu związanych z kulturą, edukacją itp. na dalszy plan;
- wysoka atrakcyjność i dominacja dużych ośrodków miejskich (metropolitalnych) oraz związane z nią zagrożenie odpływem kadr wynikające z globalnego trendu i prezentowanego stylu życia młodego pokolenia otwartego na świat;
- nieprawidłowo przeprowadzony proces transformacji gospodarki opartej na węglu (odpływ dochodów mieszkańców, wpływ na popyt na dobra i usługi);
- proces wygaszania kopalń i związane z nim zwolnienia (problem z „zagospodarowaniem" ludzi na terenie lokalnym);
- silne współzawodnictwo na transformowanych rynkach (konkurowanie sąsiednich gmin, centrów inwestycyjnych, odpływ lokalnych przedsiębiorców do innych ośrodków);
- brak miejsc pracy dla wysoko wykwalifikowanych specjalistów oraz niedostosowanie kompetencji lokalnych kadr do potrzeb rynków, digitalizacja i automatyzacja pracy;
- mentalne przyzwyczajenia pracowników branży górniczej i okołogórniczej oraz ich rodzin (warunki zatrudnienia);
- spóźnione i powolne reakcje systemu edukacji (zwłaszcza edukacji początkowej) na dynamiczne zmiany zachodzące w nowych zawodach, opartych w głównej mierze na nowoczesnych technologiach i przemyśle 4.0.;
- rosnąca ilość zanieczyszczeń komunalnych;
- ograniczone możliwości wpływu na redukcję poziomu zanieczyszczenia rzek;
- zmiany klimatyczne wraz z zagrożeniami powodziowymi, zaburzeniami w gospodarce wodnej, suszą i pożarami;
- degradacja środowiska spowodowana funkcjonowaniem szkodliwych branż (zanieczyszczenie pyłami, osuwiska itp.);
- brak szczegółowego programu zasobo- i materiałochłonności związanych z powstaniem publicznych dóbr użytkowych (oświatowych, kulturalnych, administracyjnych itp.);
- odsuwanie na dalszy plan problemów dotyczących ochrony środowiska naturalnego w kontekście negatywnych skutków transformacji górniczej (rosnącego bezrobocia, migracji ludności);

– zmiana sposobu myślenia na temat aktywności fizycznej, zmiana trybu życia; – połączenie sił podmiotów reprezentujących różne sektory gospodarki w celu wspólnego działania na rzecz turystyki. – bliskość dużych skupisk ludności, które można „przyciągnąć” do gminy.	– ograniczenia sieciowe spowodowane brakiem długoterminowej gwarancji odbioru energii z OZE; – wzrost ceny gazu przy dużym odsetku wykorzystywania tego paliwa gazowego do ogrzewania budynków publicznych i mieszkalnych; – powszechna rezygnacja z montażu kotłów gazowych wynikająca ze skomplikowanych wymogów proceduralnych (dokumentacja, warunki i ograniczenia programowe oraz formalne); – spadek zainteresowania gminą pod kątem turystycznym (postrzeganie Żelaznego Szlaku Rowerowego jako jednej z wielu istniejących atrakcji; pojawienie się nowych, konkurencyjnych atrakcji, obniżenie poziomu jakości infrastruktury technicznej, stagnacja działań okołoturystycznych); – brak lub niewielkie zaangażowane w rozwój Żelaznego Szlaku Rowerowego ze strony podmiotów prywatnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie warsztatów strategicznych.

2.16. DIAGNOZA EKONOMICZNA GMIN JOF (GODÓW, MSZANA, ŚWIERKLANY) – KLUCZOWE WNIOSKI[29]

Uwarunkowania środowiskowe i przestrzenne rozwoju gospodarczego

Godów jest jedną z trzech gmin wiejskich wchodzących w skład Jastrzębskiego Obszaru Funkcjonalnego (JOF), posiadającą największy obszar zabudowy luźnej (983 ha), a zarazem największy stopień wykorzystania pod grunty orne (1023 ha).

W latach 2012-2018 obserwowany był duży przyrost lasów liściastych (o 108 ha), które stanowiły dominującą formację roślinną w gminie. Z drugiej strony przyrost terenów użytkowanych rolniczo z wyjątkiem łąk i pastwisk w tym samym okresie wyniósł 5 ha. Zmniejsza się zatem udział terenów wykorzystywanych pod funkcje rolne (zarastają lasem lub są przeznaczane pod zabudowę jednorodzinną). Największy przyrost nowych budynków zlokalizowanych zwłaszcza wzdłuż i w pobliżu głównych dróg dojazdowych występuje w sołectwie Skrzyszów.

Gmina posiada złoża kruszyw naturalnych, które występują przede wszystkim w jej południowej części. Największe z nich znajduje się przy granicy państwowej z Republiką Czeską i obejmuje obszar 94 ha.

Eksploatacja górnicza i przemysłowe użytkowanie terenu wymusiły konieczność zrekultywowania zwałowisk kamienia dołowego, terenu po szybach kopalnianych, zwałowiska Skrzyszów - Wschód czy wyrobiska po eksploatacji piasku. Tereny poprzemysłowe, w tym pogórnicze i zdegradowane, które wymagają takiej interwencji zajmują powierzchnię 181,34 ha.

Stan sieci dróg rowerowych na terenie Godowa można uznać za niewystarczający choć istnieją pojedyncze odcinki infrastruktury rowerowej. Jej tworzenie ma kluczowe znaczenie z perspektywy rozwoju produktów turystyki jednodniowej i weekendowej.

Gmina odznacza się nadmiernym poziomem ryzyka wystąpienia powodzi w zlewni Górnej Odry, a stan wód powierzchniowych oceniany jest jako zły. Równie zła jest jakość powietrza. Parametry stężenia pyłów PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu i tlenków azotu są co najmniej niekorzystne, a PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu krytyczne, co wymaga interwencji, w tym uruchamiania i kontynuowania programów przeciwdziałania niskiej emisji zarówno ze źródeł budynkowych (termomodernizacja, OZE itp.) jak i komunikacyjnych (projekty promujące zrównoważoną mobilność).

Godów znajduje się poza głównymi korytarzami ornitologicznymi, teriologicznymi, spójności obszarów chronionych i łączącymi Europejską Sieć Natura 2000 oraz poza obszarami chronionymi i ostojami przyrody ożywionej.

Profil demograficzny

Na koniec 2020 roku gmina Godów liczyła 13845 mieszkańców. Widoczny jest mniejszy udział seniorów w ogólnej liczbie ludności oraz większy udział juniorów, co wiąże się z zapewnieniem dobrych usług publicznych dla rodzin z dziećmi oraz stworzeniem warunków zachęcających młodzież do dalszego zamieszkania w gminie lub powrotu do niej po okresie studiów. W latach 2011-2020 liczba ludzi młodych uległa zmniejszeniu, liczba osób aktywnych cechowała się stabilnością, natomiast liczba seniorów uległa zwiększeniu. Godów utrzymuje ponadto dodatnie saldo migracji na 1000 ludności.

Profil struktury gospodarki

W gminie dominują typowe dla ośrodków podmiejskich i wiejskich działalności gospodarcze niewymagające wysokich kompetencji, związane z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów (25,7%), budownictwem (16,5%) oraz przetwórstwem przemysłowym (12,9%). Nierzadko też występują inne działalności, jak: transport i gospodarka magazynowa (7,9%), działalność profesjonalna (6,7%), zakwaterowanie i usługi gastronomiczne (4,9%), opieka zdrowotna i pomoc

[29] Baron M., Gibas P., Krawczyk G., *Diagnoza ekonomiczna gmin Jastrzębskiego Obszaru Funkcjonalnego (Godów, Mszana, Świerklany)*, Centrum Badań i Rozwoju, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katowice, październik 2021, 40 s.

społeczna (4,1%).
Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030" Godów został zaklasyfikowany do tematycznego obszaru strategicznej interwencji „gminy w transformacji górniczej" – jako terytoria o społeczno-przestrzennym wymiarze transformacji ze względu na wydobycie węgla kamiennego, jak i na istotny udział osób pracujących w sektorze górniczym.
Najwięcej firm zatrudnia od 0 do 9 pracowników (981). Firm, w których pracuje od 10 do 49 osób jest 39, natomiast tych z liczbą pracowników od 50 do 249 i powyżej 250 odpowiednio 4 i 1. Zmiana liczby firm w poszczególnych kategoriach wielkościowych w latach 2011-2020 pokazuje, że rośnie skala samozatrudnienia lub bardzo małych działalności gospodarczych. Jednocześnie spada liczba firm małych i średnich. W przypadku firm zatrudniających od 0 do 9 osób wyniosła ona 21,6%, W przypadku firm zatrudniających od 10 do 49 osób -13,3%, a przypadku firm zatrudniających od 50 do 249 osób -20%.

Rynek pracy i edukacja
W gminie Godów w latach 2011-2020 malała liczba zarejestrowanych bezrobotnych. Wyjątkiem był rok 2020, w którym pandemia koronawirusa COVID-19 spowodowała nieznaczne zachwianie rynku pracy. Większym problemem jest jednak duża dysproporcja w bezrobociu kobiet i mężczyzn. Kobiety są defaworyzowane w zatrudnieniu. Choć poprawa sytuacji miała miejsce w 2020 roku, to jednak wynikała ona ze wzrostu liczby mężczyzn wśród osób bezrobotnych w roku pandemicznym.
W kontekście postępujących procesów likwidacyjnych w górnictwie, które pociągają za sobą likwidację firm okołogórniczych, istnieje duże niebezpieczeństwo utraty zatrudnienia przez osoby pracujące w podmiotach bezpośrednio zależnych od górnictwa oraz powiązanych pośrednio z jego funkcjonowaniem. To z kolei rodzi ryzyko wzięcia przez samorząd obowiązku przeciwdziałania negatywnym skutkom tego zjawiska, co w przypadku prawdopodobnego spadku poziomu dochodów, będzie stanowiło wyzwanie.
Kompetencje niezbędne na rynku pracy są nabywane przez młodzież zamieszkującą Godów w miastach znajdujących się zazwyczaj w najbliższym sąsiedztwie. W gminie działają wyłącznie szkoły podstawowe.

Powiązania transportowe i ponadlokalne przedsięwzięcia infrastrukturalne wpływające na rozwój
Skomunikowanie gminy w układzie międzynarodowym i krajowym wynika z autostrady A1, która przebiega w ciągu VI paneuropejskiego korytarza transportowego w układzie Gdańsk-Katowice-Brno. W kierunku południowym prowadzi ona do granicy państwa z Republiką Czeską, gdzie łączy się z autostradą D1.
Gmina nie posiada pasażerskiego transportu kolejowego, choć stan ten ma ulec zmianie w najbliższych latach. W planach jest realizacja ciągu transportowego nr 7 związanego z budową Centralnego Portu Komunikacyjnego i zakładającego budowę linii kolejowej nr 170 łączącej Katowice z granicą państwa z Republiką Czeską (między innymi przez Godów).
Transport publiczny na obszarze gminy Godów realizowany jest przez Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śląskim. Połączenie z Jastrzębiem-Zdrojem obsługiwane jest przez linię 36 w relacji Wodzisław Śląski. Operatorem realizującym zadania obsługi linii nr 36 jest PKS Racibórz. Obsługa komunikacyjna Godowa koncentruje się przede wszystkim na zapewnieniu połączeń głównie z Jastrzębiem-Zdrojem i Wodzisławiem Śląskim, w mniejszym stopniu z Żorami.

2.17. SPOŁECZNO-GOSPODARCZE SKUTKI PROCESU WYGASZANIA KOPALŃ W SUBREGIONIE ZACHODNIM – KLUCZOWE WNIOSKI[30]

Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Aktualny stan

W wyniku migracji ludności z miast ościennych zwiększa się liczba mieszkańców gminy. W ostatnich latach widoczny jest także wzrost liczby rodzin otrzymujących świadczenia pomocy społecznej co ma związek z utratą pracy. W Godowie znajdują się dwa obszary Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Liczba złożonych wniosków do wpisania do działalności gospodarczej wyniosła początkiem 2021 roku 55. Głównym przedmiotem prowadzonej działalności był handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych i budownictwo. Miejscowości sołeckie posiadają dobry dostęp do placówek kultury oraz umożliwiają organizację zajęć dla różnych grup docelowych. Gminę charakteryzuje ponadto duża liczba imprez organizowanych dla mieszkańców, aktywni artyści lokalni, rozwinięte rękodzielnictwo, zachowanie gwary i zwyczajów oraz dobra dostępność terenów i obiektów rekreacyjnych

Trendy i kierunki zmian

Wzrasta liczba mieszkańców przy równoczesnej stabilizacji struktury demograficznej. Przekształceniu ulega charakter gminy z wiejskiej na podmiejską. Rozwijane są usługi rekreacyjne i turystyczne, co przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców i przyciąga turystów. Zwiększa się aktywność osób działających w organizacjach pozarządowych. Poprawie ulega dostępność komunikacyjna terenów, powstają nowe przestrzenie rozwoju biznesu, wykorzystywane jest przygraniczne położenie gminy. Tworzone są nowe, innowacyjne miejsca pracy uwzględniające potrzeby ludzi młodych i specjalistów. Prowadzone działania w zakresie świadczenia usług społecznych nastawione są na promocję regionu i wzrost świadomości mieszkańców w zakresie istniejących potencjałów gminy. Realizowane są projekty edukacyjne, których celem jest poprawa efektywności kształcenia i jakości edukacji.

Potrzeby i wyzwania

Konieczna jest stała poprawa jakości i dostępności szkolnictwa oraz dostosowania go do obecnych i przyszłych uwarunkowań związanych z rynkiem pracy lub czynnikami zewnętrznymi (pandemia). Należy wspierać sektor badawczo-rozwojowy i nowych technologii, promować przedsiębiorczość i tworzenie warunków do rozwoju rynku handlu i usług, a także podejmować działania służące pozyskaniu inwestorów. Konieczne jest podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej oraz zwiększanie atrakcyjności turystycznej, w tym turystyki wiejskiej i weekendowej.

Uwarunkowania przestrzenne

Aktualny stan

Zagospodarowanie przestrzenne gminy przedstawia się następująco: grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających stanowią 27,15% powierzchni, zabudowa miejska luźna: 25,97%, złożone systemy upraw i działek: 11,56%, tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej: 10,57%, lasy liściaste: 9,82%, lasy mieszane: 5,35%, lasy iglaste: 3,96%, tereny

[30] *Ocena społeczno-gospodarczych skutków procesu wygaszania kopalń w Subregionie Zachodnim Województwa Śląskiego wraz z identyfikacją endogennych potencjałów rozwojowych służących niwelacji skutków transformacji*, Instytut Badawczy GIG, 2021, 171 s.

komunikacyjne i związane z komunikacją drogową i kolejową: 2,26%, łąki i pastwiska: 1,94%, zwałowiska i hałdy: 1,43%.

Trendy i kierunki zmian

Najważniejszą zmianą związaną z zagospodarowaniem gminy była budowa autostrady A1 przebiegającej przez jej północną i zachodnią część. Niektóre z terenów rolniczych zmieniają charakter na leśny. Udział terenów pod budowę domów ulega niewielkiemu wzrostowi.

Potrzeby i wyzwania

Największe wyzwanie stanowi wykorzystanie potencjału związanego z lokalizacją (przy granicy państwa) oraz posiadaniem bardzo dobrego połączenia komunikacyjnego. Z drugiej strony atrakcyjne położenie może prowadzić do niekontrolowanego przekształcenia części terenów pod obiekty wielkopowierzchniowe, co wpłynie na charakter i krajobraz gminy.

Uwarunkowania środowiskowe

Aktualny stan

Gmina posiada zróżnicowane ukształtowanie terenu – od pofałdowanego (w części północnej i środkowej) po równinny (na pozostałym obszarze). Występują tu pomniki przyrody w postaci pojedynczych drzew. Na terenie Godowa wyodrębniono 96 osuwisk, w tym 2 aktywne ciągle, 21 okresowo aktywnych, 68 nieaktywnych oraz 5 o zróżnicowanych strefach aktywności. Wyznaczono także 4 tereny zagrożone ruchami masowymi. Do złóż występujących na terenie gminy należą złoża węgla kamiennego (Gołkowice, Marcel-Ruch 1 Maja, Moszczenica), złoża kruszyw naturalnych (Łaziska Rybnickie, Godów II, Szymiczek) oraz złoża metanu (Mszana, Wilchwy).

Trendy i kierunki zmian

Jednymi z kluczowych kierunków zmian jest obniżenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego.

Potrzeby i wyzwania

Ze względu na pogarszającą się jakość wód powierzchniowych (w wyniku działalności rolniczej, nieszczelnych szamb i zanieczyszczeniem ściekami komunalnymi) konieczna jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej. Należy ponadto prowadzić szeroko zakrojoną edukację, segregację śmieci oraz ochronę roślin i zwierząt.

Identyfikacja determinant wewnętrznych dla potencjalnych działań

Tab. 29. Czynniki i bariery rozwoju gminy Godów

Obszar	Zidentyfikowane czynniki i bariery rozwoju gminy	Trendy	Potrzeby i wyzwania
Relacje z otoczeniem	– Dogodne położenie komunikacyjne, bliskość dużych aglomeracji – Górnośląskiej i Ostrawskiej – oraz dobre – skomunikowanie z nimi	+	– Intensyfikacja współpracy międzyregionalnej i transgranicznej – Tworzenie ofert inwestycyjnych – Dozbrojenie gminnych terenów inwestycyjnych
	– Duża liczba terenów inwestycyjnych, w tym możliwości rozwoju budownictwa mieszkaniowego	+	
	– Mała ilość dobrze uzbrojonych terenów inwestycyjnych	-	

	– Na obszarze miejscowości Skrzyszów została utworzona Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna	+	– Promowanie zewnętrznych źródeł finansowania dla rozwoju przedsiębiorczości – Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy
	– Nieaktualna Strategia Gminy	-	
Gospodarka	– Stan finansów publicznych (ranking finansowy)	+	– Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości – Współpraca z instytucjami oraz stowarzyszeniami wspierającymi przedsiębiorców – Zainteresowanie inwestorów atrakcyjną ofertą terenów strefy ekonomicznej oraz terenami w sąsiedztwie ważnych szlaków komunikacyjnych – Podnoszenie kompetencji osób bezrobotnych i osób zagrożonych bezrobociem – Realizacja programów aktywizacji zawodowej
	– Wzrost liczy osób pracujących w gminie	+	
	– Wysoka aktywność zawodowa kobiet – większy udział pracujących kobiet w stosunku do mężczyzn	+	
	– Liczba nowych firm w gminie rośnie, liczba firm wyrejestrowywanych maleje	+	
	– Dominacja osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	+	
	– Dominacja handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G), przetwórstwa przemysłowego (sekcja C), transportu i gospodarki magazynowej (sekcja H).	+	
	– Obecność podmiotów związanych z sektorem innowacyjności high-tech produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	+	
	– Wzrost bezrobocia	-	
Kapitał ludzki	– Wysoki potencjał demograficzny ze względu na rosnąca gęstość zaludnienia i dodatnie saldo migracji	+	– Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i medycznych – Rozwój usług czasu wolnego podnoszącego jakość życia mieszkańców – Podnoszenie atrakcyjności osiedleńczej gminy w stosunku do terenów zurbanizowanych – Baza sportowa i rekreacyjna dostosowywana do potrzeb mieszkańców – Dostęp do instytucji sprawujących opiekę dla dzieci do lat 3 – wspieranie młodych rodziców na rynku pracy
	– Starzenie się społeczeństwa	-	
	– Ubytek naturalny	-	
	– Obserwowane jest zwiększone zainteresowanie mieszkańców miast regionu osiedlaniem się na terenach wiejskich	+	
	– Brak dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3	-	
	– Niewystarczająca liczba obiektów sportowych	-	
Technika i technologia	– Słaby stan dróg lokalnych	-	– Rozbudowa oraz modernizacja dróg lokalnych – Rozbudowa ścieżek rowerowych – Kontynuowanie działań związanych z wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii
	– Niedostateczna długość infrastruktury rowerowej	-	
	– Pełna gazyfikacja gminy	+	
	– Prowadzone są działania zmniejszające emisję do atmosfery szkodliwych substancji co przełoży się na lepszą jakość powietrza	+	
Ekologia	– Rejestrowane przekroczenia norm jakości powietrza	-	– Poprawa ekologii obiektów i ograniczenie niskiej emisji
	– Cenne walory przyrodnicze i krajobrazowe	+	
	– Liczne zabytki	+	

	– Niedostateczna oferta turystyczna i okołoturystyczna	-	– Utrzymanie wartości krajobrazowych i przyrodniczych – Rozwój usług rekreacyjnych i turystycznych oraz tworzenie infrastruktury turystycznej

Źródło: *Ocena społeczno-gospodarczych skutków procesu wygaszania kopalń w Subregionie Zachodnim Województwa Śląskiego wraz z identyfikacją endogennych potencjałów rozwojowych służących niwelacji skutków transformacji*, Instytut Badawczy GIG, 2021, s. 75-77.

3. MISJA I WIZJA

Wizja strategicznego rozwoju gminy Godów stanowi odzwierciedlenie pożądanych cech, które mają charakteryzować gminę w zakładanym horyzoncie czasowym, tj. do 2027. Cechy te zostały wyrażone przez szerokie grono osób uczestniczących w pracach nad strategią, dzięki czemu opierają się na oczekiwaniach i aspiracjach różnorodnych środowisk i podmiotów lokalnych. Z jednej strony wizja rozwoju gminy Godów uwzględnia pozytywne zjawiska i procesy zachodzące w gminie, stanowiąc ich kontynuację, z drugiej – otwiera gminę na możliwości rozwojowe i innowacje społeczno-gospodarcze, oczekiwane i pożądane przez lokalną społeczność.

Wizja jest podstawą do określania priorytetów, celów, wyzwań i kierunków działań w gminie. Opiera się na następujących założeniach:

- wizja odzwierciedla najważniejsze wartości, na których powinien oparty być rozwój gminy Godów w kolejnych latach,
- wartości zawarte w wizji są klarowną podstawą do zapraszania i motywowania mieszkańców, grup, środowisk i podmiotów lokalnych, aby włączały się w realizację wspólnych działań rozwojowych,
- wizja jest zbiorem zamierzeń możliwych do osiągnięcia, na rzecz których będą działać podmioty związane z gminą Godów
- wizja jest podstawą do wypracowania priorytetów, celów i kierunków rozwoju gminy,
- wizja jest wewnętrznie synergiczna – składa się z elementów, które wzajemnie się wspomagają (lub co najmniej niekolidujących ze sobą)

Do formułowania wizji potrzebne są odpowiedzi na następujące pytania:

- Jakie najważniejsze wartości musi zapewnić gmina swoim mieszkańcom (interesariuszom), aby:
  - wzmocnić ich aktywność społeczną i gospodarczą,
  - związać z gminą w sposób ekonomiczny i emocjonalny.
- Jaka powinna być pozycja gminy w otoczeniu? Czym gmina powinna być dla swego otoczenia? Z czego powinna być znana w otoczeniu subregionalnym, regionalnym, transgranicznym, kraju?
- Jakie działalności i potencjały w gminie powinny być:
  - kreowane (tworzone od podstaw),
  - rozwijane (wzmacniane),
  - ograniczane lub likwidowane?
- na jakich posiadanych obecnie potencjałach rozwojowych można bazować, a co ważnego dla rozwoju gminy należy pozyskać z otoczenia?

Odpowiedzi na powyższe pytania poszukiwano w trakcie prac warsztatowych z przedstawicielami środowisk lokalnych, w trakcie których sprecyzowano 4 główne wyróżniki gminy Godów, które stanowić będą podstawę jej rozwoju. Są nimi:

I. Rozwój edukacji, pomocy społecznej i usług publicznych.
II. Rozwój atrakcyjnej oferty kulturalnej, sportowej i turystycznej.
III. Rozwój ochrony środowiska i działań proekologicznych.
IV. Rozwój przedsiębiorczości i zrównoważonej gospodarki.

Sformułowane wyróżniki prowadzą nas do przyjęcia wizji dla każdego z nich, aby następnie – na ich podstawie – przyjąć całościową i spajającą je misję rozwoju gminy Godów.

Wizja rozwoju edukacji/pomocy społecznej

Gmina Godów wyróżniać się będzie wysokim poziomem oferty edukacyjnej i z zakresu pomocy społecznej, zapewniając rozwój kwalifikacji i potencjału mieszkańców, infrastruktury społecznej i technicznej, wysoki poziom bezpieczeństwa, ład przestrzenny, warunki do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, sprzyjając rozwojowi oddolnych inicjatyw będących wyrazem energii i aspiracji mieszkańców oraz dbając o zachowanie pozytywnych więzi społecznych opierających się na tradycjach i lokalnej kulturze, przez co gmina Godów będzie miejscem wielu możliwości, zapewniającym wysoką jakość życia.

Wizja rozwoju atrakcyjnej oferty kulturalnej, sportowej i turystycznej

Gmina Godów rozwijać będzie atrakcyjną ofertę kulturalną, sportową i turystyczną oraz innych usług czasu wolnego, podnoszących jakość życia mieszkańców i przyciągających odwiedzających, wykorzystując potencjał i talent mieszkańców, ich tożsamość i tradycję, przyjazną przestrzeń publiczną, walory krajobrazowe i turystyczne, potencjał w rozwoju ekoturystyki, turystyki kulturowej i postindustrialnej, włączanie innowacyjnych technologii w rozwój potencjału przyrodniczo-kulturowego oraz korzystne położenie transgraniczne, sprzyjające wspólnym, międzynarodowym inicjatywom z tego zakresu.

Wizja rozwoju ochrony środowiska i działań proekologicznych

Gmina Godów będzie miejscem przyjaznym do życia dzięki zaangażowaniu na rzecz ochrony środowiska i wsparcia działań proekologicznych, co przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji, poprawy czystości wód i gleby, rozwoju terenów rekreacyjnych i zielonych, optymalizacji zużycia zasobów w sektorze publicznym i transformacji z gminy opartej na węglu do gminy opartej o zrównoważoną gospodarkę.

Wizja rozwoju przedsiębiorczości i zrównoważonej gospodarki

Gmina Godów będzie miejscem sprzyjającym rozwojowi przedsiębiorczości i zrównoważonej gospodarki, dzięki przygotowaniu i realizacji kompleksowego programu przygotowania inwestycyjnego gminy na proces transformacji górniczej, wykorzystaniu potencjału turystycznego, potrzeb proekologicznych w gospodarce oraz rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, wysokiej jakości kapitału ludzkiego, korzystnemu położeniu komunikacyjnemu i transgranicznemu, co doprowadzi do wykorzystania szans rozwojowych, pozyskania inwestorów, powstania nowych miejsc pracy, rozwinięcia dotychczasowych i powstania nowych usług, także opartych na nowoczesnych technologiach, rozwoju i dywersyfikacji lokalnych przedsiębiorstw, zapewniając pozytywny wizerunek gminy sprzyjającej prowadzeniu działalności gospodarczej.

Powyższe cztery wizje cząstkowe prowadzą nas do sformułowania syntetycznej i zespolonej misji gminy Godów:

Misja

Gmina Godów – miejsce zapewniające wysoką jakość życia, z aktywnymi mieszkańcami i proekologicznymi inicjatywami, o rosnącej atrakcyjności gospodarczej i turystycznej.

W tak sformułowanej misji znajdują odzwierciedlenie wszystkie składniki wizji cząstkowych, sformułowanych na podstawie głównych wyróżników gminy Godów.

4. CELE STRATEGICZNE, WYZWANIA, KIERUNKI DZIAŁAŃ, REZULTATY

Przyjęcie wizji oraz misji znajduje swoje odzwierciedlenie w określeniu celów strategicznych, wyzwań im towarzyszących, kierunków działań oraz spodziewanych rezultatów.
Cele strategiczne odzwierciedlają najważniejsze stany i procesy, które powinny zostać osiągnięte w zakładanym horyzoncie czasowym. Są formułowane na podstawie wizji i pozostają z nimi spójne. Kierunki działań precyzują główne rodzaje aktywności na poziomie operacyjnym, których realizacja ma doprowadzić do spodziewanych rezultatów, pomimo wyzwań, jakie im towarzyszą w tym procesie.

CELE STRATEGICZNE I TOWARZYSZĄCE IM WYZWANIA	KIERUNKI DZIAŁAŃ/ REZULTATY
Cel strategiczny 1: **Godów gminą społecznie wrażliwą** **Wyzwania:** – Zapewnienie infrastruktury edukacyjnej, opiekuńczej i społecznej odpowiadającej współczesnym wyzwaniom. – Zmiana tradycyjnych modeli nauczania i aktywizacji zawodowej. – Ograniczenie w deficytach dostępu do pomocy psychologicznej dla dzieci i dorosłych. – Niedostosowanie społeczności do rozwoju cyfryzacji, w tym szczególności seniorów. – Wzrost znaczenia więzi rodzinnych i odpowiedzialności pokoleniowej. – Integracja i rozwój więzi społecznych i rodzinnych oraz wzbogacenie potencjału społeczności lokalnej o wartości i talenty nowych mieszkańców. – Reagowanie na pojawiające się zagrożenia dotyczące różnych sfer życia mieszkańców.	**Kierunki działań:** – Inwestycje dotyczące zaplecza społeczno-edukacyjnego, w tym obiektów kubaturowych i małej architektury. – Wdrożenie projektów atrakcyjnego nauczania wraz z zapewnieniem zaplecza dla nowoczesnej edukacji. – Organizacja procesu aktywizacji zawodowej dostosowanego do aktualnych trendów gospodarczych. – Wdrożenie projektów mających na celu łagodzenie skutków obciążenia psychologicznego w wyniku pandemii oraz obciążeń cywilizacyjnych. – Akcje skupione na wykorzystaniu potencjału narzędzi cyfrowych w edukacji i życiu codziennym. – Organizacja międzypokoleniowych akcji edukacyjnych i wydarzeń integracyjnych. – Organizacja wsparcia dla osób o szczególnych potrzebach. – Projekty integrujące mieszkańców z wykorzystaniem różnorodności potencjałów mieszkańców. – Organizacja akcji edukacyjnych/zapobiegawczych z zakresu bezpieczeństwa **Rezultaty:** – Nowa i zmodernizowana infrastruktura szkolna, przedszkolna i żłobkowa. – Nowoczesne obiekty na potrzeby wychowania fizycznego i rozwoju dzieci. – Dostateczna liczba miejsc w żłobkach. – Wzrost dostępności infrastruktury na terenie gminy dla wszystkich grup

	społecznych z uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. – Wysoki poziom nowoczesnego kształcenia dzieci wraz z programem aktywizacji oraz rozwoju świadomych wyborów zawodowych. – Dostępna pomoc psychologiczna dla mieszkańców w każdej grupie wiekowej. – Technika cyfrowa jako powszechne narzędzie wspierające mieszkańców oraz pozwalające na rozwój osobisty i zawodowy. – Wzrost znaczenia więzi międzypokoleniowych oraz aktywności rodzin i seniorów. – Dostępność programów wsparcia z zakresu pomocy społecznej, psychologicznej, pedagogicznej oraz rozwoju osobistego. – wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
Cel strategiczny 2: **Godów gminą społecznie aktywną, wykorzystującą do rozwoju potencjał i zaangażowanie mieszkańców** **Wyzwania:** – Wykorzystanie potencjału i talentów ludzi napływowych. – Wykorzystanie potencjału gminy w zakresie ekoturystyki, turystyki postindustrialnej oraz slow tourismu. – Włączenie innowacyjnych technologii w rozwój potencjału przyrodniczo-kulturowego. – Zapewnienie przyjaznej mieszkańcom i turystom przestrzeni publicznej. – Wzmocnienie znaczenia gminy w ponadlokalnych markach. – Upowszechnienie aktywnego stylu życia. – Rozwój oferty usług czasu wolnego. – Wzmocnienie lokalnego środowiska twórczego oraz edukacji regionalnej.	**Kierunki działań:** – Organizacja kulturalnych oraz sportowych akcji integrujących społeczność lokalną. – Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych (w tym szlaków) w oparciu o bogactwo kulturowe, walory przyrodnicze, historię i specyfikę gminy. – Prowadzenie kampanii promocyjnych, w tym w ramach marek turystycznych. – Realizacja inwestycji pełniących funkcję koła zamachowego dla rozwoju turystyki. – Stworzenie transgranicznego bezobsługowego punktu informacji turystycznej. – Wykonanie inwestycji w zakresie sieci miejsc czasu wolnego. – Stworzenie miejsca edukacji regionalnej z naciskiem na wykorzystanie nowoczesnych technologii. – Wprowadzenie rozwiązań z zakresu upowszechniania i ochrony dziedzictwa kulturowego oraz wzmacnianie tożsamości lokalnej i regionalnej. – Wprowadzenie cyfrowych rozwiązań do przedsięwzięć dotyczących czasu wolnego. – Doposażenie, budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury czasu wolnego i turystyki.

	– Rewitalizacja, poprawa dostępności oraz adaptacja terenów na rzecz rozwoju rekreacji, sportu i turystyki. **Rezultaty:** – Bogaty program działań obejmujący festiwale, kiermasze, imprezy, warsztaty, wystawy, koncerty, rozgrywki ligowe, mecze, biegi, rajdy, propagowanie niszowych dyscyplin sportowych itp. – Unikatowe i atrakcyjne przestrzenie aktywizujące mieszkańców. – Zintegrowana społeczność bogata w talenty i możliwości. – Rosnąca atrakcyjność turystyczna gminy i wzrost liczby turystów. – Społeczność świadoma swej tożsamości kulturowej i tradycji. – Atrakcyjne rozwiązania technologiczne i nowoczesne rozwiązania infrastrukturalne zwiększające dostępność do kultury, sportu i turystyki. – Flagowe wydarzenia cykliczne. – Sieć sztandarowych atrakcji turystycznych. – Dostępne kompleksowe zaplecze dla turystów z bazą noclegową i gastronomiczną. – Ugruntowany system propagowania dziedzictwa kulturowego i regionalnego.
Cel strategiczny 3: **Godów gminą zapewniającą zieloną przyszłość dla nowych pokoleń** **Wyzwania:** – Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. – Zmniejszenie zasobochłonności sektora publicznego. – Rozwój świadomości i wrażliwości ekologicznej społeczeństwa. – Wykorzystanie potencjałów przyrodniczych dla rekreacji i turystyki. – Wytworzenie eko nawyków w codziennym życiu. – Ograniczenie skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych, w tym suszy. – Zapewnienie prawidłowej gospodarki wodno-kanalizacyjnej, ograniczenie zanieczyszczenia wód i gleby.	**Kierunki działań:** – Programy wsparcia dla mieszkańców w walce z niską emisją oraz gospodarką odpadami itp. – Kompleksowe termomodernizacje obiektów użyteczności publicznej wraz z poprawą efektywności energetycznej. – Wprowadzenie rozwiązań ograniczających zużycie zasobów w sektorze publicznym, w tym montaż instalacji odnawialnych źródeł energii oraz energooszczędnego oświetlenia i ograniczających zużycie wody. – Stworzenie infrastruktury i przestrzeni edukacji ekologicznej oraz miejsc rekreacji ukierunkowanych na celebrowanie przyrody. – Organizacja akcji edukacyjnych dla dzieci i dorosłych.

	– Akcje i inwestycje kształtujące nawyki mieszkańców (kompostowanie, oszczędność wody, recykling, współdzielenie, transport rowerowy, transport elektryczny itp.). – Organizacja sprawnego systemu reagowania służb ratowniczych. – Rozbudowa infrastruktury oraz wsparcie dla mieszkańców realizujących ekologiczne rozwiązania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. **Rezultaty:** – Czyste powietrze – osiągnięcie założeń określonych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej. – Zmniejszenie zużycia energii i innych zasobów w jednostkach organizacyjnych gminy oraz w przestrzeni publicznej. – Przyroda i ekologia jako istotne elementy determinujące funkcjonowanie społeczności na co dzień. – Rekreacja i turystyka z poszanowaniem środowiska naturalnego. – Skuteczny system reagowania na zagrożenia wynikające z nadzwyczajnych stanów pogodowych. – Oszczędne gospodarowanie wodą w sektorze prywatnym i publicznym. – Ograniczenie ilości odpadów i zwiększenie poziomu ich segregacji. – Zwiększeni jakości i wydajności gospodarki wodnościekowej, zachowanie czystości gleb i stanu środowiska.
Cel strategiczny 4: **Godów gminą zrównoważonej gospodarki, wykorzystującą potencjał rozwojowy transformacji i wspierającą przedsiębiorczość** **Wyzwania:** – Kompleksowa transformacja gospodarcza. – Dostosowanie kompetencyjne mieszkańców do wyzwań nowoczesnej gospodarki. – Rozwój przemysłu czasu wolnego. – Eko potrzeby motorem zmian i rozwoju MŚP.	**Kierunki działań:** – Współpraca Gmin Godów, Mszana, Świerklany i Miasta Jastrzębie-Zdrój oraz KSSE, SRK i JSW w ramach partnerskiego projektu transformacji gospodarki. – Wspólna strategia działań z gminami Mszana, Marklowice, Świerklany, Gaszowice, Lyski oraz Miastem Rybnik, Pszów, Rydułtowy i Radlin w zakresie przeciwdziałania społeczno-gospodarczym skutkom procesu wygaszania kopalń w Subregionie Zachodnim Województwa Śląskiego.

– Poprawa mobilności i spójności transportowej.	– Edukacja przedsiębiorczości oraz świadome planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej. – Horyzontalne działania wspierające przedsiębiorczość. – Rozwój Żelaznego Szlaku Rowerowego, infrastruktury turystycznej i kierunku „slow tourism" jako koła zamachowego dla rozwoju przemysłu czasu wolnego. – Wsparcie sektora ekobiznesu. – Poprawa rozwiązań komunikacyjnych, w tym budowa i remont infrastruktury drogowej. **Rezultaty:** – Przygotowana do inwestycji oferta inwestycyjna. – Wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych. – Mieszkańcy wyposażeni w kompetencje i umiejętności dostosowane do potrzeb rynku. – Uczniowie świadomi poszukiwanych na rynku pracy kwalifikacji, gotowi do podjęcia odpowiedzialnych wyborów edukacyjnych i zawodowych. – Wzmocnienie pozycji gospodarczej lokalnych firm, w tym ich internacjonalizacja. – Wzrost liczby podmiotów sektora przemysłu czasu wolnego. – Rozwój sektora ekobiznesu. – Dobrej jakości infrastruktura drogowa i mobilne społeczeństwo.

Ryc. 28. Zestawienie celów strategicznych dla gminy Godów w ramach strategii do roku 2027

Źródło: Opracowanie własne

5. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Model stanowi ilustrację założeń ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju lokalnego gminy wynikającej z różnego rodzaju uwarunkowań - położenia, oddziałujących trendów, charakteru zmian, a także ze zdefiniowanych w strategii założeń. To, jaką funkcją i przeznaczeniem będzie charakteryzował się finalnie dany teren, zostało określone we właściwych dokumentach, tj. w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Na tej podstawie wykonano schematyczny model funkcjonalno-przestrzenny gminy, w którym wskazano obszary o największym potencjale rozwojowym wynikającym z dostępności terenów inwestycyjnych oraz rosnącego potencjału turystycznego. Jako kluczowe obszary wskazano 9 lokalizacji przemian gospodarczych, przy czym 5 dotyczy wyznaczonych stref inwestycyjnych, natomiast pozostałe wykazują potencjał rozwoju przemysłu wolnego czasu lub nowy potencjał gospodarczy (ryc. 29). W modelu zaznaczono ośrodki sołectw, strefy inwestycyjne oraz obszary rozwoju przemysłu czasu wolnego, stosując poniższe piktogramy:

ośrodki sołectw

strefy inwestycyjne

obszary rozwoju przemysłu czasu wolnego

obszar nowego potencjału gospodarczego

Ryc. 29. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

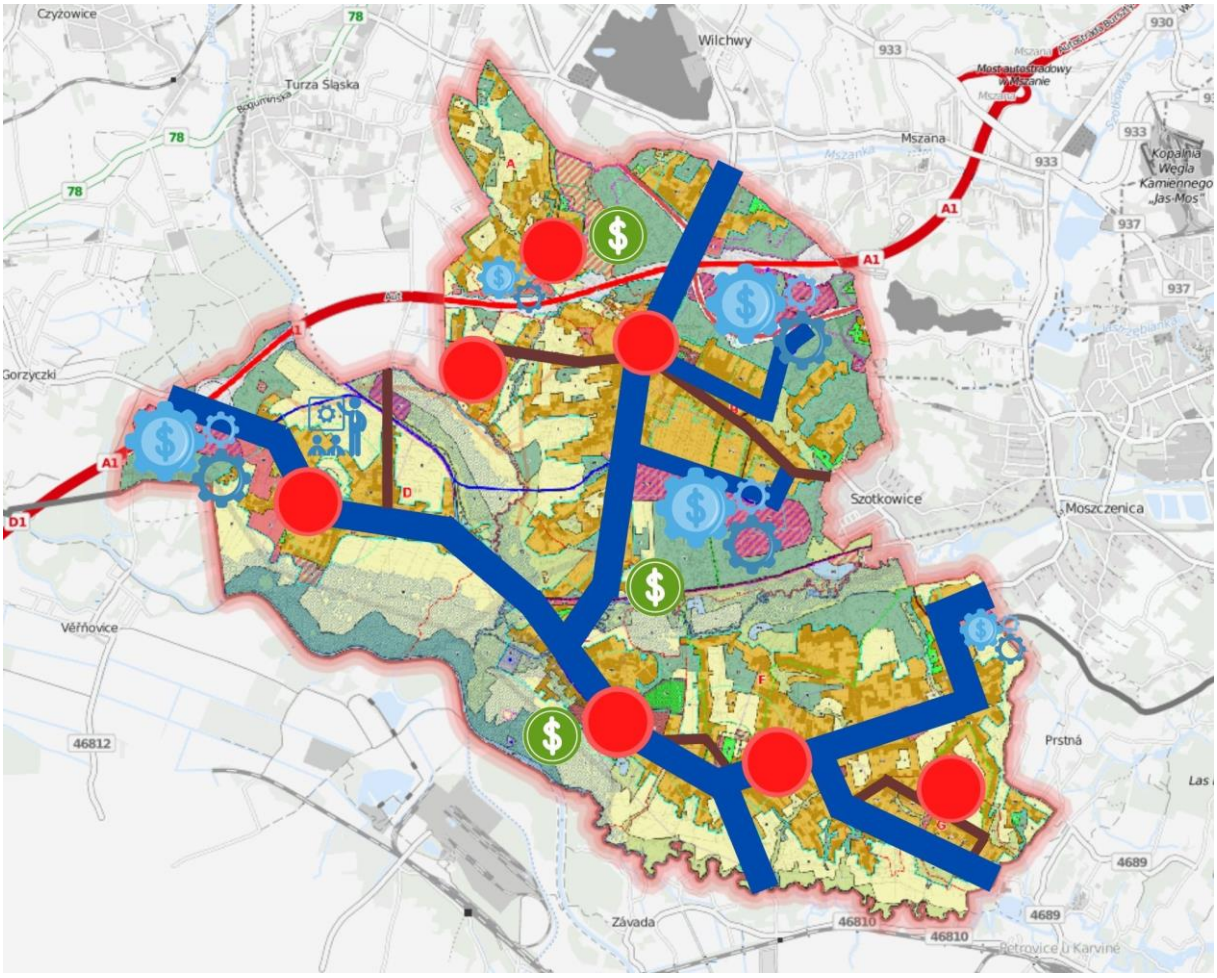

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sip.gison.pl/godow

LEGENDA

GRANICA ADMINISTRACYJNA GMINY

GRANICA ADMINISTRACYJNA PAŃSTWA

GRANICE I OZNACZENIA SOŁECTW

A - KROSTOSZOWICE
B - SKRZYSZÓW
C - PODBUCZE
D - ŁAZISKA
E - GODÓW
F - GOŁKOWICE
G - SKRBEŃSKO

TERENY, NA KTÓRYCH LOKALIZACJA NOWEJ ZABUDOWY WYMAGA UWZGLĘDNIENIA PRZEPISÓW ODRĘBNYCH OBOWIĄZUJĄCYCH NA TERENACH SZCZEGÓLNYCH ZAGROŻEŃ POWODZIOWYCH POKAZANYCH NA RYSUNKU STUDIUM NR 2

GRANICA JEDNOSTKI OSADNICZEJ

GRANICE TERENÓW POŁOŻONYCH W ODLEGŁOŚCI 50 M OD GRANIC CMENTARZA

GRANICE TERENÓW POŁOŻONYCH W ODLEGŁOŚCI 150 M OD GRANIC CMENTARZA

GRANICE TERENÓW POŁOŻONYCH W ODLEGŁOŚCI 500 M OD GRANIC CMENTARZA

GRANICE TERENÓW WYMAGAJĄCYCH REKULTYWACJI

GRANICE TERENÓW PREDYSPONOWANYCH DO DOSTOSOWANIA STRUKTURY GRUNTOWEJ DO WŁAŚCIWEGO ZAGOSPODAROWANIA TERENU

GRANICE TERENÓW, NA KTÓRYCH MOGĄ BYĆ SYTUOWANE OBIEKTY HANDLOWE O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M2

OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

GRANICE TERENÓW, NA KTÓRYCH DOPUSZCZA SIĘ ROZMIESZCZENIE URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 KW WRAZ Z STREFAMI OCHRONNYMI

UKŁAD KOMUNIKACYJNY

DROGI KLASY GP - "GŁÓWNA RUCHU PRZYŚPIESZONEGO"

DROGI KLASY Z - "ZBIORCZA"

DROGI KLASY L - "LOKALNA"

DROGA ROWEROWA NA TERENACH NIECZYNNEJ LINII KOLEJOWEJ

SZLAKI ROWEROWE

OBSZARY POLITYKI PRZESTRZENNEJ

MU — ROZMIESZCZENIA FUNKCJI MIESZKANIOWYCH Z TOWARZYSZĄCĄ INFRASTRUKTURĄ SPOŁECZNĄ I TECHNICZNĄ, W TYM TERENY:

ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY Z MOŻLIWOŚCIĄ UZUPEŁNIENIA

ZU — ZESPOŁÓW I OBIEKTÓW USŁUGOWYCH

US — SPORTU I REKREACJI

PU — DZIAŁALNOŚCI PRODUKCYJNYCH I USŁUGOWYCH, W TYM ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M2 OPISANE SYMBOLEM PU-UC ORAZ TERENY OPISANE SYMBOLEM PU-PF Z DOPUSZCZENIEM LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 KW WRAZ Z STREFAMI OCHRONNYMI

ZP — ZIELENI URZĄDZONEJ, W TYM CMENTARZE OPISANE SYMBOLEM ZP-ZC

ZL — LASÓW I ZALESIEŃ

ZŁ — ZIELENI NISKIEJ W DOLINACH RZEK I POTOKÓW

WS — WÓD POWIERZCHNIOWYCH

KA — AUTOSTRADY A1 WRAZ Z WĘZŁEM "GORZYCE"

K — KOMUNIKACJI DROGOWEJ

IT — INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

R — ROLNY WYŁĄCZONY Z MOŻLIWOŚCI ZABUDOWY NIEROLNICZEJ

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

STREFA TECHNOLOGICZNA OD ISTNIEJĄCEJ I PLANOWANEJ LINII ELEKTROENERGETYCZNEJ 400 KV

STREFA TECHNICZNA OD LINII ŚREDNIEGO NAPIĘCIA 20 KV

STREFA KONTROLOWANA OD GAZOCIĄGU WYSOKIEGO CIŚNIENIA

UJĘCIE WODY POWIERZCHNIOWEJ

PUNKT SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH

LOKALIZACJA STACJI BAZOWYCH TELEFONII KOMÓRKOWEJ

LOKALIZACJA STACJI REDUKCYJNO-POMIAROWEJ GAZU

6. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Zgodnie z *Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+*[31] Godów jest ośrodkiem lokalnym położonym w obszarze wiejskim. Gmina znajduje się na styku powiązań Metropolii Górnośląskiej z Aglomeracją Ostrawską (poprzez Aglomerację Rybnicką) oraz rozwijania i integrowania systemów transportu publicznego w obrębie Aglomeracji Rybnickiej (w powiązaniu z obszarami funkcjonalnymi i lokalnymi ośrodkami). Dzięki swojej lokalizacji Godów pozostaje pod silnym wpływem społeczno-gospodarczym obszaru funkcjonalnego, do którego należy Jastrzębie-Zdrój. Ponadto gmina wpisuje się obszar funkcjonalny szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej tj. obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi, obszar funkcjonalny kształtowania potencjału rozwojowego tj. obszar ochrony krajobrazów kulturowych oraz obszar udokumentowanych złóż kopalin, a także obszar funkcjonalny wymagający rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej tj. obszar przygraniczny.

Analiza obecnego stanu zagospodarowania przestrzennego gminy pozwala na określenie jego charakterystycznych aspektów:

- układ terenów zurbanizowanych tworzy 5 skupisk (sołectw) z ukształtowaną zabudową zwartą centralnie z tendencją rozwojową na obrzeżach;
- postępujące stopniowe łączenie się zabudowy wydzielonych przestrzennie sołectw związane z rozbudową infrastruktury drogowej oraz przekształceniem przeznaczenia terenów w Planie Zagospodarowania Przestrzennego:
    - Skrzyszowa z Godowem wzdłuż głównej drogi gminy;
    - Godowa z Gołkowicami, także wzdłuż osi istniejącej drogi zbiorczej;
    - Gołkowic ze Skrbeńskiem;
- sołectwo Krostoszowice odcięte od układu przestrzennego gminy w wyniku budowy autostrady A1;
- obszary leśne gminy występujące w bardzo dużym rozproszeniu, przy czym największe kompleksy występują w Krostoszowicach, na południe od Skrzyszowa i na północny-wschód od Gołkowic;
- największe kompleksy terenów rolnych występują w otoczeniu zabudowy sołectwa Łaziska, pozostałe tereny rolne występują na niedużych areałach pomiędzy zabudową mieszkaniową;
- tereny usługowe koncentrują się w centralnych rejonach poszczególnych sołectw;
- na terenach nie zrealizowanej kopalni węgla kamiennego „Gołkowice" lokalizują swoją działalność przedsiębiorstwa produkcyjne i firmy funkcjonujące w ramach Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.;
- w północnej części gminy, po południowej stronie autostrady A1, występuje znaczny obszar nieużytków poprzemysłowych z możliwością zlokalizowania na nim obiektów związanych z rozwojem gminy.

Przestrzeń gminy nie tworzy harmonijnej całości, co wynika ze zróżnicowania poszczególnych sołectw pod kątem zajmowanego obszaru i struktury zabudowy, a także z uwagi na rozproszenie zabudowy powodującej zacieranie granic pomiędzy terenami zurbanizowanymi a terenami użytkowanymi przyrodniczo. Zaszłości historyczne i własnościowe skutkowały rozwojem zabudowy w sposób niefunkcjonalny z wykorzystaniem nienormatywnych dojazdów realizowanych w dużej części na zasadzie służebności drogowych. Tereny przestrzeni publicznej nie tworzyły czytelnego systemu zarówno w układzie ogólnym, jak i poszczególnych sołectw.

Uwzględniając powyższe aspekty oraz zastaną infrastrukturę techniczną w szczególności w zakresie zaopatrzenia w wodę, gaz, energię elektryczną, odprowadzania ścieków czy komunikację drogową,

[31] *Plan Zagospodarowania Województwa Śląskiego 2020+*, Biuro ds. Planowania Przestrzennego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Katowice, 29 sierpnia 2016, 141 s.

przyjęto założenia do kształtowania przestrzeni poprzez wyznaczenie granic pomiędzy terenami rozwoju zabudowy oraz terenami chronionymi przed zabudową, wyznaczenie rejonów, na których zabudowa powinna być poddana procesowi scalania nieruchomości, zwiększenie liczby dróg spełniających parametry dróg publicznych klasy „dojazdowej" oraz określenie w przestrzeni poszczególnych sołectw terenów przestrzeni publicznej.
Aktualność zachowują założenia zakładające wzmocnienie i zachowanie ciągłości środowiska zieleni wysokiej, zielenie łęgowej na obszarach dolin rzek i potoków oraz ochrona terenów rolnych gminy przed zabudową. To samo dotyczy obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia tego zjawiska jest duże i średnie oraz do granic obszarów, na których prawdopodobieństwo powodzi jest niskie. Niezbędne jest także uwzględnienie w polityce lokalizacyjnej uciążliwości, jakie wynikają z funkcjonowania autostrady A1, zachowanie relacji funkcjonalno-przestrzennych i wartości środowiska. Należy także uwzględnić lokalizację węzła autostrady A1 w Łaziskach dla utworzenia obszarów i stref różnych działalności gospodarczych oraz umożliwienie rozwoju trenów mieszkaniowych o niskiej intensywności w granicy jednostki osadniczej.
Biorąc pod uwagę zakres strategii oraz zdefiniowane w niej cele strategiczne, a także zapisy zawarte w istniejących dokumentach związanych z planowaniem i kształtowania polityki przestrzennej gminy, do kluczowych rekomendacji należy:

- powstrzymanie procesów urbanizacyjnych na obszarach o wysokich wartościach przyrodniczych
- ochrona dolin rzek i potoków przed zabudową mieszkaniową;
- znaczne ograniczenie urbanizacji na terenach rolnych i w obrębie enklaw leśnych;
- ograniczenia możliwości lokalizacji nowej zabudowy na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi;
- krystalizacja obecnego układu osadniczego i wykorzystania terenów już zainwestowanych
- rozwój obszarów terenów zielonych;
- niwelacja odcięcia przerwania ciągłości funkcjonalno-przestrzennego przez autostradę A1;
- ograniczenia możliwości lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej w obszarach narażonych na ryzyko zwiększonej emisji hałasu i zanieczyszczeń przy autostradzie A1;
- przeciwdziałanie fragmentaryzacji funkcji rolniczych i przyrodniczych w wyniku zajmowania terenu na cele techniczne co jest efektem braku zwartej zabudowy.

Jednocześnie należy monitorować wpływ na cele strategiczne dużych inwestycji, takich jak: Droga Główna Południowa, budowa linii kolejowej do Centralnego Portu Komunikacyjnego oraz budowa linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia.

7. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Obszary strategicznej interwencji (OSI) diagnozowane na różnych poziomach polityki rozwoju odznaczają się szczególnymi warunkami społecznymi, gospodarczymi czy przestrzennymi lub też powiązaniami funkcjonalnymi, występującymi aktualnie lub potencjalnie. Warunki te mogą mieć charakter negatywny (bariery rozwojowe) lub pozytywny (szanse/potencjały rozwojowe). W *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*[32] na poziomie krajowym wyodrębniono Obszary Strategicznej Interwencji:

- obszary zagrożone trwałą marginalizacją;
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze;
- wschodnia Polska,
- województwo śląskie.

Oddziaływanie na dwa z czterech krajowych OSI będzie wpływało na sytuację gminy Godów. Skierowane do województwa śląskiego interwencje w celu przyspieszenia zmian profilu gospodarczego i łagodzenia skutków transformacji górniczej mogą mieć istotne znaczenie z punktu widzenia procesu przekształceń Godowa w kierunku gminy neutralnej dla klimatu. Powiązanie funkcjonalne z miastem tracącym funkcje społeczno-gospodarcze – Jastrzębiem-Zdrojem zapewnia oddziaływanie pośrednie wdrażanych narzędzi zaradczych skierowanych do tego samorządu. Zakres powyższych OSI wymusza szerokie spojrzenie na sytuację gminy Godów, jej powiązań funkcjonalnych oraz współpracy partnerskiej na poziomie ponadlokalnym.

Przeniesienie zagadnień problemowych na poziom regionalny znalazło odzwierciedlenie w systematyce OSI regionalnych. W *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030". Zielone Śląskie*[33] na poziomie regionalnym wskazano OSI w ujęciu funkcjonalnym, tworzone przez tzw. subregiony (obszary zorganizowane wokół ośrodków węzłowych o zidentyfikowanych powiązaniach gospodarczych i społecznych) oraz w ujęciu tematycznym, które wskazują na terytoria o ściśle określonych problemach lub potencjałach rozwojowych, dla których powinno być dedykowane wsparcie tematyczne. Jak wskazano w *Projekcie Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030*[34], wymienione typy OSI są wzajemnie powiązane, wobec czego wsparcie subregionów będzie realizowane w sposób horyzontalny, wykorzystując ustalenia OSI w ujęciu tematycznym.

W ramach tematycznych OSI Godów wpisuje się zwłaszcza w kategorię gmin będących w transformacji górniczej z problemami społecznymi i przestrzennymi oraz w kategorię gmin z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza w drugim obszarze problemowym (przekroczenia dwóch dowolnych wskaźników). Ponadto Godów należy do kategorii obszarów cennych przyrodniczo, gdzie jednak wspomniane OSI z uwagi na rangę walorów (niskie lub brak), odgrywa w przypadku gminy drugorzędną rolę. Trzeba również zaznaczyć, że dzięki powiązaniu funkcjonalnemu z Jastrzębiem-Zdrojem wskazanym w dwóch innych OSI tj. gmin tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz ośrodki wzrostu, podejmowane pośrednio interwencje i przemiany będą wpływały również na sytuację Godowa. Obszary problemowe/rozwojowe odnoszące się do gminy (wprost lub poprzez powiązania funkcjonalne), znajdują swoje odzwierciedlenie w modelu jej struktury funkcjonalno-przestrzennej (ryc. 29). Ponadto w tab. 30 wskazano, jak kierunki działań dedykowane określonym OSI zdefiniowanym w *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030"*, realizowane są w ramach celów strategicznych i kierunków działań *Strategii rozwoju gminy Godów do roku 2027*.

[32] *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*, Warszawa, wrzesień 2019, 123 s.

[33] *Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030". Zielone Śląskie*, Departament Rozwoju Regionalnego Referat Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Katowice, październik 2020, 200 s.

[34] *Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030 – projekt*, Departament Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Katowice, czerwiec 2021, 57 s.

Tab. 30. Kierunki działań dedykowane określonym OSI zdefiniowanym w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030". Zielone Śląskie, realizowane w ramach celów strategicznych i kierunków działań Strategii rozwoju gminy Godów do roku 2027

Strategia rozwoju gminy Godów do roku 2027*		Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030". Zielone Śląskie
		OSI – obszary cenne przyrodniczo
		CS A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej
CS 2, 4	→	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne
CS 2, 4	→	Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej
		CS B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca
CS 1, 2, 4	→	Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców
		CS C: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym
CS 3	→	Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
CS 3	→	Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy.
CS 3	→	Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych.
CS 1, 3	→	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
CS 3	→	Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
CS 3, 4	→	Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
CS 2, 3	→	Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
		CS D: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni
CS 1, 2, 3, 4	→	Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną.
CS 1, 2, 4	→	Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
CS 1, 2, 4	→	Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki" regionu.
		OSI – ośrodki wzrostu
		CS A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej
CS 4	→	Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego.
CS 1, 4	→	Dywersyfikacja struktury gospodarczej i rozwój gospodarki 4.0, w tym wsparcie procesów automatyzacji, uelastycznienia i digitalizacji produkcji przedsiębiorstw oraz wzmocnienie kompetencji aktualnych i przyszłych kadr przemysłu.
CS 4	→	Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci.
CS 4	→	Promocja i wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego.
CS 2, 4	→	Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych.
CS 2, 4	→	Rozwój i aktywizacja oraz przyciąganie zasobów ludzkich w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych.
CS 2, 4	→	Wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących firm, w tym start-upów, opartych na potencjałach regionu oraz wykorzystujących technologie rozwijane w regionie, w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych.
		CS C: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym
CS 2, 3, 4	→	Poprawa powiązań transportowych poprzez ich przywrócenie, rozbudowę, modernizację i zarządzanie infrastrukturą wzmacniającą dostępność i spójność regionu, w tym w zakresie dróg, linii kolejowych, szlaków wodnych oraz dróg rowerowych, a także wsparcie działań na rzecz wzrostu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.
CS 3	→	Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
CS 2, 4	→	Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów poprzemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne.
CS 1, 2, 3, 4	→	Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic.

CS 3	→	Adaptacja terenów miejskich i wiejskich do zmian klimatu, w tym wsparcie opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zintegrowanych miejskich ekosystemów.
CS 3	→	Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
CS 2, 3, 4	→	Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
		CS D: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni
CS 1, 2, 3, 4	→	Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną.
CS 1, 2	→	Organizacja flagowych wydarzeń biznesowych, naukowych, sportowych, kulturalnych promujących województwo i wykorzystujących unikatowe atuty regionu.
CS 1, 2	→	Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki" regionu.
		OSI – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze
		CS A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej
CS 4	→	Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskie Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego.
CS 4	→	Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.
CS 4	→	Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci.
CS 4	→	Wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących firm, w tym start-upów, opartych na potencjałach regionu oraz wykorzystujących technologie rozwijane w regionie, w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych.
CS 1, 2, 4	→	Wsparcie tworzenia i rozwój MŚP (szczególnie start-upów), w tym podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników, jakości usług otoczenia biznesu oraz promocja produktów lokalnych i tradycyjnych, wspieranie wdrażania technologii cyfrowych.
CS 2, 4	→	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.
CS 2, 4	→	Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.
		CS B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca
CS 1	→	Podnoszenie kwalifikacji kadr i dostosowanie do aktualnych potrzeb systemu pomocy społecznej.
CS 1	→	Podnoszenie dostępu do usług wspierających funkcjonowanie rodziny, w tym opieki wytchnieniowej nad osobami zależnymi.
CS 1, 2, 3, 4	→	Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
CS 1, 2, 3, 4	→	Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym zapewniającą dostępność urbanistyczno-architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami.
CS 1, 2, 3, 4	→	Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym zapewniającą dostępność urbanistyczno-architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami.
CS 1	→	Promocja i wsparcie podmiotów ekonomii społecznej.
CS 1	→	Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
CS 1, 4	→	Wsparcie przekwalifikowania zawodowego i nabywania nowych kompetencji przez osoby objęte procesem transformacji gospodarczej.
CS 1, 4	→	Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kształcenia ustawicznego oraz promocja uczenia się przez całe życie.
		CS C: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym
CS 3	→	Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
CS 1, 2, 3, 4	→	Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic.
CS 3	→	Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
CS 2, 3, 4	→	Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
CS 4	→	Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów poprzemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne.
		CS D: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni
CS 1, 2, 3, 4	→	Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
CS 4	→	Budowanie trwałych partnerstw wewnątrzregionalnych i międzysektorowych.

CS 1, 2, 3, 4	→	Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną.
CS 1, 2, 3, 4	→	Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym.
		OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza
		CS A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej
CS 4	→	Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych.
CS 4	→	Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.
		CS B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca
CS 1, 2, 3, 4	→	Aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych.
CS 1, 2, 3, 4	→	Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.
		CS C: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym
CS 3	→	Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
CS 3	→	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
CS 3	→	Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
CS 3	→	Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
CS 2, 3, 4	→	Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
CS 3	→	Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
		CS D: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni
CS 3, 4	→	Rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju.
		OSI – gminy w transformacji górniczej
		CS A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej
CS 4	→	Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego.
CS 4	→	Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.
CS 1, 4	→	Dywersyfikacja struktury gospodarczej i rozwój gospodarki 4.0, w tym wsparcie procesów automatyzacji, uelastycznienia i digitalizacji produkcji przedsiębiorstw oraz wzmocnienie kompetencji aktualnych i przyszłych kadr przemysłu.
CS 4	→	Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci.
CS 4	→	Promocja i wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego.
CS 1, 2, 4	→	Wsparcie tworzenia i rozwój MŚP (szczególnie start-upów), w tym podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników, jakości usług otoczenia biznesu oraz promocja produktów lokalnych i tradycyjnych, wspieranie wdrażania technologii cyfrowych.
CS 2, 4	→	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.
CS 2, 4	→	Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.
		CS B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca
CS 1, 2, 3, 4	→	Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
CS 1, 2, 3, 4	→	Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym zapewniającą dostępność urbanistyczno-architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami.
CS 1	→	Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
CS 1, 4	→	Wsparcie przekwalifikowania zawodowego i nabywania nowych kompetencji przez osoby objęte procesem transformacji gospodarczej.
CS 1, 4	→	Wzmocnienie kształcenia kluczowych umiejętności i kompetencji uczniów z uwzględnieniem umiejętności emocjonalnych oraz psychospołecznych, niezbędnych do funkcjonowania w dorosłym życiu oraz swobodnego poruszania się na rynku pracy.
CS 1, 4	→	Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kształcenia ustawicznego oraz promocja uczenia się przez całe życie.
		CS C: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym
CS 3	→	Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
CS 4	→	Przeciwdziałanie skutkom i ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji górniczej na środowisko, w tym na tkankę miejską.

CS 3	→	Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
CS 2, 4	→	Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów poprzemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne.
CS 1, 2, 3, 4	→	Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic.
CS 3	→	Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
CS 2, 3, 4	→	Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
		CS D: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni
CS 1, 2, 3, 4	→	Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
CS 1, 2, 3, 4	→	Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym.

*** kierunki działań w ramach poszczególnych celów strategicznych**

CS 1. Godów gminą społecznie wrażliwą:

Inwestycje dotyczące zaplecza społeczno-edukacyjnego, w tym obiektów kubaturowych i małej architektury.

- Wdrożenie projektów atrakcyjnego nauczania wraz z zapewnieniem zaplecza dla nowoczesnej edukacji.
- Organizacja procesu aktywizacji zawodowej dostosowanego do aktualnych trendów gospodarczych.
- Wdrożenie projektów mających na celu łagodzenie skutków obciążenia psychologicznego w wyniku pandemii oraz obciążeń cywilizacyjnych.
- Akcje skupione na wykorzystaniu potencjału narzędzi cyfrowych w edukacji i życiu codziennym.
- Organizacja międzypokoleniowych akcji edukacyjnych i wydarzeń integracyjnych.
- Organizacja wsparcia dla osób o szczególnych potrzebach.
- Projekty integrujące mieszkańców z wykorzystaniem różnorodności potencjałów mieszkańców.
- Organizacja akcji edukacyjnych/zapobiegawczych z zakresu bezpieczeństwa**.**

CS 2. Godów gminą społecznie aktywną, wykorzystującą do rozwoju potencjał i zaangażowanie mieszkańców:

- Organizacja kulturalnych oraz sportowych akcji integrujących społeczność lokalną.
- Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych (w tym szlaków) w oparciu o bogactwo kulturowe, walory przyrodnicze, historię i specyfikę gminy.
- Prowadzenie kampanii promocyjnych, w tym w ramach marek turystycznych.
- Realizacja inwestycji pełniących funkcję koła zamachowego dla rozwoju turystyki.
- Stworzenie transgranicznego bezobsługowego punktu informacji turystycznej.
- Wykonanie inwestycji w zakresie sieci miejsc czasu wolnego.
- Stworzenie miejsca edukacji regionalnej z naciskiem na wykorzystanie nowoczesnych technologii.
- Wprowadzenie rozwiązań z zakresu upowszechniania i ochrony dziedzictwa kulturowego oraz wzmacnianie tożsamości lokalnej i regionalnej.
- Wprowadzenie cyfrowych rozwiązań do przedsięwzięć dotyczących czasu wolnego.
- Doposażenie, budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury czasu wolnego i turystyki.
- Rewitalizacja, poprawa dostępności oraz adaptacja terenów na rzecz rozwoju rekreacji, sportu i turystyki.

CS 3. Godów gminą zapewniającą zieloną przyszłość dla nowych pokoleń:

- Programy wsparcia dla mieszkańców w walce z niską emisją oraz gospodarką odpadami itp.
- Kompleksowe termomodernizacje obiektów użyteczności publicznej wraz z poprawą efektywności energetycznej.
- Wprowadzenie rozwiązań ograniczających zużycie zasobów w sektorze publicznym, w tym montaż instalacji odnawialnych źródeł energii oraz energooszczędnego oświetlenia i ograniczających zużycie wody.
- Stworzenie infrastruktury i przestrzeni edukacji ekologicznej oraz miejsc rekreacji ukierunkowanych na celebrowanie przyrody.
- Organizacja akcji edukacyjnych dla dzieci i dorosłych.
- Akcje i inwestycje kształtujące nawyki mieszkańców (kompostowanie, oszczędność wody, recykling, współdzielenie, transport rowerowy, transport elektryczny itp.).
- Organizacja sprawnego systemu reagowania służb ratowniczych.
- Rozbudowa infrastruktury oraz wsparcie dla mieszkańców realizujących ekologiczne rozwiązania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

CS 4. Godów gminą zrównoważonej gospodarki, wykorzystującą potencjał rozwojowy transformacji i wspierającą przedsiębiorczość:

- Współpraca Gmin Godów, Mszana, Świerklany i Miasta Jastrzębie-Zdrój oraz KSSE, SRK i JSW w ramach partnerskiego projektu transformacji gospodarki.
- Wspólna strategia działań z gminami Mszana, Marklowice, Świerklany, Gaszowice, Lyski oraz Miastem Rybnik, Pszów, Rydułtowy i Radlin w zakresie przeciwdziałania społeczno-gospodarczym skutkom procesu wygaszania kopalń w Subregionie Zachodnim Województwa Śląskiego.
- Edukacja przedsiębiorczości oraz świadome planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej.
- Horyzontalne działania wspierające przedsiębiorczość.
- Rozwój Żelaznego Szlaku Rowerowego, infrastruktury turystycznej i kierunku „slow tourism" jako koła zamachowego dla rozwoju przemysłu czasu wolnego.
- Wsparcie sektora ekobiznesu.
- Poprawa rozwiązań komunikacyjnych, w tym budowa i remont infrastruktury drogowej.

Źródło: Opracowanie własne

8. SYSTEM WDRAŻANIA, FINANSOWANIE I WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Głównym podmiotem wdrażającym strategię będzie samorząd gminy wraz z właściwymi organami, jednostkami organizacyjnymi oraz podmiotami zależnymi. Niemniej jednak charakter niektórych celów i sposobów ich osiągania będzie wymagał współpracy w budowaniu mechanizmów opartych na partnerstwie międzysektorowym. Zestawienie działań objętych systemem wdrażania strategii wraz z przyporządkowaniem im poszczególnych organów, jednostek/organizacji i pozostałych interesariuszy przedstawiono w tab. 31).

Tab. 31. System wdrażania strategii

Działanie	Organ, jednostki/organizacja, pozostali interesariusze					
	RG	W/ ZW	UG	M	OP	B
Przygotowanie projektu strategii	X	X	X	X	X	X
Nawiązanie współpracy z partnerami w celu realizacji działań i projektów, które wymagają włączenia pozostałych interesariuszy		X	X			
Opracowanie programów, w ramach których będą realizowane założenia strategiczne			X			
Zatwierdzanie oraz zapewnienie środków finansowych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań	X		X			
Zabezpieczenie środków w budżecie gminy na realizację zadań wynikających z celów strategicznych i kierunków działań	X	X	X			
Opracowanie wniosków na pozyskanie dofinansowania zewnętrznego w celu realizacji projektów wynikających z założeń strategii		X	X			
Nadzorowanie realizacji projektów, opracowanie dokumentacji sprawozdawczo-rozliczeniowej			X			

Legenda:
RG – Rada Gminy, W/ZW – Wójt/Zastępca Wójta, UG – Urząd Gminy i jego jednostki organizacyjne, M – mieszkańcy, OP – organizacje pozarządowe, B – biznes

Źródło: Opracowanie własne

W celu prowadzenia efektywnej i skutecznej realizacji polityki rozwoju, gmina powinna wykorzystywać wszystkie dostępne źródła finansowania. Do tego typu instrumentów wsparcia będą należały przede wszystkim:

- środki z budżetu gminy;
- środki z budżetu Samorządu Województwa Śląskiego;
- środki z budżetu państwa, w tym w ramach Polskiego Ładu;
- środki z budżetu Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych czy Funduszy Sprawiedliwej Transformacji;
- środki z funduszy celowych w ramach Narodowego Funduszu Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej;
- inne środki publiczne;
- środki pochodzące od innych podmiotów realizujących działania i projekty wpisujące się w strategię, w tym środki prywatne.

Uwzględniając cele strategiczne, planowane rezultaty oraz zakładane wskaźniki ujęte w strategii, należy wskazać dokumenty o charakterze wykonawczym, które będą się w nią wpisywały i stanowiły jej uszczegółowienie. Do dokumentów tych będą należały dokumenty planistyczne, programy, strategie, prognozy i inne opracowania, wśród których można wymienić między innymi:

- Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Godów na lata 2020-2025;
- Program Opieki nad Zabytkami na terenie Gminy Godów na lata 2020-2023;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Godów na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2024;
- Program usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy Godów na lata 2018-2032;
- Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Godów na lata 2017-2026.

Ramy finansowe i poziom wydatków samorządu gminnego będą uzależnione od wielu czynników, w tym od poziomu dochodów gminy oraz zakresu zadań, które na niej ciążącą. Przyjmując stały wzrost poziomu wydatków na poziomie średniej z ostatnich 10 lat można przyjąć, że ramy finansowe zaangażowania samorządu w realizację strategii w perspektywie do 2027 roku wyniosą ponad 74,58 mln zł (ryc. 30).

Ryc. 30. Szacowany poziom wydatków w ramach budżetu gminy Godów do 2027 roku [w mln zł]

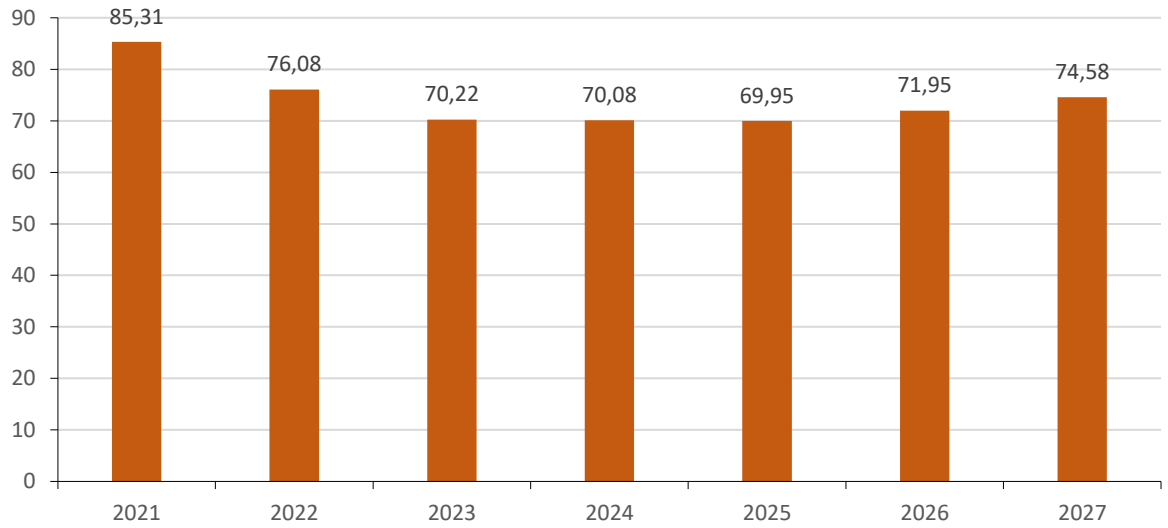

Źródło: Opracowanie własne

Potencjalnym źródłem finansowania projektów służących osiąganiu celów strategicznych są również środki z budżetu Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych, a zwłaszcza Funduszy Sprawiedliwej Transformacji. Zgodnie z *Projektem Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030***,** gmina Godów została objęta wsparciem z użyciem instrumentów związanych z procesem transformacji społeczno-przestrzennej.

Do kluczowych mechanizmów realizacji strategii, które są oparte na finansowaniu i montażu środków pochodzących z różnych źródeł, należy również zaliczyć wymienione w dokumentach krajowych nowe instrumenty krajowej polityki regionalnej, w tym między innymi porozumienia terytorialne zawierane pomiędzy samorządem gminnym a stroną rządową i/lub samorządem województwa i/lub innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Istotnym mechanizmem realizacji działań prorozwojowych może być przygotowanie i realizacja projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego jako istotnego modelu finansowania różnego typu przedsięwzięć o charakterze strategicznym, w oparciu o montaż środków publicznych pochodzących z budżetu gminy oraz środków pochodzących od inwestorów prywatnych.

9. MONITORING I EWALUACJA

W celu zagwarantowania właściwego mechanizmu zarządzania i realizacji strategii niezbędne jest podejmowanie działań związanych z jej monitorowaniem i ewaluacją. System monitorowania będzie prowadzony corocznie i będzie wpisywał się w określony ustawowo (Art. 28 aa Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym) proces tworzenia raportu o stanie gminy. Procedura ta pozwoli na uzyskanie kompleksowej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji. Monitoring będzie obejmował katalog wskaźników zdefiniowanych w dokumencie strategicznym. Wynikiem tego procesu będzie przygotowanie zestawienia wskaźników dla oczekiwanych rezultatów, które wpisują się w każdy z celów strategicznych zapisanych w strategii (tab. 32).
Zakłada się przeprowadzenie dwóch ewaluacji w trakcie okresu obowiązywania strategii – mid-term w 2024 roku oraz ex-post w 2027 roku. Na tej podstawie zostanie przygotowane sprawozdanie zawierające poziom realizacji celów strategicznych oraz kierunków działań. Raporty ewaluacyjne będą zaprezentowane Radzie Gminy wraz z rekomendacjami ewentualnych korekt, aktualizacji lub uzupełnień.

Tab. 32. Rezultaty i wskaźniki monitorowania

Nazwa celu strategicznego	Oczekiwane rezultaty	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa (2020)	Oczekiwany rezultat (2027)	Źródło danych
CS 1. Godów gminą społecznie wrażliwą	Nowa i zmodernizowana infrastruktura szkolna i przedszkolna	Wydatki majątkowe inwestycyjne w rozdziale 801 – [w zł]	7 593 878,82	↑	UG
	Nowoczesne obiekty na potrzeby wychowania fizycznego i rozwoju dzieci	Liczba sal gimnastycznych i boisk	15	↑	UG
	Dostateczna liczba miejsc w żłobkach	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	0	↑	GUS
	Wzrost dostępności infrastruktury na terenie gminy dla wszystkich grup społecznych z uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	Obiekty przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych	4	↑	GUS
	Wysoki poziom nowoczesnego kształcenia dzieci wraz z programem aktywizacji oraz rozwoju świadomych wyborów zawodowych	Liczba absolwentów szkół podstawowych	146	↑	GUS
	Dostępna pomoc psychologiczna dla mieszkańców w każdej grupie wiekowej	Liczba miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej łącznie z filiami	93	↑	GUS
	Technika cyfrowa jako powszechne narzędzie wspierające mieszkańców oraz pozwalające na rozwój osobisty i zawodowy	Akcje nakierowane na zwiększenie kompetencji cyfrowych	0	↑	UG
	Wzrost znaczenia więzi międzypokoleniowych oraz aktywności rodzin i seniorów	Członkowie kół / klubów / sekcji seniora/Uniwersytetu Trzeciego Wieku	60	↑	GUS
	Dostępność programów wsparcia z zakresu pomocy społecznej, psychologicznej, pedagogicznej oraz rozwoju osobistego	Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku – ogółem [w tys.]	2 980	↑	GUS
	Bogaty program działań obejmujący festiwale, kiermasze, imprezy, warsztaty, wystawy, koncerty, rozgrywki	Liczba imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	82	↑	GUS

CS2. Godów gminą społecznie aktywną, wykorzystującą do rozwoju potencjał i zaangażowanie mieszkańców	ligowe, mecze, biegi, rajdy, propagowanie niszowych dyscyplin sportowych itp.				
	Unikatowe i atrakcyjne przestrzenie aktywizujące mieszkańców	Liczba placów zabaw, siłowni zewnętrznych oraz punktów rekreacji	49	↑	UG
	Zintegrowana społeczność bogata w talenty i możliwości	Liczba grup artystycznych ogółem	12	↑	GUS
	Rosnąca atrakcyjność turystyczna gminy i wzrost liczby turystów	Liczba turystów podróżujących Żelaznym Szlakiem Rowerowym	155634	↑	UG (paski indukcyjne)
	Społeczność świadoma swej tożsamości kulturowej i tradycji	Członkowie grup folklorystycznych (ludowych, pieśni i tańca, kapeli)	61	↑	GUS
	Atrakcyjne rozwiązania technologiczne i nowoczesne rozwiązania infrastrukturalne zwiększające dostępność do kultury, sportu i turystyki	Liczba komputerów podłączonych do Internetu, dostępnych dla czytelników bibliotek	13	↑	GUS
	Flagowe wydarzenia cykliczne	Liczba imprez turystycznych i sportowo -rekreacyjnych	2	↑	GUS
	Sieć sztandarowych atrakcji turystycznych	Liczba gminnych produktów turystycznych w ofercie Śląskiej Organizacji Turystycznej	1	↑	SLASKIE.travel
	Dostępne kompleksowe zaplecze dla turystów z bazą noclegową i gastronomiczną	Liczba obiektów noclegowych	3	↑	GUS/ Ewidencja innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie
	Ugruntowany system propagowania dziedzictwa kulturowego i regionalnego	Liczba centrów, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic	5	↑	GUS
CS 3. Godów gminą zapewniającą zieloną przyszłość dla nowych pokoleń	Czyste powietrze – osiągnięcie założeń określonych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej	Stężenie pyłu zawieszonego PM 10 – średnia roczna [w ug/m^3]	31,2	↓	GIOS
	Zmniejszenie zużycia energii i innych zasobów w jednostkach organizacyjnych gminy oraz w przestrzeni publicznej	Liczba instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej	4	↑	PGN
	Przyroda i ekologia jako istotne elementy determinujące funkcjonowanie społeczności na co dzień	Średnie zapotrzebowanie na energię elektryczną w gospodarstwie domowym [kWh/szt. rok]	3 371,87	↓	PGN
	Rekreacja i turystyka z poszanowaniem środowiska naturalnego	Liczba infrastruktury rekreacyjno-turystycznej	17	↑	UG
	Skuteczny system reagowania na zagrożenia wynikające z nadzwyczajnych stanów pogodowych	Wydatki majątkowe ogółem w dziale 754 [w zł]	66 503,00	↑	UG
	Oszczędne gospodarowanie wodą w sektorze prywatnym i publicznym	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku ogółem [w dam^3]	402,8	↓	GUS
	Ograniczenie ilości odpadów i zwiększenie poziomu ich segregacji	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [w %]	62,4%	↑	GUS
	Zwiększeni jakości i wydajności gospodarki wodnościekowej, zachowanie czystości gleb i stanu środowiska	Korzystający z kanalizacji [w % ogółu ludności]	56,9	↑	GUS

CS 4. Godów gminą zrównoważonej gospodarki, wykorzystującą potencjał rozwojowy transformacji i wspierającą przedsiębiorczość	Przygotowana do inwestycji oferta inwestycyjna	Powierzchnia terenów opublikowanych Generatorze Ofert Inwestycyjnych w ha	21	↑	PAIH
	Wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych	Podmioty nowo zarejestrowanych wg grup sekcji PKD 2007 ogółem	70	↑	GUS
	Mieszkańcy wyposażeni w kompetencje i umiejętności dostosowane do potrzeb rynku	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem [w %]	3,8	↓	GUS
	Uczniowie świadomi poszukiwanych na rynku pracy kwalifikacji, gotowi do podjęcia odpowiedzialnych wyborów edukacyjnych i zawodowych	Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w gminie Godów – arkusz standardowy [średnia w %]	54,29	↑	OKE Jaworzno
	Wzmocnienie pozycji gospodarczej lokalnych firm, w tym ich internacjonalizacja	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego razem	6	↑	GUS
	Wzrost liczby podmiotów sektora przemysłu czasu wolnego	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej wg sekcji R PKD 2007	13	↑	GUS
	Rozwój sektora ekobiznesu	Wzrost liczby akcji nakierowanych na promocję sektora ekobiznesu	0	↑	UG
	Dobrej jakości infrastruktura drogowa i mobilne społeczeństwo	Wydatki w rozdziale 60016 – drogi publiczne gminne [w zł]	2403642,44	↑	GUS

Źródło: Opracowanie własne

10. SPÓJNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI

Strategia rozwoju gminy Godów do roku 2027 jest zgodna z następującymi kluczowymi krajowymi i regionalnymi dokumentami:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategią Rozwoju Województwa „Śląskie 2030".

W przypadku Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) dokument odnosi się do następujących celów szczegółowych:

- Celu szczegółowego I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość;
- Celu szczegółowego II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;
- Celu szczegółowego III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu.

W kontekście Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 dokument odwołuje się do następujących celów głównych:

- Celu głównego I – Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Celu głównego II – Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Celu głównego III – Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Jeżeli chodzi natomiast o Strategię Rozwoju Województwa „Śląskie 2030", dokument jest komplementarny do następujących celów strategicznych:

- Celu strategicznego A – Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej;
- Celu strategicznego B – Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca;
- Celu strategicznego C – Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni;
- Celu strategicznego D – Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym.

Ponadto *Strategia rozwoju gminy Godów do roku 2027* jest zgodna ze Strategią Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2015-2025 oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Godów. W przypadku Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2015-2025 dokument odnosi się do następujących celów strategicznych, które zostały w niej zdefiniowane:

- Celu strategicznego C1 – Rozwój potencjału gospodarczego powiatu;
- Celu strategicznego C2 – Wysoka atrakcyjność zamieszkania w powiecie;
- Celu strategicznego C3 – Rozwój infrastruktury funkcjonalnej i efektywności świadczonych usług;
- Celu strategicznego C4 – Integracja wewnętrzna powiatu i rozwój partnerskiej współpracy.

W przypadku Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Godów dokument nawiązuje do następujących celów strategicznych:

- C1 – Wzmocnienie i zachowanie ciągłości środowiska zieleni wysokiej, zieleni łęgowej na obszarach dolin rzek i potoków oraz ochrona terenów rolnych gminy przed zabudową;
- C2 – Uwzględnienie w polityce lokalizacyjnej uciążliwości jakie wynikają z funkcjonowania autostrady A1, zachowanie relacji funkcjonalno-przestrzennych i wartości środowiska;
- C3 – Wykorzystanie lokalizacji węzła autostradowego „Gorzyce" i Miejsca Obsługi Podróżnych (MOP III „Mszana – Południe") na autostradzie A1 dla utworzenia obszarów i stref różnych działalności gospodarczych oraz umożliwienie rozwoju terenów mieszkaniowych o niskiej intensywności w obszarach urbanizacji gminy.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1. Kluczowe działania

Cel strategiczny 1. Godów gminą społecznie wrażliwą:

1. Wysoka jakość edukacji – budowa i modernizacja infrastruktury szkolnej, przedszkolnej i żłobkowej.
2. Sport i zdrowie – budowa oraz modernizacja bazy sportowej.
3. Aktywizacja społeczności lokalnej – zapewnienie infrastruktury czasu wolnego.
4. Centrum Integracji Społecznej jako platforma wsparcia lokalnego.
5. Mediacje jako sposób rozwiązywania konfliktów – alternatywa dla kłótni i sporów sądowych.

Cel strategiczny 2. Godów gminą społecznie aktywną i zaangażowaną społecznie:

1. Stworzenie izby regionalnej jako narzędzia upowszechniania i ochrony dziedzictwa kulturowego.
2. Wykorzystanie bulwarów rzek na potrzeby mieszańców i turystów.
3. Stworzenie strefy rekreacji i edukacji w centrum gminy.
4. Wykorzystanie potencjału terenów poprzemysłowych w Krostoszowicach na potrzeby rozwoju turystyki.
5. Stworzenie centrum informacji o charakterze transgranicznym w Gołkowicach.

Cel strategiczny 3. Godów gminą zapewniającą zieloną przyszłość dla nowych pokoleń:

1. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej – dokument programowy podstawą wdrażania ekologicznych mechanizmów.
2. Program ograniczenia niskiej emisji – wsparcie dotacyjne dla mieszkańców.
   Ekologiczna infrastruktura publiczna – termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz wdrażanie narzędzi zmniejszających emisję budynków.
3. „Edu eko” – nowe formy edukacji ekologicznej: gry terenowe, bezpośrednia obserwacja przyrody i doświadczenia, akcje i wydarzenia.
4. Zaplecze dla bezpieczeństwa – przygotowanie służb na walkę ze skutkami nadzwyczajnych zjawisk pogodowych.

Cel strategiczny 4. Godów gminą zrównoważonej gospodarki, wykorzystującą potencjał rozwojowy transformacji i wspierającą przedsiębiorczość:

1. Kompleksowa transformacja gospodarcza w oparciu o diagnozę Jastrzębskiego Obszaru Funkcjonalnego.
2. Promocja lokalnych ofert i rozwój potencjału gospodarczego – zaplecze dla Żelaznego Szlaku Rowerowego.
3. Gospodarka energetyczna – innowacyjne rozwiązania klastrowe.
   Rozbudowa oraz modernizacja sieci drogowej i infrastruktury towarzyszącej.
4. Wdrażanie mechanizmów zapewniających mobilność mieszkańców – ścieżki rowerowe i punkty przesiadkowe.

Załącznik 2. Zamierzenia, koncepcje i pomysły projektowe

Cel strategiczny 1. Godów gminą społecznie wrażliwą:

1. Żłobek jako wsparcie rodziny.
2. Linopark – poprawa sprawności ruchowej uczniów.
3. Dzienny dom pomocy – opieka dla osób starszych.
4. Nowoczesna edukacja w dobie transformacji.
5. Edukacja regionalna i infrastruktura towarzysząca.
6. „Sportowa i turystyczna baza dydaktyczna" – edukacja w plenerze.
7. „Kreator" – innowacyjne i kreatywne przestrzenie edukacyjne.
8. „Makro szachy – mega zabawa" – plenerowa nauka strategicznego i logicznego myślenia.
9. „EduAkcja" – promocja i nauka języka sąsiada.
10. Pierwsza pomoc „od małego" – szkolenia i akcje edukacyjne.
11. „Borderlands in Europe" – wspólne wyjazdy studyjne.
12. „Wychowanie do współpracy" – kształtowanie nawyków współpracy młodego pokolenia.
13. „Święto sąsiada" – kultura, kulinaria, język.
14. „Poznajmy się" – program wymian szkolnych.
15. Rozwój kompetencji językowych z native speakerami.
16. Wymiana dobrych praktyk w zakresie edukacji.
17. „Skrzydła anioła" – walka z deficytem pomocy psychologicznej dla dzieci i dorosłych.
18. Wzmocnienie kompetencyjne kadr i programy szkoleniowo-rozwojowe.
19. Dostępność obiektów i przestrzeni publicznych dla osób o szczególnych potrzebach.
20. Zmiana tradycyjnych modeli nauczania – doposażenie placówek i wprowadzenie nowych rozwiązań w edukacji.
21. „Praktykowanie uważności" – projekty współpracy sektora pomocy społecznej.
22. Pogłębione diagnozowanie i programy aktywizacji dla seniorów.
23. „Gadu-gadu" – wypracowanie lokalnego modelu komunikacji.
24. „Cyfrowe gesty" – rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców.
25. „Tryb zdalny" – łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych rzeczywistości postpandemicznej.
26. „Aktywny senior – zdrowy senior".
27. Zakodowane – warsztaty kodowania dla dziewczyn – wyrównanie szans.
28. Rozkodowanie mITów – technologia IT bez ściemy.
29. Medytacja w służbie zdrowia psychicznego.
30. Misja „Rodzice" – wsparcie rodzin i dorosłych dzieci w opiece nad seniorami.
31. Więź utracona – pomoc terapeutyczna i technologiczna dla osób samotnych.
32. Neurobiologia – zielona koncentracja – tereny zielone jako naturalne gabinety terapeutyczne
33. „Bezcenne krople" – promocja honorowego krwiodawstwa.
34. Propagowanie alternatywnych sposobów rozwiązywania sporów.

Cel strategiczny 2. Godów gminą społecznie aktywną i zaangażowaną społecznie:

1. Rozwój infrastruktury czasu wolnego – budowa wieży widokowej, zagospodarowanie okolic „Orlika", infrastruktura wykorzystująca potencjał rzeki i jej nadbrzeży.
2. Budowa i modernizacja boisk i kompleksów sportowych.
3. Zaplecze sportowe – zakup wyposażenia dla organizacji działających w obszarze sportu.
4. Festiwal gastronomiczny – promocja kuchni regionalnej i lokalnych produktów spożywczych.
5. Doposażenie zaplecza instytucji w celu poprawy organizacji imprez kulturowych, sportowych, turystycznych.
6. Organizacja transgranicznych lig sportowych.
7. Stworzenie sieci miejsc infrastruktury czasu wolnego – trasy, ścieżki edukacyjne, trasy spacerowe, miejsca odpoczynku.
8. „Rzeka potencjału" – wykorzystanie Olzy na potrzeby sportu, turystyki i rekreacji.
9. Stworzenie lokalnych atrakcji dla turystów rowerowych.
10. Stworzenie systemu edukacji regionalnej.
11. Powstanie transgranicznego centrum wolnego czasu na powietrzu (plac zabaw, szyb górniczy jako wieża widokowa, nawiązanie do lokalnych tradycji).
12. „Wychowanie do współpracy" (kształtowanie nawyków prowadzenia współpracy wśród młodego i najmłodszego pokolenia).
13. „Cyfrowa" współpraca (telewizja, blogi, vlogi, youtube) z zaangażowaniem młodych.
14. Rozwijanie Żelaznego szlaku rowerowego.
15. „Kontakt" – transgraniczny festiwal organizacji kulturalnych i sportowych.
16. „Bluetooth" – stworzenie komórek samorządowych do nowoczesnych form komunikacji.
17. „Cyklicznie dla cyklistów" – rajdy rowerowe.
18. „Sportowa alternatywa" – propagowanie niszowych dyscyplin sportowych.
19. „Pogranicze na sportowo" – mecze, biegi, rajdy.
20. „Stała współpraca – nowa rzeczywistość" – dostosowanie dotychczasowych form współpracy transgranicznej do rzeczywistości pocovidowej.
21. „Kiermasz świąteczny" – wykorzystanie mody na „etniczność" dla rozwoju rozpoznawalnego transgranicznego wydarzenia promującego dziedzictwo kulturowe pogranicza.
22. „Sąsiedzka integracja" – zabawa sylwestrowa na granicy.
23. Połączenie rowerowe przy rzece Olza.

Cel strategiczny 3. Godów gminą zapewniającą zieloną przyszłość dla nowych pokoleń:

1. Zapora antysmogowa – projekt grantowy na wyminę starych źródeł ciepła.
2. Budowa farmy fotowoltaicznej jako źródło energii dla obiektów użyteczności publicznej w Gminie Godów.
3. Efektywne energetycznie oświetlenie w miejscach publicznych oraz OZE na budynkach użyteczności publicznej.
4. Granty na montaż instalacji OZE dla mieszkańców.
5. Modernizacja sieci energetycznej.
6. Park Edukacji Ekologicznej w Krostoszowicach – laboratorium rozwoju wrażliwości ekologicznej i przyrodniczej.
7. W stronę drzew – odtworzenie drzewostanu, infrastruktury przeznaczonej do wypoczynku, utworzenie zbiornika wodnego, wykonanie tężni i oświetlenia solarnego centrum gminy.
8. Lokalne strefy edukacji ekologicznej – wykorzystanie potencjału i bogactwa sołectw do rozwoju wrażliwości ekologicznej.
9. Bulwary nad brzegiem rzeki – zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych.
10. Kompostowniki dla mieszkańców.
11. Eko transport – Żelaznym Szlakiem do pracy – promocja zrównoważonego transportu.
12. „Zanurz się w naturze” – promocja walorów przyrodniczych Gminy Godów.
13. Life – zatrudnienie ekodoradcy i akcje ekologiczne.
14. „Płyń z prądem” – promocja slow tourismu jako ekologicznej formy spędzania czasu wolnego.
15. Współdzielenie – drugie życie dla rzeczy niepotrzebnych.
16. Trendoodporni – akcje promujące zrównoważone zakupy.
17. „Zatrzymaj się. Przystań”. Infrastruktura nad rzeką.
18. Wymiana dobrych praktyk w zakresie ekologii.
19. „Drony w służbie czystego powietrza” – monitoring jakości powietrza na pograniczu.
20. Akcje przyrodnicze kół łowieckich – introdukcja kluczowych dla regionu gatunków zwierząt leśnych.
21. „Powietrze nie zna granic” – kampania edukacyjna dla mieszkańców pogranicza.
22. „Eko pogranicze dla przyszłych pokoleń” – edukacja proekologiczna.
23. „Gotowi do akcji – zaplecze na potrzeby wspólnego przygotowania treningowego” – rozbudowa remizy oraz centrum ćwiczebnego przy OSP Łaziska.
24. „Wspólna reakcja” – szkolenia i ćwiczenia akcji ratunkowych.
25. „Impuls dla serca” – zakup defibrylatorów dla jednostek OSP.
26. „Dla bezpieczeństwa” – zintegrowany monitoring pogranicza.
27. „Na szczególne potrzeby” – zakup agregatów.
28. „Bezpieczeństwo na dwóch kółkach” – zakup rowerów dla służb bezpieczeństwa.
29. Transgraniczne miasteczko ruchu drogowego.
30. Przygraniczne skarby – przeciwpożarowa ochrona zabytków drewnianych.
31. „Czerwone światło” – akcja edukacyjna zwiększająca bezpieczeństwo na drogach.

Cel strategiczny 4. Godów gminą zrównoważonej gospodarki, wykorzystującą potencjał rozwojowy transformacji i wspierającą przedsiębiorczość:

1. Laboratorium przedsiębiorczości – młodzieżowe inkubatory przedsiębiorczości i innowacji.
2. SMART START – zajęcia dla młodzieży z zakresu doradztwa zawodowego, autoprezentacji, świadomej ścieżki edukacji.
3. Oswajanie ekonomii – promocja samozatrudnienia, dostosowana do nowej rzeczywistości edukacja przedsiębiorczości.
4. Godów dla biznesu – święto lokalnych pracodawców i produktów oraz integracja środowiska gospodarczego, sieciowanie współpracy i kanałów dystrybucji.
5. Inkubator zmian – marka lokalnego inkubatora, biuro obsługi przedsiębiorczości, wsparcie przedsiębiorczości i aktywizacja gospodarcza pogranicza.
6. Godów na dobry biznes - promocja gospodarcza i budowanie pozytywnego wizerunku gminy.
7. No border – gospodarka bez granicy.
8. Mikrostrefy – uzbrojenie i promocja terenów inwestycyjnych dla MŚP (w tym dla ekobranż).
9. Droga do biznesu – uzbrojenie kluczowych terenów inwestycyjnych.
10. Fajrant – od górnika do przewodnika – koło zamachowe dla przemysłu czasu wolnego.
11. Cyfrowy urząd dla firm.
12. Akcja – Reakcja – zwiększenie kompetencji mieszkańców wobec transformacji górniczej lub cyfrowej.
13. Firmy Eko niedaleko.
14. „Eko praca się opłaca“ – promocja zielonych miejsc pracy.
15. „Transgraniczna platforma współpracy“ – wykorzystanie potencjałów i wymiana informacji.
16. „Żelazny Szlak Rowerowy – turystyczne koło zamachowe dla biznesu”.